

TIBULLUS.

ET

PROPERTIUS.

TIBULLUS

LOP 11 90

EX

TIBULLI^K
ET
PROPERTII
OPERA.

EX EDITIONE J. BROUKHUSII
FIDELITER EXPRESSA.

GLASGUA E,
EXCUDEBANT ROBERTUS & ANDREAS FOULIS
MDCC LIII.

166 B 21.

TIBULLI
ET
PROPERTII
OPERA.

EX EDITIONE J. BROWNUSII
FIDELITER EXPRESSA.

GLASGOW
EXCUBANT ROBERTUS & ANDRÆAS TOLLIS
MDCCCLIII.

SELECTA
CLARORUM VIRORUM
DE
ALBIO TIBULLO
JUDICIA.

P. Ovidius Naso L. 3. Amor. Eleg. 9.

MEmnona si mater, mater ploravit Achillem,
Et tangunt magnas tristia fata Deas;
Flebilis indignos Elegeia solve capillos.
Ah nimis ex vero nunc tibi nomen erit.
Ille tui vates operis, tua fama Tibullus
Ardet in extructo corpus inane rogo.
Ecce puer Veneris fert everfamque pharetram,
Et fractos arcus, et sine luce facem.
Aspice, demissis ut eat miserabilis alis,
Pectoraque infesta tundat aperta manu.
Excipiunt sparsi lacrimas per colla capilli,
Oraque singultu concutiente sonant.
Fratris in Aeneae sic illum funere dicunt
Egressum tectis pulcher Iule tuis.
Nec minus est confusa Venus moriente Tibullo,
Quam juveni rupit cum ferus inguen aper.
At sacri vates, et Divum cura vocatur:

A

Sunt etiam qui nos numen habere putent.
 Scilicet omne sacrum Mors importuna profanat:
 Omnibus obscuras injicit illa manus.
 Quid pater Ismario, quid mater profuit, Orpheo?
 Carmine quid victas obstupuisse feras?
 Aelinon in silvis idem pater, Aelinon altis,
 Dicitur invita concinuisse lyra.
 Adjice Maeoniden, a quo ceu fonte perenni
 Vatum Pieriis ora rigantur aquis;
 Hunc quoque summa dies nigro submergit Averno.
 Diffugiunt avidos carmina sola rogos.
 Durat opus vatum, Trojani fama laboris,
 Tardaue nocturno tela retexta dolo.
 Sic Nemesis longum, sic Delia nomen habebunt;
 Altera cura recens, altera primus amor.
 Quid nunc sacra juvant? quid nunc Aegyptia profunt
 Sistra? quid in vacuo secubuisse toro?
 Cum rapiant mala fata bonos, ignoscite falso,
 Sollicitor nullos esse putare Deos.
 Vive pius: moriere pius; cole sacra: colentem
 Mors gravis a templis in cava busta trahet.
 Carminibus confide bonis; jacet ecce Tibullus.
 Vix manet e toto parva quod urna capit.
 Tene, facer Vates, flammae rapuere rogales,
 Pectoribus pasci nec timuere tuis?
 Aurea sanctorum potuissent templa Deorum
 Urere, quae tantum sustinere nefas.
 Avertit vultus Erycis quae possidet arces.
 Sunt quoque, qui lacrimas continuisse negent.
 Sed tamen hoc melius, quam si Phaeacia tellus
 Ignotum vili supposuisset humo.

[iii]

Hinc certe madidos fugientis pressit ocellos
 Mater; et in cineres ultima dona tulit:
 Hinc soror in partem misera cum matre doloris
 Venit in ornatas dilaniata comas.
 Cumque tuis sua junxerunt Nemesisque priorque
 Oscula: nec solos destituere rogos.
 Delia discedens, Felicius, inquit, amata
 Sum tibi; vixisti, dum tuus ignis eram.
 Cui Nemesis, quid, ait, tibi sint mea damna dolori?
 Me tenuit moriens deficiente manu.
 Si tamen e nobis aliquid, nisi nomen et umbra,
 Restat; in Elysia valle Tibullus erit.
 Obvius huic venias hedera juvenilia cinctus
 Tempora, cum Calvo, docte Catulle, tuo.
 Tu quoque, si falsum temerati crimen amici,
 Sanguinis atque animae prodige Galle tuæ.
 His comes umbra tua est, si quid modo corporis um-
 bra est.
 Auxisti numeros, culte Tibulle, pios.
 Ossa quieta precor tuta requiescite in urna:
 Et sit humus cineri non onerosa tuo.

Idem L. 1. Amor. Eleg. 15.

Donec erunt ignes arcusque, Cupidinis arma,
 Dicentur numeri, culte Tibulle, tui.

Idem L. 3. Art. Amat. ver. 334.

Et teneri possis carmen legisse Propertii;
 Sive aliquid Galli, sive Tibulle tuum.

Idem. Remed. Amor. ver. 763.

Carmina quis potuit tuto legisse Tibulli,
Vel tua, cujus opus Cynthia sola fuit?

Idem L. 4. Tristium, Eleg. 10.

Virgilium vidi tantum: nec avara Tibullo
Tempus amicitiae fata dedere meae.
Successor fuit hic tibi, Galle; Propertius illi.
Quartus ab his serie temporis ipse fui.

C. Vellejus Paterculus L. 2. Hist. C. 36.

Paene stultum est inhaerentium oculis ingeniorum
enumeratio: inter quae maxime nostri aevi eminent,
princeps carminum Virgilius, Rabiriusque, et con-
secutus Sallustium Livius, Tibullusque et Naso, per-
fectissimi in forma operis sui.

M. Fabius Quintilianus L. 10. Instit. Orat. C. 1.

Elegia Graecos quoque provocamus, cujus mihi
tersus atque elegans maxime videtur auctor Tibul-
lus.

P. Papinius Statius L. 1. Silv. 2. ver. 252.

Hunc ipse choro plaudente Philetas,
Callimachusque senex, Umbroque Propertius antro,

Ambissent laudare diem, nec tristis in ipsis
Naso Tomis, divesque foco lucente Tibullus.

M. Valerius Martialis L. 8. Epigr. 70.

Sed tamen hunc nostri scit temporis esse Tibullum,
Carmina qui docti nota Neronis habet.

idem ibidem Epigr. 73.

Fama est arguti Nemesis formosa Tibulli:
Lesbia dictavit, docte Catulle, tibi.

Joannes Baptista Pius Annot. poster. C. 115.

Princeps Elegorum poetarum est dubio' procul
Albius Tibullus, quia vere, non dissimulanter aut
obnoxie amantem agit: modo superbit, modo sup-
plicat, annuit, renuit, minatur, intercedit, dedig-
natur, devovet, orat, inconstans est, quod voluit
non vult, quod optavit refugit, secum dissidens, ut
in vera Cupidinis rota illum circumagi credas. non
est tamen in tanto lepore verborum suus nitor, et
reconditarum rerum cognitio.

Lucius Joannes Scoppa L. 1. Conlect. C. 31.

Tibullus poeta candidissimus, atque amator feli-
cissimus, non tam misere, quam lepide concinnéque
suos decantavit amores: cujus poema tersum et e-
nunctum quoties in manus sumo, non modo affici-

or amore, sed ipsum etiam depereuntem videre videor.

Angelus Politianus Nutric. ver. 539.

Ut tersi memorat pia Musa Tibulli,
Musa sibi primos quae jure adsciscit honores
Imparibus numeris, ni blanda Propertius ora
Solvat, et ambiguum faciat certamine palmam.

Bartholomaeus Riccius L. 1. de Imitatione.

Catullum, Tibullum, Lucretium, Horatium,
Maronem, tantum abest ut boni omnes non mag-
nopere laudent, ut eos etiam nullo fine suspiciant,
mirentur, colant.

Idem eodem libro, paullo post.

Primum autem locum in Elegia Tibullum scri-
bendi suavitate sibi vindicare putamus; neque sit
nunc, qui illi aut Ovidium, aut Propertium confe-
rat; quorum uterque omnino quasdam Elegias con-
scripsit, quae admodum non contemnantur; in ce-
teris vero, quarum longe major est numerus, alter
aut se justo demissius agit, aut ita cum numeri tum
verborum nullo prorsus dilectu habito versus pan-
git, ut saepius quicquid in buccam in carmen con-
jiciat: alter vero, aut rei difficultate, aut numero
quodam asperiore paulo horridior habetur. cum in
Tibullo paene lectissima omnia, et propterea etiam

facillima legantur, cadantque ita ejus numeri leniter, ut magis concinne cadere non possint: ac, in quo primam laudem acquirit Elegia, hic ita apte vagetur, itaque compositè diversa connectat, ut in re multiplici, ac perversa, integrum tamen ac perpetuum, quam longum est, filum existat. quod Franciscus Molsa planissime sensit, qui ad hujus imaginem optime omnium versus faciebat.

Julius Caesar Scaliger L. 6. Poëtic. C. 7.

Facilius e Tibulli locis expediemus censuram nostram. uniformis ille paene totus est, vixque discedens ab se ipso eodem paene gyro concluditur. audis enim casas, focos, rura, nemora, praela, spicas, sacra tum saepe, tum multum. omnium vero cultissimus, nec redundans in Elegia.

Joachimus Camerarius in Elementis Rhetoricae.

Ego vero quoties Tibulli carmina lego, nihil amplius requiro neque venustatis, neque elegantiae: doctrinam autem et eruditionem admiror. omnia arte studioque summo elimata mihi videntur: itaque in maxima facilitate, illa tamen cura elaborationis et diligentiae conspicitur. verba optima, sententiae exquisitae, compositio omnibus, ut ajunt, numeris perfecta. ex quo necesse est hoc consequatur, carmina ut sint et canora, et splendida, et concinna.

Adrianus Turnebus L. 16. Advers. C. 19.

Tibullus, ille politus suavisque poëta, et quidam Phoebeus olor, in quo sincerus esse videtur et ingenuus Latini sermonis sapor, nullo peregrino vitiatu succo.

Lucas Fruterius L. 1. Verisimil. C. 6.

Ecce iterum ad Tibullum relabimur, nimis enim auctor ille nobis placet cum dictionis puritate, tum proprii sermonis elegantia. dicant et sentiant alii quod velint. ego non vereor, quod scio quosdam velle, ne Tibullus noster illi secundus fiat, cujus facilitas et luxuria antiqui temporis doctissimis parum omnino grata fuit, quantum ex illorum scriptis colligere est nobis. sed nos, credo, cum haec nimis anxie persequimur, doctiorum de his judicio parum fidimus, quorum eandem esse opinionem certe dubitandum est nemini.

Jacobus Sannazarius L. 2. Eleg. 1.

Battiaden docti sectatur Musa Propertii:

Flaccus Pindaricos dividit aure modos.

Passeris exsequias fracto canit ore Catullus:

Tu Nemefin laudas, culte Tibulle, tuam.

Joannes Pierius Valerianus Serm. de studiorum
conditione.

Sermones ait hic, vates Venuſine, ſecuri
Caedi poſſe tuos ; craſſos accuſat, et odit.
Eſt cui ſit docti libertas dura Catulli:
Virgilio ingenium qui demat, propter Homerum:
Qui tibi mollitiem vitio det, terſe Tibulle.

Juſtus Lipſius L. 1. Var. Lect. C. 21.

Tibullus elegans cum primis poëta, et in cujus pu-
riſſimis ſcriptis nativa quaedam et vernacula Lati-
nae linguae munditia relucet.

Iſaacus Caſaubonus Lection. Theocritic. C. 17.

Conferant autem ſtudioſi poëticarum amoenitatum
Idyllium hoc cum poëtae cultiſſimi Tibulli elegia
quarta, libro primo. nam illa videntur ad Theocri-
ti imitationem dicta,

Carmine purpurea eſt Niſi coma : carmina ni ſint,
Ex humero Pelopis non nituiſſet ebur.

Franciſcus Modius Silv. carm. 15. ex perſona
Tibulli.

Ut Cidnus nullas ſordes, nitidiſſimus amnis,
Volvit, et a limo purus ubique fluit :
Sic mea, Romanas inter caſtiſſima Muſas,

Undique nativo culta decore nitet.
Ergo aliae placeant ornatu trans mare funto:
Nostra suo, et patrio si placet una, sat est.

Laevinus Torrentius Comment. in Horat. L. 1.
Od. 33. V. 1.

[Albi] Hunc Albium Tibullum fuisse, cujus elegi nunc quoque tantopere, et sane non immerito, ob summam elegantiam, et Latini sermonis puritatem, a doctis omnibus laudantur, nemo temporum peritus negaverit. hoc dolendum (quod etiam Horatii hic testimonio satis constat) multa illius tersissimi poëtae carmina desiderari.

Janus Gulielmius Quaest. in Plauti Rudent. C. 5.
ad Jacobum Cortinium Cissaeum.

Tibulli lectione valde delector: opinor et tu J. Cissae, qui ejus poëtae vences et lepores omnes felicissime expressisti.

Stephanus Paschasius lib. Icon. epigr. 91.

Pervolyas reliquos vates quos Roma tulit; nil
Tersius est numeris, culte Tibulle, tuis.

Andreas Schottus L. 1. Nodor. Ciceron. C. 7.

Tibullus autem elegans Latini sermonis poëta.

Idem ibidem C. 8.

Priusquam poëtam de manibus depono, operam illi demus, ut mutuum praestent. est enim purus, et elegans, bonusque Latinitatis auctor Tibullus, Eques et ipse Romanus, qua tempestate, ut hodieque, nobilium quam plebeiorum cultior ac politior sermo fuit.

Idem Observ. Human. L. 2. C. 13.

Scitus et elegans tum in verbis, tum in numeris Tibullus: sed qui e Graecis pleraque fontibus expresserit.

Idem L. 1. Tullian. Quaest. C. 14.

Media aetas, quod aureum Latinae linguae saeculum appello, brevis admodum, ut res hominum sunt, exstitit. scriptores tamen plurimos repperit, qui ob dicendi elegantiam aetatem ferre, ad posterosque transmitti potuerunt. in hac unus M. Tullius Cicero familiam sic duxit, ut non modo princeps, verum etiam 'vox ipsa eloquentiae, caelestisque in dicendo vir' a Quintiliano diserte appelletur. ejus aequales Caesar, Sallustius, Cornificius, moxque T. Livius. poëtae vero Terentius, Catullus, Virgilius, Horatius, Tibullus, Propertius, et Ovidius, disertique homines ac venusti.

Daniel Heinsius praefat. Monobibli.

Liberrimum primo scribendi genus Elegia fuit, quam delicatissimis induerunt Graeci numeris. quos, cum alii, tum vel maxime ingeniosus Naso immutavit; qui cum ingenii sui fraenos ubique laxat, ne nequicquam declamasse videatur, artem, ut Romanus, constringit, legemque et aequabilitatem verbum praescribit sibi, cui ubique fere obtemperat. sic cum tersissimo Tibulli filo animam addat, cultum non sustulit tamen.

Franciscus Vavassor lib. de Ludicra Dictione.

In hoc artis poëticae genere singulares et eximios uno eodemque Augusti saeculo quatuor constat extitisse, quorum alius alium, tanquam aetatis pariter et gloriae successor, exceperit, Gallum, Tibullum, Propertium, et, qui se istis jure optimo quartum annumerat, Ovidium. at statim ab obitu Ovidii, Vellejo historico satis duo fuerunt, Tibullus et Naso, quos esse dixerit in forma operis sui perfectissimos. quanquam centum post annis nec plures, nec alios, quam qui ab Ovidio ipso memorati sunt, Quintilianus protulit, oratori legendos, quem informaret: credo, quod ab Ovidiano tempore ad suam usque aetatem, tanto intervallo nullos nactus sit, memoria satis et commendatione dignos. jam Galli, qui duriuscule putatur scripsisse, nihil pervenit ad nos, injuria et iniquitate temporum. Tibul-

lum, ita ut erat, accepimus, excultum atque expositum.

Caspar Barthius L. 4. Advers. C. 11.

Et quis melior Tibullo expositor, quam Tibullus, qui tot seculis parem non habuit, ac ne imitatore quidem, quem sane nostra secula legant? et saepissime miratus sum hoc fatum Romanae Elegiae, et floruisse et defloruisse una aetate Amatoriam ejus Venerem, quantum quidem ad nos pertinet: nam Martialis et Papinii aetate, quod ex ipsis et Plinio etiam Juniore constat, talia non pauci scripserunt. verum cum ipsis fere nominibus et hi et sequentis aevi interierunt.

Idem L. 8. Epidorp. 46.

Ut ebria absque veste Cypris incedit,
Eum locutus est Tibullus in morem,

Idem Animadv. ad Papin. Stat. L. 1. Silv. 2. ver. 32.

Pulcre talia enarrantur a suavissimo et veri genii
Poëta, Tibullo, L. 3. Eleg. 4.

Fredericus Taubmannus Comment. ad Culicem,
ver. 410.

Tibullus, politissimus ille suavissimusque poëta,
et quidam Phoebeus olor.

Hugo Grotius L. 1. Farraginis.

O Elegia, meo nil concessura Tibullo!
O, quibus aequatur Bilbilis ipsa, joci!

Ferdinandus Furstenbergius, Episcopus et Princeps
Paderbornensis ac Monasteriensis.

Forfitan hic segetes, cantataque bella Maroni:
Triverat hic calamos Tityrus ante suos.
Forfitan his lusit Naso leve carmen in hortis:
Materies illic Cynthia vatis erat.
Hic sevit vites, hic legit poma Tibullus,
Et lucente foco, quod satis esset, erat.

Idem in epicedio Sidronii Hoffschii.

Hoc meruit justum monumentum Belga doloris,
Proximus ingenio, culte Tibulle, tuo.

Paganino Gaudenzio nella Letteraria Historia.

Di Delia à honor cantò versi d'amore
Il buon Tibullo cavalier Romano,
Il cui giocondo stil non unquà vano
Rileggo con diletto à tutte l'hore,
Ammirando il desir con tal ardore,
Che vorrei pur seguirlo à mano à mano
Disprezzando l'asprezze, e' l canto strano,
Di chi pensa difficil far rumore,

Per esser nominato alto poëta.

Ma l'aspra altezza ardita fosca involta

Del lettore non può render l'anima lieta.

Per non dir, che la Musa dolce colta

Il fauellar di Venere non vieta,

Anzi spiace senz' essa, e resta incolta.

Il medesimo.

Tibullo aggradito da Delia per la poesia.

Quando Delia seguir incominciai

Con dedicarle la servitù mia,

Con professar l'ossequio in rima pia,

Ever lei sparger qual poëta rai;

Non potrei con parole esprimer mai,

Con che benevolenza e cortesia

Aggradisse l'honor di poesia

Col dirmi, Sempre caro à me sarai,

Perchè la virtù tua tanto mi piace,

E tanto stimo d'Elicona il fonte

Donante fama che l'oblio disface,

Che ver te le mie voglie saran pronte,

Vive, ed accese d'amorosa face,

Per far al rio martor ingiurie ed onte.

Egidio Menagio nelle sue Osservazioni

sopra l'Aminta del Tasso.

Tralascio di dire, che quella repetizione delle medesime sillabe fù da Tibullo, Poeta elegantissimo, non pur schivata, mà anche affettata.

Il Signor Gravina nel Discorso delle Favole antiche.

Tibullo è pieno di soavità, di grazia, di tenerezza, di passione, di purità, e d'eleganza, tanto nel numero quanto nelle parole, maravigliosa, e perfetta.

René le Pays,
dans ses oeuvres nouvelles T. 2. après avoir
parlé d'Horace.

Deux autres Muses, soeurs des premieres, vescu-
rent a mesme temps, et charmerent tous les esprits
par leur douceur. ce furent celles de Tibulle et de
Properce, qui acquirent tant de gloire à chanter les
beautez de Delie et de Cynthie. ces deux poetes ga-
lands eurent pour amis les plus honnestes gens de
leur siecle. Tibulle ayant le corps aussi beau que
l'esprit, avoit une disposition heureuse à gagner le
coeur de tout le monde: et quoy que Properce ne
fût pas si beau garçon, il n'estoit pas moins aimé de
tous ceux qui aimoient le vray merite. que cette
Cynthie estoit heureuse d'avoir un amant si tendre,
et qui sçavoit si bien expliquer sa tendresse! et que
cette Delie a eu de gloire d'estre aimée d'un homme,
qui pouvoit apprendre à toute la posterité combien
elle estoit aimable!

Le Pere René Rapin,
dans ses Reflexions sur la Poétique.

Tibulle estant d'ailleurs si exact, si elegant et si

poly dans ses Elegies, ne le paroist pas fort dans son
Panegyrique de Messala : tant il est difficile de bien
jouer.

Petrus Lotichius Secundus.

Talis in Aonidum patria, filvisque beatis,
Perfluit aeternus sancta vireta liquor.
Illic largifluas vatum chorus omnis ad undas
Inter odoratum ludit amatque nemus.
At myrti vacua solus gemit unus in umbra,
Quem circum lacrimis omnia plena madent.
Hunc quondam facilem pharetrato semper Amori
Ipsa Venus campos duxit in Elyfios.
Hoc duce carpe viam. sed enim tu mente pudica,
Caste puer, castis carmina finge modis.
Ipse quidem, nec vera nego, Sulmonis aquosi
Ad Musas propius monstrat alumnus iter :
Sed tantum superat facundi Musa Tibulli,
Quantum voce alias Daulias ales aves.

[Faint, illegible text]

[Faint, illegible text]

[Faint, illegible text]

[Faint, illegible text]

[Faint, illegible text]

[Faint, illegible text]

[Faint, illegible text]

[Faint, illegible text]

[Faint, illegible text]

[Faint, illegible text]

[Faint, illegible text]

[Faint, illegible text]

[Faint, illegible text]

[Faint, illegible text]

[Faint, illegible text]

[Faint, illegible text]

[Faint, illegible text]

[Faint, illegible text]

[Faint, illegible text]

[Faint, illegible text]

[Faint, illegible text]

[Faint, illegible text]

[Faint, illegible text]

[Faint, illegible text]

[Faint, illegible text]

[Faint, illegible text]

[Faint, illegible text]

[Faint, illegible text]

[Faint, illegible text]

[Faint, illegible text]

[Faint, illegible text]

[Faint, illegible text]

[Faint, illegible text]

[Faint, illegible text]

[Faint, illegible text]

I
M
N
Ip
N
N
H
Na
Et
Fla
Por
Vot
C
Tur
M

ALBII TIBULLI

LIBER PRIMUS.

I.

DIVITIAS alius fulvo sibi congerat auro,
Et teneat culti jugera multa soli.
Me mea paupertas vitae traducat inerti,
Dum meus assiduo luceat igne focus:
Nec Spes destituat, sed frugum semper acervos
Praebet, et pleno pingua musta lacu.
Ipse seram teneras maturo tempore vites
Rusticus, et facili grandia poma manu.
Nec tamen interdum pudeat tenuisse bidentem,
Aut stimulo tardos increpuisse boves.
Non agnamve sinu pigeat foetumve capellae
Desertum oblita matre referre domum.
Hic ego pastoremque meum lustrare quotannis,
Et placidam soleo spargere lasce Palem.
Nam veneror, seu stipes habet desertus in agris,
Seu vetus in trivio florea sorta lapis.
Et quodcumque mihi pomum novus educat annus,
Libatum agricolae ponitur ante Deo.
Flava Ceres, tibi sit nostro de rure corona
Spicea, quae templi pendeat ante fores.
Pomosisque ruber custos ponatur in hortis,
Terreat ut saeva falce Priapus aves.
Vos quoque felicit quondam, nunc pauperis agri
Custodes, fertis munera vestra, Lares.
Tunc vitula innumeros lustrabat caesa juvencos:
Nunc agna exigui est hostia magna soli.

Agna cadet vobis: quam circum rustica pubes
 Clamet; Io messes, et bona vina date.
 Additis, Divi; neu vos de paupere mensa
 Dona, nec e puris spernite fistilibus. 30
 Fistilia antiquus primum sibi fecit agrestis
 Pocula, de facili composuitque luto.
 At vos exiguo pecori furesque, lupique,
 Parcite; de magno praeda petenda grege est.
 Non ego divitias patrum fructusque requiro,
 Quos tulit antiquo condita messis avo.
 Parva seges satis est: satis est, requiescere lecto
 Si licet, et solito membra levare toro.
 Quam juvat immites ventos audire cubantem,
 Et dominam tenero detinuisse sinu: 40
 Aut, gelidas hibernus aquas quum fuderit Auster,
 Securum somnos imbre juvante sequi.
 Hoc mihi contingat; sit dives jure, furorem
 Qui maris, et tristes ferre potest Hyadas.
 Quem labor assiduus vicino terreat hoste:
 Martia cui somnos classica pulsa fugent.
 Jam modo non possum contentus vivere parvo,
 Nec semper longae deditus esse viae:
 Sed Canis aestivos ortus vitare sub umbra
 Arboris, ad rivos praetereuntis aquae. 50
 O quantum est auri potius, pereatque smaragdi,
 Quam flect ob nostras ulla puella vias.
 Te bellare decet terra, Messala, marique,
 Ut domus hostiles praeferat exuvias.
 Me retinent vinculum formosae vincla puellae:
 Et sedeo duras janitor ante fores.
 Non ego laudari curo, mea Delia: tecum
 Dum modo sim, quaeso segnis, inersque vocer.
 Ipse boves, modo sim tecum mea Delia, possim
 Jungere, et in solo pascere monte pecus. 60
 Et, te dum liceat teneris retinere lacertis,

Mollis in inculta sit mihi somnus humo.
Quid Tyrio recubare toro sine amore secundo
Prodest, quum sietu nox vigilanda venit?
Nam neque tum plumae, nec stragula picta soporem,
Nec sonitus placidae ducere possit aquae.
Ferrens ille fuit, qui, te quum posset habere,
Maluerit praedas stultus, et arma sequi.
Ille licet Cilicum vincas agat ante catervas,
Ponat et in capto Martia castra solo:
Totus et argento contextus, totus et auro
Insideat celeri conspiciendus equo.
Te spectem, suprema mihi quum venerit hora:
Te teneam moriens deficiente manu.
Flebis et arfuro positum me, Delia, lecto,
Tristibus et lacrimis oscula mixta dabis.
Flebis; non tua sunt duro praecordia ferro
Vincta, nec in tenero stat tibi corde filex.
Illo non juvenis poterit de funere quisquam
Lumina, non virgo sicca referre domum.
Tu manes ne laede meos: sed parce solutis
Crinibus, et teneris, Delia, parce genis.
Interea, dum fata sinunt, jungamus amores.
Jam veniet tenebris Mors adoperta caput.
Jam subrepet iners aetas, nec amare decebit,
Dicere nec cano blanditias capite.
Nunc levis est tractanda Venus: dum frangere postos
Non pudet, et rixas inseruisse juvat.
Hic ego dux milesque bonus; vos signa, tubaeque
Ite procul; cupidus vulnera ferte viris.
Ferte et opes; ego composito securus acervo
Despiciam dites, despiciamque famem.

II.

ADDE merum, vinoque novos compesce dolores,
 Occupet ut fessi lumina victa sopor.
 Nen quisquam multo perfusum tempora Baccho
 Excitet, infelix dum requiescit amor.
 Nam posita est nostrae custodia saeva puellae,
 Clauditur et dura janua fulta sera.
 Janua difficilis domini, te verberet imber,
 Te Jovis imperio fulmina missa petant.
 Janua jam pateas uni mihi victa querelis;
 Neu furtim verso cardine aperta sonas.
 Et mala si qua tibi dixit dementia nostra,
 Ignoscas, capiti sint precor illa meo.
 Te meminisse decet quae plurima voce peregi
 Supplice, quum postea florea sarta darem.
 Tu quoque ne timide custodes, Delia, falle.
 Audendum est, fortes adjuvat ipsa Venus.
 Illa favet, seu quis juvenis nova limina tentat,
 Seu referat fixo dente puella fores.
 Illa docet furtim molli descendere lecto,
 Illa pedem nullo ponere posse sono.
 Illa viro coram nutus conferre loquaces,
 Blandaue compositis abdere verba notis.
 Nec docet hoc omnes: sed quos nec inertia tardat,
 Nec vetat obscura surgere nocte timor.
 Nec sinit occurrat quisquam, qui corpora ferro
 Vulneret, aut raptâ praeimia veste ferat.
 Quisquis amore tenetur, eat tutusque sacerque
 Qua libet; insidias non timuisse decet.
 Non mihi pigra nocent hybernae frigora noctis;
 Non mihi, quum multa decidit imber aqua.
 Non labor hic laedit, referet modo Delia postes,
 Et vocet ad digiti me taciturna sonum.

10

20

30

L I B. I. E L E G. II.

Parcite luminibus, seu vir, seu femina fias
 Obvia; celari vult sua furta Venus.
 Neu strepitu terrete pedum, neu quaerite nomen,
 Neu prope fulgenti lumina ferte face.
 Si quis et imprudens adspexerit, occulat ille,
 Perque Deos omnes se meminisse neget.
 Nam fuerit quicumque loquax, is sanguine natam,
 Is Venerem e rapido sentiet esse mari.
 Nec tamen huic credet conjunx tuus, ut mihi verax
 Pollicita est magico saga ministerio.
 Hanc ego de coelo ducentem sidera vidi.
 Fulminis haec rapidi carmine sistit iter.
 Haec cantu finditque solum, manesque sepulcris
 Elicit, et tepido devocat ossa rogo.
 Jam tenet infernas magicò stridore catervas:
 Jam jubet adspersas lacte referre pedem.
 Quum libet, haec tristi depellit nubila coelo:
 Quum libet, aëstivas convocat ore nives.
 Sola tenere malas Medae dicitur herbas;
 Sola feros Hecatae perdomuisse canes.
 Haec mihi composuit cantus, quis fallere posses.
 Ter cane, ter dictis despue carminibus.
 Ille nihil poterit de nobis credere cuiquam:
 Non sibi, si in molli viderit ipse toro.
 Tu tamen abstineas aliis; nam cetera cernet
 Omnia: de me uno sentiet ipse nihil.
 Quid credam? nempe haec eadem se dixit amores
 Cantibus, aut herbis solvere posse meos.
 Et me lustravit taedis, et nocte serena
 Concidit ad magicos hostia pulla Deos.
 Non ego, totus abesset amor, sed mutuus esset,
 Orabam: nec te posse carere velim.

III.

IBITIS Aegeas sine me, Messala, per undas,
O utinam memores ipse, cohorsque mei.

Me tenet ignotis aegrum Phaeacia terris.

Abstineas avidas Mors, precor, atra manus.

Abstineas, Mors atra, precor; non hic mihi mater,

Quae legat in moestos ossa perusta sinus:

Non soror, Assyrios cineri quae dedat odores,

Et fleat effusus ante sepulcra comis:

Delia non usquam, quae me quam mitteret urbe,

Dicitur ante omnes consuluisse Deos.

Illa sacras pueri sortes ter sustulit: illi

Rettulit e trinis omina certa puer.

Cuncta dabant reditus; tamen est deterrita numquam,

Quin fieret, nostras respiceretque vias.

Ipse ego solator, quum jam mandata dedissem,

Quaerebam tardas anxius usque moras.

Aut ego sum caussatus aves, aut omina dira:

Saturni aut sacram me tenuisse diem.

O quoties ingressus iter mihi tristitia dixi

Offensum in porta signa dedisse pedem!

Audeat invito ne quis discedere amore,

Aut sciat egressum se prohibente Deo.

Quid tua nunc Isis mihi, Delia: quid mihi profunt

Illa tua toties aera repulsa manu?

Quidve, pie dum sacra colis, pureque lavari

Te memini, et puro secubuisse toro?

Nunc, Dea, nunc succurre mihi; nam posse mederi

Picta docet templis multa tabella tuis:

Ut mea votivas persolvens Delia noctes,

Ante sacras lino testa fores sedeat.

Bisque die resoluta comas tibi dicere laudes

Insignis turba debeat in Pharia:

At mihi contingat patrios celebrare Penates,
 Reddereque antiquo menstrua tura Lari.
 Quam bene Saturno vivebant rege prius, quam
 Tellus in longas est patefacta vias.
 Nondum caeruleas pinus contemserat undas,
 Effusum ventis prae bueratque sinum.
 Nec vagus ignotis repetens compendia terris
 Presserat externa navita merce ratem. 40
 Illo non validus subiit juga tempore taurus:
 Non domito frenos ore momordit equus.
 Non domus ulla fores habuit: non fixus in agris,
 Qui regeret certis finibus arva, lapis.
 Ipsae mella dabant quercus, ultroque ferebant
 Obvia securis ubera lactis oves.
 Non acies, non ira fuit, non bella: nec enssem
 Inmiti saevus duxerat arte faber.
 Nunc Jove sub domino caedes, nunc vulnere semper:
 Nunc mare; nunc leto multa reperta via. 50
 Parce pater; timidum non me perjuria terrent,
 Non dicta in sanctos in pia verba Deos.
 Quod si fatales jam nunc explevimus annos,
 Fac lapis his scriptus stet super ossa notis:
 • Hic jacet inmiti consumtus morte Tibullus,
 • Messalam terra dum sequiturque mari.
 Sed me, quod facilis tenero sum semper Amori,
 Ipsa Venus campos ducet in Elysios.
 Hic choreae, cantusque vigent, passimque vagantes
 Dulce sonant tenui gutture carmen aves. 60
 Fert casiam non culta seges, totosque per agros
 Floret odoratis terra benigna rosis.
 Hic juvenum series teneris inmixta puellis
 Ludit, et assidue praelia miscet Amor.
 Illic est cuicumque rapax mors venit amanti,
 Et gerit insigni myrtea fersa coma.
 At Scelerata jacet sedes in nocte profunda

Abdita, quam circum flumina nigra sonant.
 Tisiphoneque inpexa feros pro crinibus angues
 Saevit, et huc illuc inopia turba fugit. 70
 Tum niger in porta serpentum Cerberus ore
 Stridit, et aeratas excubat ante fores.
 Illic Junonem tentare Ixionis ausi
 Ve santur celeri noxia membra rota.
 Porrectusque novem Tityos per jugera terrae
 Adfiduas atro viscere pascit aves.
 Tantalus est illic, et circum stagna: sed acrem
 Jam jam poturi deserit unda sitim.
 Et Danaï proles, Veneris quae numina laesit,
 In cava Lathæas dolia portat aquas. 80
 Illic sit, quicumque meos violavit amores,
 Optavit lentas et mihi militias.
 At tu casta, precor, maneat, sanctique pudoris
 Adfideat custos sedula semper anus.
 Haec tibi fabellas referat, positaque lucerna
 Deducat plena stamina longa colo.
 Ac circa gravibus pensis adfixa puella
 Paullatim somno fessa remittat opus.
 Tunc veniam subito, ne quisquam nuntiet ante:
 Sed videar coelo missus adesse tibi. 90
 Tunc mihi qualis eris longos turbata capillos
 Obvia nudato, Delia, curre pede.
 Hunc precor, hunc utinam nobis Aurora nitentem
 Luciferam roseis candida portet equis.

IV.

Sic umbrosa tibi contingant tecta, Priapo,
 Ne capiti soles, ne noceantque nives:
 Quae tua formosus cepit solertia? certe
 Non tibi barba nitet, non tibi culta coma est.
 Nudus et hibernae producis frigora brumae,

LIB. I. ELEG. IV.

9

Nudus et aestivi tempora sicca Canis.
 Sic ego: tum Bacchi respondet rustica proles,
 Armatus curva sic mihi saepe Deus.
 Tu, puero quodcumque tuo tentare libebit,
 Cedas, obsequio plurima vincit amor. 10
 Sed te ne capiant, primo si forte negarit,
 Taedia; paullatim sub iuga colla dabit.
 Longa dies homini docuit parere leones,
 Longa dies molli saxa peredit aqua.
 Annus in apricis maturat collibus uvas,
 Annus agit certa lucida signa vices.
 Nec jurare time Veneris perjuris venti
 Irrita per terras, et freta longa ferunt.
 Gratia magna Jovi: votum pater ille valere,
 Jurasset cupide quidquid ineptus amor. 20
 Perque suas inpune sinet Dictynna sagittas
 Adfirmes, crines perque Minerva suos.
 At si tardus eris, errabis. transiit aetas
 Quam cito! non segnis stat remeantem dies.
 Quam cito purpureos deperdit terra colores!
 Quam cito formosas populus alba comas!
 Quam jacet, infirmas venere ubi fata senectae,
 Qui prius Eleo est carcere missus equus!
 Vidi ego jam juvenem, premeret quam senior aetas,
 Moerentem stultos praeteriisse dies. 30
 Crudeles Divi! serpens novus exuat annos?
 Formae non ullam Fata dedere moram?
 Solis aeterna est Phoebo, Bacchoque juvenas:
 Tam decet intonsus crinis utrumque Deum.
 Neu comes ire neges, quamvis via longa paretur,
 Et Canis arenti torreat arva siti.
 Quamvis praetextens picta ferrugine coelum,
 Venturam admittat imbrifer arcus aquam.
 Vel si caeruleas puppi volet ire per undas,
 Ipse levem remo per freta palla ratem. 40

Nec te poeniteat duros subiisse labores;
 Aut opere insuetas adteruisse manus.
 Nec, velit insidiis altas si claudere valles,
 Dum placeas, humeri retia ferre negent.
 Si volet arma, levi tentabis ludere dextra.
 Saepe dabis nudum, vincat ut ille, latus.
 Tunc tibi mitis erit: rapias tunc cara licebit
 Oscula; pugnabit, sed tamen apta dabit.
 Rapta dabit primo: mox adferet ipse roganti.
 Post etiam collo se implicuisse volet.
 Heu male nunc artes miseras haec saecula tractant.
 Jam tener adsuevit munera velle puer.
 At tibi, qui Venerem docuisti vendere primus,
 Quisquis es, infelix urgeat ossa lapis.
 Pieridas, pueri, doctos et amate poetas.
 Aurea nec superent munera Pieridas.
 Carmine purpurea est Nisi coma; carmina ni sint,
 Ex humero Pelopis non nituisset ebur.
 Quem referent Musae, vivet: dum robora tellus,
 Dum coelum stellas, dum vehet amnis aquas.
 At qui non audit Musas, qui vendit amorem;
 Idacae currus ille sequatur Opis.
 Et tercentenas erroribus expleat urbes;
 Et secet ad Phrygios vilia membra modos.
 Blanditiis vult esse locum Venus ipsa: querelis
 Supplicibus, miseris stetibus illa favet.
 Haec mihi, quae canerem Titio, Dens edidit ore;
 Sed Titium conjunx haec meminisse vetat.
 O fuge te tenerae puerorum credere turbae:
 Nam caussam iusti semper amoris habent.
 Hic placet, angustis quod equum compefcit habenis:
 Hic placidam niveo pectore pellit aquam.
 Hic, quia fortis adest audacia, cepit: at illi
 Virgineus teneras stat pudor ante genas.
 Pareat ille suae; vos me celebrate magistrum,

50

60

70

Quos male habet multa callidus arte puer.
 Gloria cuique sua est; me, qui spernentur amantes,
 Consultent; cunctis janua nostra patet.
 Tempus erit, quum me Veneris praecepta ferentem
 Deducat juvenum sedula turba senem. 80
 Heu heu quam lento Marathus me torquet amore!
 Deficiunt artes, deficiuntque doli.
 Parce puer, quaeso, ne turpis fabula fiam:
 Quum mea ridebunt vana magisteria.

V.

ASPER eram, et bene discidium me ferre loquebar.
 At mihi nunc longe gloria fortis abest.

Namque agor, ut per plana citus sola verberare turbo,

Quem celer adsueta versat ab arte puer.

Ure serum, et torque: libeat ne dicere quidquam

Magnificum posthac, horrida verba domia.

Parce tamen, per te furtivi foedera lecti,

Per Venerem quaeso, compositumque caput.

Ille ego, quum tristi morbo defessa jaceres,

Te dicor votis eripuisse meis. 10

Ipseque ter circum lustravi sulfure puro,

Carmine quum magico praecinisset anus.

Ipse procuravi, ne possent saeva nocere

Somnia, ter sancta deveneranda mola.

Ipse ego velatus lino, tunicisque solutis

Vota novem Triviae nocte silente dedi.

Omnia persolvi; fruitur nunc alter amore,

Et precibus felix utitur ille meis.

At mihi felicem vitam, si salva fuisses,

Fingebam demens, sed renuente Deo. 20

Rura colam, frugumque aderit mea Delia custos,

Area dum messes sole calente teret.

Aut mihi servabit plenis in lintribus uvas,

Pressaque veloci pinguis musta pede,
 Consuecet numerare pecus, consuecet amantis
 Garrulus in dominae ludere verna sinu.
 Illa Deo sciet agricolae pro vitibus uvam,
 Pro segete spicas, pro grege ferre dapem.
 Illa regat cunctos, illi sint omnia curae,
 Et juvet in tota me nihil esse domo.
 Huc veniet Messala meus, cui dulcia poma
 Delia selectis detrahat arboribus.
 Et tantum venerata virum, hunc sedula curet:
 Huic paret, atque epulas ipsa ministra gerat.
 Haec mihi fingebam; quae nunc Eurisque Notisque
 Jactat odoratos vota per Armenios.
 Num Veneris magnae violavi humina verbo?
 Et mea nunc poenas in pia lingua luit?
 Num feror incestus sedes adiisse Deorum,
 Sertaque de sanctis deripuisse focis?
 Non ego, si merui, dubitem procnubere templis,
 Et dare sacratiss oscula liminibus:
 Non ego tellurem genibus perstrere supplex,
 Et miserum sancto tundere posse caput.
 At tu, qui laetus rides mala nostra, caveto
 Mox tibi: non unus saeviet usque Deus.
 Vidi ego qui juvenem seros desisset amores,
 Post Veneris vinclis subdere colla senem.
 Et sibi blanditias tremula componere voce,
 Et manibus canas fingere velle comas.
 Stare nec ante fores puduit, caraeve puellas
 Ancillam medio detinuisse foro.
 Hunc puer, hunc juvenis turba circumterit artas:
 Despuit in molles et sibi quisque sinus.
 At mihi parce, Venus: semper tibi dedita servit
 Mens mea: quid messes uris acerba tuas?

VL

SAEPER ego tentavi curas depellere vino:

At dolor in lacrimas verterat omne merum.

Saepe aliam tenui; sed jam quum gaudia adirem.

Admonuit dominas, deseruitque Venus.

Tunc me devotum descendens femina dixit.

Et, pudet heu, narras scire nefanda mea.

Non facit hoc verbis; facie tenerisque lacertis

Devovet, et flavis nostra puella comis.

Talis ad Haemonium Nereis Pelea quondam

Vesta est frenato caerulea pisce Thetis.

10

Haec nocuere mihi, quod adest huic dives amator,

Venit in exitum callida lena meum.

Sanguineas edat illa dapes, atque ore cruento

Tristia cum multo pocula felle bibat.

Hanc volitept animae circum sua fata querentes

Semper, et e testis strix violenta canat.

Ipsa fame stimulante furans herbasque sepulcris

Quaerat, et a saevis ossa relicta lupis.

Curat et inguinibus nudis, ululetque per urbes.

Post agat e triviis aspera turba canum.

20

Evenient; dat signa Deus; sunt numina amanti.

Saevit et injusta lege relicta Venus.

At tu quamprimum sagae praecepta rapacis

Defere; nam donis vincitur omnis amor.

Pauper erit praesto tibi, praesto pauper adibit

Primus, et in tenero fixus erit latere.

Pauper in angusto fidus comes agmine turbae

Subjicietque manus, efficietque viam.

Pauper ad occultos furtim deducit amicos:

Vinclaquē de niveo detrahit ipse pede.

30

Heu canimus frustra, nec verbis victa fatiscit

Janua: sed plena est pereutienda manu.

At tu qui potior nunc es, mea furta timeto.
Versatur celeri Fors. levis orbe rotæ.

VII.

SEMPER ut inducas, blandos offers mihi vultus;
Post tamen es misero tristis et asper, Amor.
Quid tibi, sæve puer, mecum est? an gloria magna,
Insidias homini composuisse Deum?
Jam mihi tenduntur casses: jam Delia furtim
Nescio quem tacita callida nocte fovet.
Illa quidem tam multa negat: sed credere durum est.
Sic etiam de me pernegat usque viro.
Ipse miser docui, quo posset ludere pacto
Custodes; heu heu nunc premor arte mea.
Fingere nunc didicit causas, cur sola cubaret:
Cardine nunc tacito vertere posse fores.
Tum succos, herbasque dedi, quis livor abiret,
Quem facit impresso mutua dente Venus.
At tu fallacis conjunx incaute puellæ,
Me quoque servato, peccet ut illa minus.
Neu juvenes celebret multo sermone caveto;
Neve cubet laxo pectus aperta sinu.
Neu te decipiat nutu, digitoque liquorem
Ne trahat, et mensæ ducat in orbe notas.
Exibit quam sæpe, time: seu visere dicet
Sacra Bonæ maribus non adeunda Deæ.
At mihi si credas, illam sequar unus ad aras.
Tunc mihi non oculis sit timuisse meis.
Sæpe velut gemmas ejus, signumve probarem.
Per causam memini me tetigisse manum.
Sæpe mero somnum peperit tibi: at ipse hibebar
Sobria supposita pocula victor aqua.
Non ego te læsi prudens: ignosce fatenti.
Jussit Amor. contra quis ferat arma Deos?

Ille ego sum, nec me jam dicere vera pudebit,
 Instabat tota cui tua nocte canis.
 Non frustra quidam jam nunc in limine perstat
 Sedulus, ac crebro prospicit, ac refugit:
 Et simulat transire domum: mox deinde recurrit
 Solus, et ante ipsas exscreat usque fores.
 Nescio quid furtivus amor parat; utere quaeso
 Dum licet; in liquida nat tibi linter aqua.
 Quid tenera tibi conjuge opus? tua si bona nescis
 Servare, ah frustra clavis inest foribus.
 Te tenet, absentis allos suspirat amores,
 Et simulat subito condoluisse caput.
 At mihi servandam credas, non saeva recuso
 Verbera, detracto non ego vincla pedum.
 Tunc procul abitis, quisquis colis arte capillos,
 Effluit effuso cui toga laxa sinu.
 Quisquis et occurret, ne possit crimen habere,
 Stet procul, atque alia stet procul ante via.
 Et fieri jubet ipse Deus; sic magna sacerdos
 Est mihi divino vaticinata sono.
 Haec ubi Bellonae motu est agitata, nec acrem
 Flammam, non amens verbera torta timet.
 Ipsa bipenne suos caedit violenta lacertos,
 Sanguineque effuso spargit inulta Deam,
 Et latius praefixa veru, stat faucia pectus:
 Et canit eventus, quos Dea magna monet.
 Arcite, quam custodit Amor, violare puellam:
 Ne pigeat magno post didicisse malo.
 Attigeris, labentur opes: ut vulnere nostro
 Sanguis, ut hic ventis diripiturque cinis.
 Et tibi nescio quas dixit, mea Delia, poenas.
 Si tamen admittas, sit precor illa levis.
 Non ego te propter parco tibi, sed tua mater
 Me movet, atque iras aurea vincit anus.
 Haec me deducit tenebris, multoque timore

Conjungit nostras clam taciturna manus.
 Haec foribusque manet noctu me adfixa, proculque
 Cognoscit strepitus me veniente pedum.
 Vive diu mihi, dulcis anus; proprios ego tecum,
 Sit modo fas, annos conteruisse velim.
 Te semper, natamque tuam te propter amabo.
 Quidquid agat, sanguis est tamen illa tuus.
 Sit modo casta doce, quamvis non vitta ligatos.
 Impediat crines, nec stola longa pedes.
 Et mihi sint durae leges, laudare nec ullam
 Possim ego, quin oculos adpetat illa meos.
 Et si quid peccasse puter, duxerque capillis
 Inmerito, pronas per rapiarque vias;
 Non ego te pulsare velim; sed venerit iste
 Si furor, optarim non habuisse manus.
 Nec saevo sis casta metu, sed mente fidei
 Mutuus absenti te mihi servet amor.
 Nam quae fida fuit nulli, post victa senecta
 Ducit inops tremula stamina torta manu:
 Firmaque conductis adnectit licia telis,
 Tractaque de niveo vellere ducta putat.
 Hanc animo gaudente vident, juvenumque catervae,
 Commemorant merito tot mala ferre senem.
 Hanc Venus ex alto sentem sublimis Olympo
 Spectat, et, infidis quam sit acerba, monet.
 Haec aliis maledicta cadant; nos, Delia, amoris
 Exemplum cana stemus uterque coma.

VIII.

HUNC cecinere diem Parcae fatalia nentes:
 Stamina, non ulli dissoluenda Deo,
 Hunc fore, Aquitanas posset qui fundere gentes,
 Quem tremeret forti milite victus Atur.
 Evenere; novos pubes Romana triumphos.

Vidit, et evinctos brachia capta duces.
 At te victrices lauros, Messala, gerentem
 Portabat niveis currus eburnus equis.
 Non sine me est tibi partus honos. Tarbella Pyrene
 Testis, et Oceani litora Santonici. 19
 Testis Arar, Rhodanusque celer, magnusque Garumna,
 Carnuti et flavi caerulea lympa Liger.
 An te Cydne canam, tacitis qui leniter undis
 Caeruleis placidus per vada serpis aquis?
 Quantus et aethereo contingens vertice nubes,
 Frigidus intonsos Taurus arat Cilicas?
 Quid referam, ut volitet crebras intacta per urbes,
 Alba Palaestino sancta columba Syro?
 Utque maris vastum prospectet turribus aequor,
 Prima ratem ventis credere docta Tyros? 20
 Qualis et, arentes quum findit Sirius agros,
 Fertilis aestiva Nilus abundet aqua?
 Nile pater, quamam possum te dicere causa,
 Aut quibus in terris oeculuisse caput?
 Te propter nullos tellus tua postulat imbres,
 Arida nec Pluvio supplicat herba Jovi.
 Te canit, atque suum pubes miratur Osirim
 Barbara, Memphitem plangere docta bovem.
 Primus aratra manu solerti fecit Osiris,
 Et teneram ferro sollicitavit humum. 30
 Primus inexpertae commisit semina terrae,
 Pomaque non notis legit ab arboribus.
 Hic docuit teneram polis adjungere vitem:
 Hic viridem dura caedere falce comam;
 Illi jucundos primum matura saporos
 Expressa incultis uva dedit pedibus.
 Ille liquor docuit voces inflectere cantu,
 Movit et ad certos nescia membra modos.
 Bacchus et agricolae magno confecta labore
 Pectora tristitiae dissolvenda dedit. 40

Bacchus et adflictis requiem mortalibus adferre,
 Crura licet dura cuspide inulta sonent.
 Non tibi sunt tristes curae, nec vultus Osiri:
 Sed chorus, et cantus, et levis aptus Amor.
 Sed varii flores, et frons redimita corymbis,
 Fusa sed ad teneros lutea palla pedes:
 Et Tyriae vestes, et dulcis tibia cantu,
 Et levis occultis conscia cista sacris.
 Huc ades, et centum ludis, Geniumque choreis
 Concelebra, et multo tempora funde mero.
 Illius e nitido stillent unguenta capillo;
 Et capite et collo mollia ferta gerat.
 Sic venias hodiernae; tibi dem turis honores,
 Libaque Mopsoplo dulcia melle feram.
 At tibi subcreseat proles, quae facta parentis
 Augeat, et circa stet venerata senem.
 Nec taceant monumenta viae, quem Tuscula tellus,
 Candida quem antiquo detinet alba lare.
 Namque opibus congesta tuis hic glareas dura
 Sternitur: hic apta jungitur arte silex.
 Te canet agricola e magna quum venerit Urbe
 Serus, inoffensum retuleritque pedem.
 At tu, natalis, multos celebrande per annos,
 Candidior semper, candidiorque veni.

IX.

NON ego celari possim, quid natus amantis,
 Quidve ferant miti lenia verba sono.
 Nec mihi sunt sortes, nec conscia fibra Deorum;
 Praecinit eventus nec mihi cantus avis.
 Ipsa Venus magico religatum brachia nodo
 Perdocuit multis non sine verberibus.
 Desine dissimulare; Deus crudelius urit,
 Quos videt invitos succubuisse sibi.

Quid tibi nunc molles prodest coluisse capillos?

Saepeque mutatas disposuisse comas?

10

Quid succo splendente genas onerasse? quid ungues

Artificis docta subsecuisse manu?

Frustra jam vestes, frustra mutantur amictus,

Ansaque compressos colligit arta pedes.

Ipsa placet, quamvis inculto venerit ore,

Nec nitidum tarda comserit arte caput.

Num te carminibus, num te pollentibus herbis

Devovit tacito tempore noctis anus?

Cantus vicinis fruges traducit ab agris:

Cantus et iratae detinet anguis iter.

20

Cantus et e curru Lunam deducere tentat;

Et faceret, si non aera repulsa sonent.

Quid queror heu misero carmen nocuisse? quid herbas?

Forma nihil magicis utitur auxiliis.

Sed corpus tetigisse nocet, sed longa dedisse

Oscula, sed femori conseruisse femur.

Nec tu difficilis puero tamen esse memento:

Persequitur poenis tristitia facta Venus.

Munera ne poscas: det munera canus amator,

Ut foveas molli frigida membra sinu.

30

Carior est auro juvenis, cui levia fulgent

Ora, nec amplexus aspera barba terit.

Huic tu candentes humero suppone lacertos;

Et regum magnae despiciantur opes.

At Venus inveniet puero succumbere furtim,

Dum tumet, et teneros conserit usque sinus:

Et dare anhelanti pugnantibus uvida linguis

Oscula, et in collo figere, dente notas.

Non lapis hanc, gemmaeque juvent, quae frigore sola

Dormiat, et nulli sit cupienda viro.

40

Heu sero revocatur Amor, seroque juvenas,

Quum vetus infecit cana senectæ caput.

Tum studium formae: coma tum mutatur, ut annos

Dissimulet viridi cortice tincta nucis.
 Tollere tunc albos cura est a stirpe capillos,
 Et faciem demta pelle referre novam.
 At tu dum primi floret tibi temporis aetas,
 Utere; non tardo labitur illa pede.
 Neu Marathum torque; puero quae gloria victo?
 In veteres esto dura, puella, senes. 50
 Parce precor tenero; non illi fontica causa est;
 Sed nimius luto corpora tangit amor,
 Vel miser absenti moestas quam saepe querelas
 Conjicit, et lacrimis omnia plena madent.
 Quid me spernit? ait; poterat custodia vinci:
 Ipse dedit cupidus fallere posse Deus.
 Nota Venus furtiva mihi est; ut lenis agatur
 Spiritus, ut nec dent oscula rapta sonum.
 Et possim media quamvis obrepere nocte,
 Et strepitu nullo clam referare fores. 60
 Quid profunt artes, miserum si spernit amantem,
 Et fugit ex ipso saeva puella toro?
 Vel quum promittit, subito sed perfida fallit:
 Est mihi nox multis evigilanda modis.
 Dum mihi venturam fingo, quodcumque movetur,
 Illius credo tunc sonuisse pedem.
 Ah pereant artes, et mollia jura colendi!
 Horrida villosa corpora veste tegam.
 Nunc, si clausa mea est, si copia nulla videndi;
 Heu miserum, in laxa quid juvat esse toga? 70
 Desistas lacrimare, puer; non frangitur illa:
 Et tua jam sietu lumina fessa tument.
 Oderunt, Phloe, moneo, fastidia Divi:
 Nec prodest sanctis tura dedisse focis.
 Hic Marathus quondam miseros ludebat amantes,
 Nescius ultorem post caput esse Deum.
 Saepe etiam lacrimas fertur risisse dolentis,
 Et cupidum ficta detinuisse mora.

Nunc omnes odit fastus, nunc displicet illi
 Quaecumque adposita est janua dura sera.
 At te poena manet, ni desinis esse superba.
 Quam cupies votis hunc revocare diem!

X.

QUID mihi, si fueras miseros laesurus amores,
 Foedera per Divos clam violanda dabas?
 Ah miser, etsi quis primo perjuriam celat,
 Sera tamen tacitis Poena venit pedibus.
 Parcite, Coelestes: aequum est in pune licere,
 Numina formosis laedere vestra semel.
 Lucra petens habili tauros adjungit aratro,
 Et durum terrae rusticus urget opus.
 Lucra petituras freta per parentia ventis
 Ducunt instabiles sidera certa rates.
 Muneribus meus est captus puer; at Deus illa
 In cinerem et liquidas munera vertat aquas.
 Jam mihi persolvat poenas, pulvisque decorem
 Detrahet, et ventis horrida facta coma.
 Uretur facies, urentur sole capilli:
 Deteret invalidos et via longa pedes.
 Admonui quoties, Auro ne pollue formam.
 Saepe solent auro multa subesse mala.
 Divitiis captus si quis violavit Amorem;
 Asperaque est illi, difficilisque Venus.
 Ure meum potius flamma caput, et pete ferro
 Corpus, et intorto verberare terga seca.
 Nec tibi celandi spes sit peccare paranti.
 Est Deus, occultos qui vetat esse dolos.
 Ipse Deus tacito permisit vela ministro,
 Ederet ut multo libera verba mero.
 Ipse Deus somno domitos emittere vocem
 Jussit, et invitos facta tegenda loqui.

Haec ego dicebam : nunc me flevisse loquentem,
 Nunc pudet ad teneros procubuisse pedes. 30
 Tunc tibi jurabas, nullo te divitis auri
 Pondere, non gemmis vendere velle fidem:
 Non tibi si precium Campania terra daretur,
 Non tibi si Bacchi cura Falernus ager.
 Illis eriperes verbis mihi, sidera coelo
 Lucere, et puras fluminis ire vias.
 Quin etiam siebas : at non ego fallere doctus,
 Tergebam humentes credulus usque genas.
 Quid faceres, nisi et ipse fores in amore puellae?
 Sit precor exemplo sit levis illa tuo. 40
 O quoties, verbis ne quisquam conscius esset,
 Ipse comes multa lumina nocte tuli.
 Saepe insperanti venit tibi munere nostro,
 Et latuit clausas post adoperta fores.
 Tum miser interii stulte confisus amari.
 Non poteram ad laqueos cautior esse tuos?
 Quin etiam attonita laudes tibi mente canebam :
 At me nunc nostri, Pieridumque pudet.
 Illa velim rapida Volcanus carmina flamma
 Torreat, et liquida deleat amnis aqua. 50
 Sit procul a nobis, formam cui vendere cura est,
 Et precium plena grande referre manu.
 At te, qui puerum donis corrumpere es ausus,
 Rideat assiduis uxor inulta dolis.
 Et quum furtivo juvenem lassaverit usu,
 Tecum interposita languida veste cubet.
 Semper sint externa tuo vestigia lecto,
 Et pateat cupidis semper aperta domus.
 Nec lasciva soror dicatur plura bibisse
 Pocula, nec plures emeruisse viros. 60
 Illam saepe ferunt convivia ducere Baccho,
 Dum rota Luciferi provocet orta diem.
 Illa nulla queat melius consumere noctem,

Aut operum varias disposuisse vices.
 At tua perdidicit; nec tu stultissime sentis,
 Quum tibi non solita corpus ab arte movet.
 Tunc putas illam pro te disponere crines,
 Et tennes denso pectere dente comas?
 Ista haec persuadet facies? auroque lacertos
 Vinciat, et Tyrio prodeat apta sinu? 70
 Non tibi, sed juveni cuidam vult bella videri:
 Devoveat pro quo remque, domumque tuam.
 Nec facit hoc vitio, sed corpora foeda podagra,
 Et senis amplexus culta puella fugit.
 Huic tamen accubuit noster puer; hunc ego credam
 Cum trucibus venerem jungere posse feris.
 Blanditiasne meas aliis tu vendere es ausus?
 Tunc aliis demens oscula ferre mea?
 Tunc flebis, quum me victum puer alter habeat,
 Et geret in gremio regna superba tuo. 80
 At tua tum me poena juvet, Venerique merenti
 Fixa notet casus aurea palma meos:
 'Hanc tibi fallaci resolutus amore Tibullus
 'Dedicat: et grata sis, Dea, mente, rogat.

XI.

QVIS fuit, horrendos primus qui protulit enses?
 Quam ferus, et vere ferreus ille fuit!
 Tunc caedes hominum generi, tunc praelia nata:
 Tunc brevior dirae mortis aperta via est.
 At nihil illi miser meruit: nos ad mala nostra
 Vertimus, in saevas quod dedit ille feras.
 Divitis hoc vitium est auri: nec bella fuerunt,
 Faginus adstabat quum scyphus ante dapes.
 Non arces, non vallus erat; somnumque petebat
 Securus saturas dux greges inter oves. 10
 Tunc mihi vita foret dulcis; nec tristia nossem

Arma, nec audissem corde micante tubam.
 Nunc ad bella trahor: et jam quis forsitan hostis
 Haesura in nostro tela gerit latere.
 Sed patrii servate Lares: aluistis et iidem,
 Cursarem vestros quum tener ante pedes.
 Neu pudeat prisco vos esse e stipite factos:
 Sic veteris sedes incoluistis avi.
 Tunc melius tenuere fidem, quum paupere cultu
 Stabat in exigua ligneus aede Deus. 20
 Hic placatus erat, seu quis libaverat uvam,
 Seu dederat sanctae spicea ferta comae.
 Atque aliquis voti compos liba ipse ferebat,
 Postque comes purum filia parva favum.
 At nobis aerata, Lares, depellite tela:
 Hostia erit plena rustica porcus hara.
 Hanc pura cum veste sequar, myrtoque canistra
 Vineta geram, myrto vinctus et ipse caput.
 Sic placeam vobis; alius sit fortis in armis,
 Sternat et adversos Marte favente duces. 30
 Ut mihi potanti possit sua dicere facta
 Miles, et in mensa pingere castra mero.
 Quis furor est atram bellis arcessere mortem?
 Inminet, et tacito clam venit illa pede.
 Non seges est infra, non vinea culta; sed audax
 Cerberus, et Stygiae navita turpis aquae.
 Illic exesisque genis, ustoque capillo
 Errat ad obscuros pallida turba lacus.
 Quam potius laudandus hic est, quem prole parata
 Occupat in parva pigra senecta casa. 40
 Ipse suas sectatur oves, at filius agnos;
 Et calidam fesso comparat uxor aquam.
 Sic ego sim, liceatque caput candescere canis,
 Temporis et prisca facta referre senem.
 Interea Pax arva colat; Pax candida primum
 Duxit aratores sub juga curva boves.

Pax aluit vites, et succos condidit uvae,

Funderet ut nato testa paterna merum.

Pace bidens, vomerque nitent: at tristia duri

Militis in tenebris occupat arma situs.

Rusticus e lucoque vehit, male sobrius ipse,

Uxorem plaustro progeniemque domum.

Sed Veneris tunc bella calent, scissosque capillos

Femina, perfractas conqueriturque fores.

Flet teneras subversa genas: sed victor et ipse

Flet, sibi dementes tam valuisse manus.

At lascivus Amor rixae mala verba ministrat,

Inter et iratum lentus utrumque sedet.

Ah lapis est, ferrumque, suam quicumque puellam

Verberat; e coelo deripit ille Deos.

Sit satis, e membris tenuem rescindere vestem:

Sit satis, ornatus dissoluisse comae.

Sit lacrimas movisse satis; quater ille beatus,

Quoi tenera irato flere puella potest.

Sed manibus qui saevus erit: scutumque, sudemque

Is gerat, et miti sit procul a Venere.

At nobis Pax alma veni, spicamque teneto:

Perpluat et pomis candidus ante sinus.

ALBIITIBULLI

LIBER SECUNDUS.

I.

QUISQUIS ades, faveas; fruges lustramus, et agros,
 Ritus ut a prisco traditus exstat avo.
 Bacche veni, dulcisque tuis e cornibus uva
 Pendeat: et spicis tempora cinge Ceres.
 Luce sacra requiescat humus, requiescat arator;
 Et grave suspenso vomere cesset opus.
 Solvite vincla jugis: nunc ad praesepia debent
 Plena coronato stare boves capite.
 Omnia sint operata Deo: non audeat ulla
 Lanificam pensis imposuisse manum.
 Vos quoque abesse procul jubeo, (discedite ab aris)
 Quis tulit hesternae gaudia nocte Venus.
 Casta placent Superis; pura cum veste venite,
 Et manibus puris sumite fontis aquam.
 Cernite, fulgentes ut eat sacer agnus ad aras,
 Vincitque post olea candida turba comas.
 Dii patrii, purgamus agros, purgamus agrestes,
 Vos mala de nostris pellite limitibus.
 Neu seges eludat messem fallacibus herbis,
 Neu timeat celeres segnior agna lupos.
 Tunc nitidus plenis confisus rusticus agris
 Ingeret ardenti grandia ligna foco.
 Turbaque vernarum, saturi bona signa coloni,

Ludet, et ex virgis exstruet ante casas.
Eventura precor. viden' ut felicibus extis
Significet placidos nuntia fibra Deos?
Nunc mihi fumosos veteris proferte Falernos
Consulis: et Chio solvite vincla cado.
Vina diem celebrent; non festa luce madere
Est rubor, errantes et male ferre pedes. 30
Sed, Bene Messalam, sua quisque ad pocula dicat,
Nomen et absentis singula verba sonent.
Gentis Aquitanae celeberrimus Messala triumphis,
Et magna intonsis gloria victor avis,
Huc ades, adspiraque mihi, dum carmine nostro
Reddatur Agricolis gratia Coelitibus.
Rura cano, rurisque Deos; his vita magistris
Desuevit querna pellere glande famem.
Illi compositis primum docuere tigillis
Exiguam viridi fronde operire casam. 40
Illi etiam tauros primum docuisse feruntur
Servitium, et plauastro supposuisse rotam.
Tunc victus abiecti feri; tunc insita pomus;
Tunc bibit irriguas fertilis hortus aquas.
Aurea tunc pressos pedibus dedit uva liquores:
Mistaque securo sobria lympa mero est.
Rura ferunt messes, calidi quum sideris aestu
Deponit flavas annua terra comas.
Rure levis verno flores apis ingerit alveo,
Compleat ut dulci sedula melle favos. 50
Agricola assiduo primum satiatus aratro,
Cantavit certo rustica verba pede.
Et satur arenti primum est modulatus avena
Carmen, ut ornatos diceret ante Deos.
Agricola et minio suffusus, Bacche, rubenti
Primus inexperta duxit ab arte choros.
Huic datus a pleno memorabile munus ovili
Dux pecoris; hirtas duxerat hircus oves.

Rure puer verno primam de flore coronam
Fecit, et antiquis imposuit Laribus. 60
Rure etiam teneris curam exhibitura puellis
Molle gerit tergo lucida vellus ovis.
Hinc et femineus labor est, hinc pensa, colusque,
Fusus et appposito pollice versat opus.
Atque aliqua assidue textis operata Minervae
Cantat, et adplauso tela sonat latere.
Ipse interque greges, interque armenta Cupido
Natus, et indomitas dicitur inter equas.
Illic indocto primum se exercuit arcu.
Hei mihi, quam doctas nunc habet ille manus! 70
Nec pecudes velut ante petit: fixisse puellas
Gestit, et audaces perdomuisse viros.
Hic juveni detraxit opes: hic dicere jussit
Limen ad iratae verba pudenda senem.
Hoc duce custodes furtim transgressa jacentes
Ad juvenem tenebris sola puella venit:
Et pedibus praetentat iter suspensa timore,
Explorat caecas cui manus ante vias.
Ah miseri, quos hic graviter Deus urget: at ille
Felix, cui placidus leniter affiat Amor. 80
Sancte veni dapibus festis; sed pone sagittas,
Et procul ardentes hinc procul abde faces.
Vos celebrem cantate Deum, pecorique vocate
Voce, palam pecori, clam sibi quisque vocet.
Aut etiam sibi quisque palam; nam turba jocosa
Obstrepat, et Phrygio tibia curva sono.
Ludite, jam Nox jungit equos, currumque sequuntur
Matris lascivo sidera fulva choro.
Postque venit tacitus fuscis circumdatus alis
Somnus, et incerto somnia vara pede, 90

II.

DICAMUS bona verba, venit Natalis, ad aras.

Quisquis ades, lingua vir, mulierque fave.

Urantur pia tura focis, urantur odores,

Quos tener e terra divite mittit Arabs.

Ipse suos Genius adsit visurus honores,

Cui decorent sanctas mollia festa comas.

Illius puro destillent tempora nardo:

Atque satur libo sit, madeatque mero.

Adnuat et, Cornute, tibi quodcumque rogabis.

En age, quid cessas? adnuet ille; roga, 10

Auguror, uxoris fidos optabis amores,

Jam reor hoc ipsos edidicisse Deos.

Nec tibi malueris totum quaecumque per orbem

Fortis arat valido rusticus arva bove.

Nec tibi gemmarum quidquid felicibus Indis

Nascitur, Eoi qua maris unda rubet.

Vota cadunt. viden' ut trepidantibus advolet alis,

Flavaque conjugio vincula portet Amor?

Vincula quae maneant semper, dum tarda senectus

Inducat rugas, inficiatque comas. 20

Hac venias Natalis avi, prolemque ministros,

Ludat et ante tuos turba novella pedes.

III.

RURA meam, Cornute, tenent villaeque puellam.

Ferreus est cheu quisquis in urbe manet.

Ipse Venus lactos jam nunc migravit in agros,

Verbaque aratoris rustica discit Amor.

O ego, quum dominam adspicerem, quam fortiter illic

Versarem valido pingue bidente solam.

Agricolaeque modo curvum sectarer aratrum,

Dum subigunt steriles arva serenda boves.
 Nec quereret, quod Sol graciles exureret artus,
 Laederet aut teneras pustula rupta manus. 10
 Pavit et Admeti tauros formosus Apollo:
 Nec cithara, intonsae profueruntve comae.
 Nec potuit curas sanare salubribus herbis.
 Quidquid erat medicae vicerat artis Amor.
 Tunc fiscella levi detexta est vimine junci,
 Raraque per nexus est via facta sero.
 O quoties illo vitulum gestante per agros
 Dicitur occurrens erubuisse soror.
 O quoties ausae, caneret dum valle sub alta,
 Rumpere mugitu carmina docta boves. 20
 Saepe duces trepidis petiere oracula rebus:
 Venit et e templis irrita turba domum.
 Saepe horrere sacros doluit Latona capillos,
 Quos admirata est ipsa noverca prius.
 Quisquis inornatumque caput, crinesque solutos
 Adspiceret, Phoebi quaereret ille comam.
 Delos ubi nunc, Phoebe, tua est? ubi Delphica Pytho?
 Nempe Amor in parva te jubet esse casa.
 Felices olim, Veneri quum fertur aperte
 Servire aeternos non puduisse Deos. 30
 Fabula nunc ille est; sed cui sua cura puella est,
 Fabula sit, mavult, quam sine amore Deus.
 At tibi dura Ceres, Nemesis quae abducis ab urbe,
 Persolvat nulla semina terra fide.
 Et tu, Bacche tener, jucundae confitor uvae,
 Tu quoque devotos, Bacche, relinque lacus.
 Haud in pune licet formosas tristibus agris
 Abdere: non tanti sunt tua musta, pater.
 O valeant fruges; ne sint modo rure puellae,
 Glans alat, et prisco more bibantur aquae. 40
 Glans aluit veteres, et passim semper amarunt.
 Quid nocuit, sulcos non habuisse satos?

Tum quibus adspirabat amor, praebebat aperte
 Mitis in umbrosa gaudia valle Venus.
 Nullus erat custos, nulla exclusura volentes
 Janua; si fas est, mos, precor, ille redi.
 Ducite; ad imperium dominae sulcavimus agros.
 Non ego me vinclis verberibusque nego.

IV.

Hic mihi servitium video, dominamque paratam.
 Jam mihi libertas illa paterna vale.

Servitium sed triste datur, teneorque catenis,
 Et numquam misero vincla remittet Amor.
 Et, seu quid merui, seu quid peccavimus, urit.
 Uror; iô remove, saeva puella, faces.
 O ego ne possim tales sentire dolores,
 Quam mallet in gelidis montibus esse lapis!
 Stare vel insanis cautes obnoxia ventis,
 Naufraga quam vasti tunderet ira maris!

10

Nunc et amara dies, et noctis amarior umbra est:
 Omnia jam tristi tempora felle madent.
 Nec prosunt Elegi, nec carminis auctor Apollo.

Illa cava precium flagitat usque manu.
 Ite procul Musae, si nil prodestis amanti,
 Non ego vos, ut sint bella canenda, colo.
 Nec refero Solisque vias, et qualis, ubi orbem
 Complevit, versis Luna recurrit equis.

Ad dominam faciles aditus per carmina quaero.
 Ite procul Musae, si nihil ista valent.

20

At mihi per caedem, et facinus sunt dona paranda;
 Ne jaceam clausam siebilis ante domum.
 Aut rapiam suspensa sacris insignia fanis.
 Sed Venus ante alios est violanda mihi.
 Illa malum facinus suadet, dominamque rapacem
 Dat mihi: sacrilegas sentiat illa manus.

O pereat quicumque legit viridesque zmaragdus,

Et niveam Tyrio murice tinguit ovem.

Hic dat avaritiae stimulos: hinc Coa puellis

Vestis, et a Rubro lucida concha mari.

Haec fecere malas; hinc clavim janua sensit,

Et coepit custos liminis esse canis.

Sed precium si grande feras, custodia victa est:

Nec prohibent claves, et canis ipse tacet.

Heu quicumque dedit formam coelestis avarae,

Quale bonum multis addidit ille malis!

Hinc fletus, rixaeque sonant; haec denique causa

Fecit, ut infamis hic Deus esset Amor.

At tibi, quae precio victos excludis amantes,

Diripiant partas ventus et ignis opes.

Quin tua tunc juvenes spectent incendia laeti,

Nec quisquam flammae sedulus addat aquam.

Seu tibi mors veniat, neque sit qui lugeat ullus,

Nec qui det moestas munus in exsequias.

At bona quae, nec avara fuit, centum licet annos

Vixerit, ardentem flebitur ante rogam.

Atque aliquis senior, veteres veneratus amores,

Annua constructo ferta dabit tumulo.

Et, Bene, discedens dicet, placideque quiescas,

Terraque securae sit super ossa levis.

Vera quidem moneo: sed profunt quid mihi vera?

Illius est nobis lege colendus amor.

Quin etiam sedes jubeat si vendere avitas:

Ite sub imperium, sub titulumque lares.

Quidquid habet Circe, quidquid Medea veneni,

Quidquid et herbarum Thessala terra gerit:

Et quod, ubi indomitis gregibus Venus affiat amores,

Hippomanes cupidae stillat ab inguine equae:

(Si modo me placido videat Nemesis mea vultu)

Mille alias herbas misceat illa: bibam.

V.

PHOEBE fave; novus ingreditur tua templa sacerdos;
Huc age cum cithara, carminibusque veni.

Nunc te vocales inpellere pollice chordas,

Nunc precor ad laudes flectere verba meas.

Ipsē triumphali devinctus tempora lauro,

Dum cumulant aras, ad tua sacra veni.

Sed nitidus, pulcerque veni; nunc indue vestem

Sepositam, longas nunc bene peste comas.

Qualem te memorant, Saturno rege fugato,

Victori laudes concinuisse Jovi.

10

Tu procul eventura vides: tibi debitus augur

Scit bene quid fati provida cantet avis.

Tuque regis sortes: per te praesentit haruspex,

Lubrica signavit quum Deus exta notis.

Te duce Romanos numquam frustrata Sibylla est,

Abdita quae senis fata canit pedibus.

Phoebe sacras Messalinum sine tangere chartas

Vatis: et ipse, precor, quid canat illa, doce.

Haec dedit Aeneae sortes, postquam ille parentem

Dicitur, et raptos sustinuisse Lares:

20

Nec fore credebat Romam, quum moestus ab alto

Ilion, ardentes respiceretque Deos.

Romulus Aeternae nondum formaverat Urbis

Moenia, consorti non habitanda Remo.

Sed tunc pascebant herbosa palatia vaccae,

Et stabant humiles in Jovis arce casae.

Lacte madens illic suberat Pan ilicis umbrae,

Et facta agresti lignea falce Pales.

Tendebatque vagi pastoris in arbore votum

Garrula silvestri fistula sacra Deo.

30

Fistula, cui semper decrescit arundinis ordo;

Nam calamus cera jungitur usque minor.

At qua Velabri regio patet, ire solebat
 Exiguus pulsa per vada linter aqua.
 Illa saepe gregis ditis placitura magistro
 Ad juvenem festa vecta puella die est.
 Cum qua foecundi redierunt munera ruris
 Caseus, et niveae candidus agnus ovis.
 Inpiger Aenea volitantis frater Amoris,
 Troia qui profugis sacra vehis ratibus,
 Jam tibi Laurentes adsignat Jupiter agros:
 Jam vocat errantes hospita terra Lares.
 Troja quidem tum se mirabitur, et sibi dicet
 Vos bene tam longa consuluisse via.
 Illic sanctus eris, quum te veneranda Numici
 Unda Deum coelo miserit Indigetem.
 Ecce super fessas volitat Victoria puppes.
 Tandem ad Trojanos diya superba venit.
 Ecce mihi lucent Rutulis incendia castris.
 Jam tibi praedico, barbare Turne, necem.
 Ante oculos Laurens castrum, murusque Lavini est,
 Albaque ab Ascanio condita longa duce.
 Te quoque jam video, Marti placitura sacerdos
 Ilia, Vestales deseruisse focos:
 Concubitusque tuos furtim, vittasque jacentes,
 Et cupidi ad ripas arma relicta Dei.
 Carpite nunc, tauri, de septem montibus herbas,
 Dum licet: hic magnae jam locus Urbis erit.
 Roma, tuum nomen terris fatale regendis
 Qua sua de coelo prospicit arva Ceres:
 Quaque patent ortus, et qua fluitantibus undis
 Solis anhelantes abluunt amnis equos.
 Vera cano; sic usque sacras innoxia laurus
 Vescar, et aeternum sit mihi virginitas.
 Haec cecinit vates, et te sibi, Phoebe, vocavit,
 Jactavit fusa sed caput ante coma.
 Quidquid Amalthea, quidquid Mermessia dixit,

Herophile Phoebo grata quod admonuit :
 Quodque Albuna sacras Tiberis per flumina sortes
 Portarit, sicco perlueritque sinu. 70
 Hac fore dixerunt belli mala signa cometen,
 Multus ut in terras deplueretque lapis :
 Atque tubas, atque arma ferunt crepitantia coelo
 Audita, et lucos praecinuisse fugam.
 Ipsum etiam Solem defectum lumina vidit
 Jungere pallentes nubilus annus equos.
 Et simulacra Deum lacrimas fudisse tepentes,
 Fataque vocales praemonuisse boves.
 Haec fuerint olim ; sed tu, jam mitis, Apollo,
 Prodigia indomitis merge sub aequoribus. 80
 Et succensa sacris crepitet bene laurea flammis ;
 Omine quo felix, et sacer annus erit.
 Laurus ideo bona signa dedit : gaudete coloni :
 Distendet spicis horrea plena Ceres.
 Oblitus et musto feriet pede rusticus uvas,
 Dolia dum, magni deficientque lacus.
 At madidus Baccho sua festa Palilia pastor
 Concinet ; a stabulis tunc procul este lupi.
 Ille levis stipulae solennes potus acervos
 Accendet, flammis transilietque sacras. 90
 Et foetus matrona dabit, natusque parenti
 Oscula comprehensis auribus eripiet.
 Nec taedebit avum parvo advigilare nepoti,
 Balbaque cum puero dicere verba senem.
 Tunc operata Deo pubes discumbet in herba,
 Arboris antiquae qua levis umbra cadit.
 Aut e veste sua tendent umbracula fertis
 Vineta : coronatus stabit et ante calix.
 At sibi quisque dapes, et festas exstruet alte
 Cespitibus mensas, cespitibusque torum. 100
 Ingeret hic potus juvenis maledicta puellae,
 Postmodo quae votis inrita facta velit.

Nam ferus ille suae plorabit sobrius idem,
 Et se jurabit mente fuisse mala.
 Pace tua, pereantque arcus, pereantque sagittae,
 Phoebe: modo in terris erret inermis Amor.
 Ars bona: sed postquam sumsit sibi tela Cupido,
 Heu heu quam multis ars dedit illa malum.
 Et mihi praecipue, jaceo quum saucius annum:
 Et faveo morbo, tam juvat ipse dolor.
 Vixque cano Nemesim, sine qua versus mihi nullus
 Verba potest, justos aut reperire pedes.
 Acer Amor, fractas utinam tua tela sagittas
 Illicet, extinctas adspiciamque faces.
 Tu miserum torques, tu me mihi dira precari
 Cogis, et insana mente nefanda loqui.
 At tu, nam Divum servat tutela poetas,
 Praemoneo, vati parce, puella, sacro:
 Ut Messalinum celebrem, quum praemia belli
 Ante suos currus oppida victa feret.
 Ipse gerens laurus, lauro devinctus agresti
 Miles, Io magna voce triumphè canet.
 Tum Messala meus pia det spectacula turbae,
 Et plaudat curru praetereunte pater.
 Adnue; sic tibi sint intonsi, Phoebe, capilli:
 Sic tua perpetuo sit tibi casta soror.

VI.

CASTRA Macer sequitur; tenero quid fiet Amori,
 Si comes, et collo fortiter arma geret?
 Et, seu longa virum terrae via, seu vaga ducent
 Aequora, cum telis ad latus ire volet?
 Ure, puer, quaeso, tua qui ferus otia liquit:
 Atque iterum erronem sub tua signa voca.
 Quod si militibus parces, erit hic quoque miles
 Ipse, levi galea qui sibi portet aquam.

Castra peto : valeatque Venus, valeantque puellae.

Et mihi sunt vires, et mihi facta tuba est.

10

Magna loquor : sed magnifice mihi magna locuto

Excutiunt clausae fortia verba fores.

Juravi quoties rediturum ad limina numquam?

Quum bene juravi, pes tamen ipse redit.

At tu, quisque is es, cui tristi fronte Cupido

Imperitat, nostra sint tua castra domo.

Ferrea non Venerem, sed praedam saecula laudant.

Praeda tamen multis est operata malis.

Praeda feras acies acuit crudelibus armis.

Hinc furor, hinc caedes, mors propiorque venit.

20

Praeda vago jussit geminare pericula ponto,

Bellica quum dubiis rostra dedit ratibus.

Praedator cupit immensos obsidere campos,

Ut multo innumeram jugere pascat ovem.

Quid lapis externus curae est? urbique tumultus

Portatur validis mille columna jugis?

Claudit et indomitum moles mare, lentus ut intra

Negligat hibernas piscis adesse minas?

At tibi laeta trahant Samiae convivium testae,

Fictaque Cumana lubrica terra rota.

30

Heu heu divitibus video gaudere puellas

Jam veniant praedae, si Venus optat opes:

Ut mea luxuria Nemesis fluat: utque per urbem

Incedat donis conspicienda meis.

Illa gerat vestes tennes, quas femina Coa

Texuit, auratas disposuitque vias.

Illi sint comites fufci, quos India torret,

Solis et admotis inficit ignis equis.

Illi selectos certent praebere colores

Africa puniceum, purpureumque Tyros.

40

Nota loquor: regnum ipse tenet, quem saepe coëgit

Barbara gypfatos ferre catasta pedes.

VII.

FINIRENT multi leto mala ; credula vitam
 Spes fovet, et melius cras fore semper ait.
 Spes alit agricolas, Spes sulcis credit aratis
 Semina, quae magno fœnore reddat ager.
 Haec laqueo volucres, haec captat arundine pisces,
 Quum tennes hamos abdidit ante cibus.
 Spes etiam valida solatur compede victum.
 Crura sonant ferro, sed canit inter opus.
 Spes facilem Nemefin spondet mihi ; sed negat illa.
 Hei mihi, ne vincas, dura puella, Deam. 10
 Parce per inmatura tuae precor ossa sororis;
 Sic bene sub tenera parva quiescat humo.
 Illa mihi sancta est; illius dona sepulcro,
 Et madefacta meis sarta feram lacrimis.
 Illius ad tumulum fugiam, supplexque sedebo,
 Et mea cum muto fata querar cinere.
 Non feret usque suum te propter flere clientem.
 Illius ut verbis, sis mihi lenta, veto.
 Ne tibi neglecti mittant nova somnia manes,
 Moestaque sopitæ stet soror ante torum. 20
 Qualis ab excelsa praeceps delapsa fenestra
 Venit ad infernos sanguinolenta lacus.
 Desino, ne dominae luctus renoventur acerbi.
 Non ego sum tanti, ploret ut illa semel.
 Nec lacrimis oculos digna est foedare loquaces.
 Lena nocet nobis, ipsa puella bona est.
 Lena necat miserum Phryne, furtimque tabellas
 Occulto portans, itque, reditque sinu.
 Saepe, ego quum dominae dulces a limine duro
 Agnosco voces, haec negat esse domi. 30
 Saepe, ubi nox promissa mihi est, languere puellam

Nuntiat, aut aliquas extimuisse minas.

Tunc morior curis: tunc mens mihi perdita fingit,

Quisve meam teneat, quot teneatve modis.

Tunc tibi, lena, precor diras. satis anxia vivas.

Moverit e votis pars quotacumque Deos.

ALBII TIBULLI

LIBER TERTIUS.

I.

MARTIS Romani festae venere kalendae.
 Exoriens nostris hinc fuit annus avis.
 Et vaga nunc certa discurrent undique pompa
 Perque vias urbis munera, perque domos.
 Dicite Pierides, quonam donetur honore
 Seu mea, seu fallor, cara Neaera tamē.
 Carmine formosae, precio capiuntur avarae.
 Gaudeat, ut digna est, versibus illa meis.
 Lutea sed niveum involvat membrana libellum,
 Pumex et canas tondeat ante comas :
 Summaque praetexat tenuis fastigia chartae,
 Indicet ut nomen litera facta meum.
 Atque inter geminas pingantur cornua frontes.
 Sic etenim comtum mittere oportet opus.
 Per vos auctores hujus mihi carminis oro,
 Castaliamque umbram, Pieriosque lacus ;
 Ite domum, cultumque illi donate libellum,
 Sicut erit : nullus defluat inde color.
 Illa mihi referet, si nostri mutua cura est,
 An minor, an toto pectore deciderim.
 Sed primum meritam longa donate salute,
 Atque haec submisso dicite verba sono :
 Haec tibi vir quondam, nunc frater, casta Neaera,

10

20

Mittit, et, accipias munera parva, rogat.
Teque suis jurat caram magis esse medullis:
Sive sibi conjunx, sive futura soror.
Sed potius conjunx; hujus spem nominis illi
Auferet extincto pallida Ditis aqua.

II.

QUI primus caram juveni, carumque puellae
Eripuit juvenem, ferreus ille fuit.
Durus et ille fuit, qui tantum ferre dolorem,
Vivere et erepta conjuge qui potuit.
Non ego firmus in hoc; non haec patientia nostro
Ingenio; frangit fortia corda dolor.
Nec mihi vera loqui pudor est, vitaeque fateri
Tot mala perpeſſae taedia nata meae.
Ergo quum tenuem fuero mutatus in umbram,
Candidaque ossa super nigra favilla teget, 10
Ante meum veniat longos incompta capillos,
Et ſeat ante meum moeſta Neaera roſum.
Sed veniat carae matris comitata dolore.
Moereat haec genero, moereat illa viro.
Praefatae ante meos manes, animamque precatae,
Perfuſaeque pias ante liquore manus:
Pars quae ſola mei ſuperabit corporis, ossa
Incinctae nigra candida veſte legant.
Et primum annoſo ſpargant collecta Lyaco,
Mox etiam niveo fundere lacte parent. 20
Poſt haec carbaceis humorem tollere velis,
Atque in marmorea ponere ſicca domo.
Illuc quas mittit pinguis Panchaia merces,
Eoque Arabes, dives et Aſſyria,
Et noſtri memores lacrimae fundantur eodem.
Sic ego componi verſus in ossa velim.
Sed tristem mortis demonſtret litera cauſam,

Atque haec in celebri carmina fronte notet :
 ' Lygdamus hic situs est ; dolor huic, et cura Neerae
 ' Conjugis creptae, causa perire fuit.'

30

III.

QUID prodest coelum votis inpleſſe, Neaera ?
 Blandaue cum multa dura dediffe prece ?
 Non, ut marmorei prodirem e limine teſti,
 Inſignis clara conſpicuusque domo :
 Aut ut multa mei renovarent jugera tauri,
 Et magnas meſſes terra benigna daret.
 Sed tecum ut longae ſociarem gaudia vitae,
 Inque tuo caderet noſtra ſenecta ſinu ;
 Tunc, quum praemensae deſunctus tempora lucis
 Nudus Lethea cogeret ire rate.
 Nam grave quid prodeſt pondus mihi divitis auri ?
 Arvaeque ſi ſindant pingua mille bovès ?
 Quidve domus prodeſt Phrygiis innixa columnis,
 Taenare ſive tuis, ſive Cariſte tuis ?
 Et nemora in domibus ſacros imitantia lucos ?
 Aurataeque trabes, marmoreumque ſolum ?
 Quidve, in Erythraeo legitur quae litore concha,
 Tinſtaque Sidonio murice lana juvat ?
 Et quae praeterea populus miratur ? in illis
 Invidia eſt ; falſo plurima vulgus amat.
 Non opibus mentes hominum curaeque levantur.
 Nam fortuna ſua tempora lege gerit.
 Sit mihi paupertas tecum jucunda, Neaera.
 At ſine te, regum munera nulla volo.
 O niveam, quae te poterit mihi reddere, lucem !
 O mihi felicem terque, quaterque diem !
 At ſi pro dulci reditu quaecumque voventur,
 Audiat averſa non meus aure Deus :
 Nec me regna juvant, nec Lydius aurifer amnis,

10

20

Nec quas terrarum sustinet orbis opes. 30
 Haec alii cupiant; liceat mihi paupere cultu
 Securo cara conjuge posse frui.
 Adis, et timidis faveas, Saturnia, votis;
 Et faveas concha Cypria uesta tua.
 Aut si fata negant reditum, tristesque sorores
 Stamina quae ducunt, quaeque futura canunt:
 Me vocet in vastos amnes, nigramque paludem
 Dives in ignava luridus Orcus aqua.

IV.

DI MELIORA ferant, nec sint insomnia vera,
 Quae tulit extrema pessima nocte quies!
 Ite procul; vanum, falsumque avertite visum.
 Desinite in vobis quaerere velle fidem.
 Divi vera monent; venturae nuntia sortis
 Vera monent Thuscis exta probata viris.
 Somnia fallaci ludunt temeraria nocte,
 Et pavidas mentes falsa timere jubent.
 Et vanum ventura hominum genus omina noctis
 Farre pio placant, et saliente sale. 10
 Et tamen, utcumque est, sive illi vera moneri,
 Mendaci somno credere sive volent:
 Efficiat vanos noctis Lucina timores,
 Et frustra inmeritum praetinuisset velit.
 Si mea nec turpi mens est obnoxia facto,
 Nec laesit magnos in pia lingua Deos.
 Jam Nox aetherium nigris emensa quadrigis
 Mundum, caeruleas laverat amne rotas:
 Nec me sopierat menti Deus utilis ae grae
 Somnus; sollicitas deficit ante domos. 20
 Tandem quum summo Phoebus prospexit ab ortu,
 Pressit languentis lumina sera quies.
 Hic juvenis casta redimitus tempora lauru

Est visus nostra ponere sede pedem.
 Non illo quidquam formosius ulla priorum
 Aetas, humanum nec videt illud opus.
 Intonsi crines longa cervice fluebant :
 Stillabat Syrio myrtea rore coma.
 Candor erat, qualem praefert Latonia Luna :
 Et color in niveo corpore purpureus. 30
 Ut juveni primum virgo deducta marito
 Inficitur teneras ore rubente genas.
 Ut quum contextunt amaranthis alba puellae
 Lilia : ut autumnno candida mala rubent.
 Ima videbatur talis inludere palla,
 Namque haec in nitido corpore vestis erat.
 Artis opus rarae fulgens testudine et auro
 Pendeat laeva garrula parte lyra.
 Hanc primum veniens plectro modulatus eburno
 Felices cantus ore sonante dedit. 40
 Sed postquam fuerant digiti cum voce locuti,
 Edidit haec dulci tristitia verba modo.
 SALVE cura Deum : casto nam rite poëtae
 Phoebusque, et Bacchus, Pieridesque favent.
 Sed proles Semelae Bacchus, doctaeque sorores
 Dicere non norunt, quid ferat hora sequens,
 At mihi fatorum, leges, aevique futuri
 Eventura pater posse videre dedit.
 Quare ego quae dico non fallax, accipe, vates :
 Quodque Deus vero Cynthius ore feram. 50
 Tantum cara tibi, quantum nec filia matri,
 Quantum nec cupido bella puella viro :
 Pro qua sollicitas coelestia numina votis,
 Quae tibi securos non sinit ire dies :
 Et quum te fusco Somnus velavit amictu,
 Vanum nocturnis fallit imaginibus :
 Carminibus celebrata tuis formosa Neaera
 Alterius mavult esse puella viri.

Diversasque tuis agitat mens inopia curas,

Nec gaudet casta Nupta Neaera domo.

60

Ah crudele genus, nec fidum femina nomen!

Ah pereat, didicit fallere siqua virum!

Sed flecti poterit; mens est mutabilis illis.

Tu modo cum multa brachia tende prece.

Saevus Amor docuit validos tentare labores.

Saevus Amor docuit verbera saeva pati.

Me quondam Admeti niveos pavisse juvencos,

Non est in vanum fabula ficta jocum.

Tunc ego nec cithara poteram gaudere sonora,

Nec similes chordis reddere voce sonos.

70

Sed perlucens cantus meditabar avena,

Ille ego Latonae filius, atque Jovis.

Nescis quid sit Amor, juvenis, si ferre recusas

Inmitem dominum, conjugiumque ferum.

Ergo ne dubita, blandas adhibere querelas,

Vincuntur molli pectora dura prece.

Quod si vera canunt sacris oracula templis,

Haec illi nostro nomine dicta refer:

Hoc tibi conjugium promittit Delius ipse.

Felix hoc, alium desine velle virum.

80

Dixit, et ignavus defluxit pectore somnus.

Ah ego non possum tanta videre mala.

Nec tibi crediderim votis contraria vota,

Nec tantum crimen pectori inesse tuo.

Nam te nec vasti genuerunt aequora Ponti,

Nec flammam volvens ore Chimaera fero:

Nec consanguinea redimitus terga caterva,

Cui tres sunt linguae, tergeminumque caput.

Scyllaque virgineam canibus subnecta figuram:

Nec te conceptam saeva leaena tulit.

90

Barbara nec Scythiae tellus, horrendave Syrtis:

Sed culta, et duris non habitanda domus.

Et longe ante alias omnes mitissima mater:

Isque pater, quo non alter amabilior.
Haec Deus in melius crudelia somnia vertat,
Et jubeat tepidos inrita ferre Notos.

V.

Vos tenet, Etruscis manat quae fontibus unda,
Unda sub aestivum non adeunda Canem.
Nunc autem sacris Bajarum maxima lymphis,
Quum se purpureo vere remittit hiems.
At mihi Persephone nigram denuntiat horam.
Inmerito juveni parce nocere, Dea.
Non ego tentavi nulli temeranda virorum
Audax laudandae sacra docere Deae.
Nec mea mortiferis infecit pocula succis
Dextera, nec cuiquam taetra venena dedit.
Nec nos sacrilegos templis admovimus ignes:
Nec cor sollicitant facta nefanda meum.
Nec nos insana meditantes jurgia mente
Inpia in averfos solvimus ora Deos.
Et nondum cani nigros laesere capillos,
Nec venit tardo curva Senecta pede.
Natalem nostri primum videre parentes
[Quum cecidit fato consul uterque pari.]
Quid fraudare juvat vitem crescentibus uvis?
Et modo nata mala vellere poma manu?
Parcite, pallentes undas quicumque tenetis,
Duraque sortiti tertia regna Dei.
Elysios olim liceat cognoscere campos,
Letheamque ratem, Cimmeriosque lacus,
Quum mea rugosa pallebunt ora senecta,
Et referam pueris tempora prisca senex.
Atque utinam vano nequidquam terrear aestu!
Languent ter quinos sed mea membra dies.

At vobis Tuscae celebrantur gramina Nymphæ,
 Et facilis lenta pellitur unda manu.
 Vivite felices, memores et vivite nostri,
 Sive erimus, seu nos fata fuisse volent.
 Interea nigras pecudes promittite Diti,
 Et nivei lactis pocula mixta mero.

30

VI.

CANDIDE Liber ades; sic sit tibi mystica vitis
 Semper; sic hedera tempora vineta geras.
 Aufer et ipse meum pariter medicande dolorem.
 Saepe tuo cecidit munere victus Amor.
 Care puer, madeant generoso pocula Baccho:
 I, nobis prona funde Falerna manu.
 Ite procul durum curae genus, ite labores.
 Fulserit hic niveis Delius alitibus.
 Vos modo proposito dulces faveatis amici,
 Neve neget quisquam me duce se comitem.
 Aut si quis vini certamen mite recusat,
 Fallat eum testis cara puella dolo.
 Ille facit dites animos Deus: ille ferocem
 Contudit, et dominae misit in arbitrium.
 Armeniae tigres, et fulvas ille leaenas
 Vicit, et indomitis mollia corda dedit.
 Haec Amor, et majora valet. sed poscite Bacchi
 Munera; quem vestrum pocula sicca juvant?
 Convenit ex aequo, nec torvus Liber in illis,
 Qui se, quique una vina jocosa colunt.
 Jam venit iratus nimium, nimiumque severis.
 Qui timet irati numina magna, bibat.
 Quales his poenas qualis quantusque minetur,
 Cadmaeae matris praeda cruenta docet.
 Sed procul a nobis hic sit timor: illaque, si qua est,

10

20

Quid valeat laesi, sentiat, ira Dei.
 Quid precor ah demens? venti temeraria vota,
 Aeriae et nubes diripienda ferant.
 Quamvis nulla mei superest tibi cura, Neaera:
 Sis felix, et sint candida fata tua.
 At nos securae reddamus tempora mensae.
 Venit post multos una serena dies.
 Hei mihi, difficile est imitari gaudia falsa:
 Difficile est tristi fingere mentè jocum.
 Nec bene mendaci risus componitur ore,
 Nec bene sollicitis ebria verba sonant.
 Quid queror infelix? turpes discedite curae.
 Odit Lenaeus tristia verba pater.
 Gnosia, Theseae quondam perjuria linguae
 Flevisti ignoto, sola relicta, mari.
 Sic cecinit pro te doctus, Minoi, Catullus,
 Ingrati referens in pia facta viri.
 Vos ego nunc moneo: felix, quicumque dolore
 Alterius discas posse carere tuo.
 Nec vos aut capiant pendentia brachia collo,
 Aut fallat blanda sordida lingua prece.
 Et si perque suos fallax jurarit ocellos,
 Junonemque suam, perque suam Venerem,
 Nulla fides inerit; perjuriam ridet amantum
 Jupiter, et ventos irrita ferre jubet.
 Ergo quid toties fallacis verba puellae
 Conqueror? ite a me seria verba procul.
 Quam vellem tecum longas requiescere noctes,
 Et tecum longos pervigilare dies!
 Perfida, nec merito nobis inimica merenti.
 Perfida, sed quamvis perfida, cara tamen.
 Naiada Bacchus amat; cessas o lente minister?
 Temperet annosum Marcia lympa merum.
 Non ego, si fugiat nostrae convivia mensae
 Ignotum cupiens vana puella torum,

Sollicitus repetam tota suspiria nocte.

Tu puer, i, liquidum fortius adde merum.

Jam dudum Syrio madefactus tempora narde

Debueram fertis implicuisse comas.

E 2

30

ALBII TIBULLI

LIBER QUARTUS.

I.

PANEGYRICUS AD MESSALAM.

TE, Messala, canam. quamquam me cognita virtus
Terret, ut infirmæ nequeant subsistere vires;
Incipiam tamen. at meritas si carmina laudes
Deficiant: humilis tantis sim conditor actis:
Nec tua præter te chartis intexere quisquam
Facta queat, dictis ut non majora supersint:
Est nobis voluisse satis. nec munera parva
Respueris; et cunctis Baccho jucundior hospes
Icarus, ut puro testantur sidera coelo,
Erigoneque, Canisque, neget ne longior aetas.
Quinetiam Alcides Deus adscensus Olympum
Laeta Molorcheis posuit vestigia testis.
Parvaque coelestes placavit mica; nec illis
Semper inaurato taurus cadit hostia cornu.
Hic quoque sit gratus parvus labor, ut tibi possim
Inde alios, aliosque memor componere versus.
Alter dicat opus magni mirabile mundi:
Qualis in inmensum descenderit aëra tellus;
Qualis et in curvum pontus confluxerit orbem;
Et vagus a terris qua surgere nititur aër,

Hinc ut contextis passim fluat ignibus aether;
Pendentique super claudantur ut omnia coelo.
At quodcumque meae poterunt audere camenae,
Seu tibi par poterunt, seu, quod spes abnuit, ultra,
Sive minus, certeque canent minus, omne vovemus
Hoc tibi, nec tanto careat mihi carmine charta.
Nam, quamquam antiquae gentis superant tibi laudes,
Non tua majorum contenta est gloria fama;
Nec quaeris quid quaque index sub imagine dicat, 30
Sed generis priscos contendis vincere honores,
Quam tibi majores, majus decus ipse futuris.
At tua non titulus capiet sub nomine facta,
Aeterno sed erunt tibi magna volumina versu:
Convenientque tuas cupidi componere laudes
Undique quique canent victo pede, quique soluto.
Quis potior, certamen erit; sim victor in illis,
Ut nostrum tantis inscribam nomen in actis.
Nam quis te majora gerit castrisve, forove?
Nec tamen hinc aut hinc tibi laus majorve, minorve: 40
Iusta pari premitur veluti quum pondere libra:
Prona nec hac plus parte sedet, nec surgit ab illa.
Qualis, inaequatum si quando onus urget utrimque,
Instabilis natat alterno depressior orbe.
Nam seu diversi fremat inconstantia vulgi,
Non alius sedare queat: seu iudicis ira
Sit placanda, tuis poterit mitescere verbis.
Non Pylos, aut Ithace, tantos genuisse feruntur
Nestora, vel parvae magnum decus urbis Ulixen.
Vixerit ille senex quamvis, dum terna per orbem 50
Saecula fertilibus Titan decurrerit horis:
Ille per ignotas audax erraverit urbes,
Qua maris extremis tellus excluditur undis.
Nam Ciconumque manus adversis repulit armis:
Nec valuit Lotos caeptos avertete cursus.
Cessit et Aetnaeae Neptunius incola rupis,

Victa Maroneo foedatus lumina Baccho.
 Vexit et Aeolios placidum per Nerea ventos.
 Incultos adiit Laestrygonas, Antiphatenque,
 Nobilis Artacie gelida quos inrigat unda.
 Solum nec doctae verterunt pocula Circes :
 Quamvis inliceret Solis genus, apta vel herbis,
 Aptaque vel cantu veteres mutare figuras.
 Cimmeriorum etiam obscuras accessit ad arces :
 Quis numquam candente dies adparuit ortu,
 Sive supra terras Phoebus, seu curreret infra.
 Vidit, ut inferno Plutonis subdita regno
 Magna Deum proles levibus discurreret umbris.
 Praeteriitque cita Sirenum litora puppi.
 Illum inter geminae nantem confinia mortis,
 Nec Scyllae saevo conterruit impetus ore,
 Quum canibus rabidas inter freta sorberet undas,
 Nec violenta suo consumsit more Charybdis,
 Vel si sublimis fluctu consurgeret imo,
 Vel si interrupto nudaret gurgite pontum.
 Non violata vagi sileantur pascua Solis,
 Non amor, et foecunda Atlantidos arva Calypsius,
 Finis et erroris miseri Phaeacia tellus,
 Atque haec seu nostras inter sunt cognita terras,
 Fabula sive novum dedit his erroribus orbem ;
 Sit labor illius, tua dum facundia major.
 Jam te non alius belli tenet aptius artes,
 Qua deceat tutam castris praeducere fossam,
 Qualiter adversos hosti defigere cervos :
 Quemve locum ducto melius sit clandestine vallo,
 Fontibus ut dulces erumpat terra liquores :
 Ut facilisque tuis aditus sit, et arduus hosti :
 Laudis et assiduo vigeat certamine miles.
 Quis tardamve sudem melius, celeremve sagittam
 Jecerit, aut lento perfregerit obvia pilo ?
 Aut quis equum celerem arctato compescere freno

Par sit, et effusas tardo permittere habenas?
 Inque vicem modo directo contendere cursu,
 Seu libeat curvo brevius compellere gyro?
 Quid, parma seu dextra velis, seu laeva tueri,
 (Sive hac, sive illac veniat gravis impetus hastae,) 100
 An prior, aut signata cita loca tangere funda?
 Jam simul audacis veniunt certamina Martis,
 Adversisque parant acies concurrere signis,
 Tunc tibi non desit, faciem componere pugnae;
 Seu sit opus quadratum acies consistat in agmen,
 Rectus ut aequatis decurrat frontibus ordo;
 Seu libeat duplici sejunctim cernere Marte,
 Dexter uti laevum teneat, dextrumque sinister
 Miles, sitque duplex geminis victoria castris.
 At non per dubias errant mea carmina laudes:
 Nam bellis experta cano; testis mihi victae
 Fortis Iapidiae miles; testis quoque fallax
 Pannonius, gelidas passim disiectus in Alpes:
 Testis Arupinas et pauper natus in armis: 110
 Quem si quis videat, vetus ut non fregerit aetas,
 Terna minus Pyliae miretur saecula famae.
 Centum foecundos Titan renovaverit annos,
 Ipse tamen velox celerem super edere corpus
 Gaudet equum, validusque sedet moderator habenis.
 Te duce non alias conversus terga domator
 Libera Romanae subjecit colla catenae.
 Nec tamen his contentus eris; majora peractis
 Instant, compertum est veracibus ut mihi signis,
 Quis Amythaonius nequeat certare Melampus. 120
 Nam modò fulgentem Tyrio subtemine vestem
 Indueras, oriente die duce fertilis anni;
 Splendidior liquidis quum Sol caput extulit undis,
 Et fera discordes tenuerunt flamina venti,
 Curva nec assuetos egerunt flamina cursus:
 Quin rapidum placidis etiam mare constitit undis:

ALBII TIBULLI

Nulla nec aërias volucris perlabitur auras,
 Nec quadrupes densas depascitur aspera silvas,
 Quum largita tuis sunt muta silentia votis.
 Jupiter ipse levi vectus per inania curru 130
 Adfuit, et coelo vicinum liquit Olympum,
 Intentaque tuis precibus se praeiuit aëre,
 Cunctaque veraci capite annuit: additus aris
 Laetior eluxit structos super ignis acervos.
 Quin hortante Deo magnis insistere rebus
 Incipe: non iidem tibi sint, aliisque triumpho.
 Non te vicino remorabitur obvia Marte
 Gallia, nec latis audax Hispania terris:
 Nec fera te Tyrio tellus obsessa colono.
 Nec qua vel Nilus, vel regia lympha Choaspes 140
 Profluit, aut rapidus, Cyri dementia, Gindes
 Radit Aëcteos haud una per hostia campos.
 Nec qua regna vago Tomiris finivit Araxe;
 In pia nec saevis celebrans convivia mensis
 Ultima vicinus Phoebo tenet arva Padaeus;
 Quaque Histrus, Tanaisque Getas rigat, atque Mosynos.
 Quid moror? Oceanus ponto qua continet orbem,
 Nulla tibi adversis regio sese offeret armis.
 Te manet invictus Romano Marte Britannus,
 Teque interjecto mundi pars altera Sole. 150
 Nam circumfuso confidit in aëre tellus,
 Et quinque in partes toto disponitur orbe.
 Atque duae gelido vastantur frigore semper.
 Illic et densa tellus absconditur umbra,
 Et nulla incepto perlabitur unda liquore;
 Sed durata riget densam in glaciemque, nivemque.
 Quippe ubi non umquam Titan superingerit ortus.
 At media est Phoebe semper subiecta calori,
 Seu propior terris aestivum fertur in orbem,
 Seu celer hibernas properat decurrere lucas, 160
 Non ergo presso tellus consurgit aratro,

Nec frugem segetes praebent, nec pabula terrae.
Non illic colit arva Deus, Bacchusve, Ceresve,
Nulla nec exustas habitant animalia partes.
Fertilis hanc inter posita est, interque rigentes,
Nostraque et huic adversa solo pars altera nostro,
Quas utrimque tenens similis vicinia coeli
Temperat, alter et alterius vires necat aër.
Hinc placidus nobis per tempora vertitur annus.
Hinc et colla iugo didicit submittere taurus, 170
Et lenta excelsos vitis conscendere ramos:
Tondeturque seges maturos annua partus,
Et ferro tellus, pontus confinditur aere:
Quinetiam structis exsurgunt oppida muris.
Ergo ubi per claros ierint tua facta triumphos,
Solut utroque idem diceris magnus in orbe.
Non ego sum satis ad tantae praeconia laudis,
Ipse mihi non si praescribat carmina Phoebus.
Est tibi qui possit magnis se accingere rebus
Valgius: aeterno propior non alter Homero. 180
Languida nam noster peragit labor otia, quamvis
Fortuna, ut mos est illi, me adversa fatiget.
Nam mihi quum magnis opibus domus alta niteret,
Cui fuerant flavi ditantes ordine sulci
Horrea, foecundas ad deficientia messes:
Cuique pecus denso pascebant agmine colles,
Et domino satis, et nimium furique, lupoque:
Nunc desiderium superest; nam cura novatur,
Quum memor anteauctos semper dolor admovet annos.
Sed licet asperiora cadant, spolierque relictis: 190
Non te deficient nostrae memorare Camoenae.
Nec tibi Pierii solum tribuentur honores.
Pro te vel rapidas ausim maris ire per undas,
Adversis hiberna licet tumeant freta ventis:
Pro te vel solus densis subsistere turmis,
Vel pavidum Aetnaeae corpus committere flammae.

Sum quodcumque, tuum est; nostri sit parvula cura,
 Sit tibi quanta libet, si sit modo; non mihi regna
 Lydia, non magni potior sit fama Gylippi,
 Possē Meleteas nec mallem vincere chartas, 200
 Quod tibi si versus noster totusve minusve,
 Vel bene sit notus, summo vel ineret in ore:
 Nulla mihi statuent finem te fata canendi.
 Quinetiam mea quum tumulus contexerit ossa,
 Seu matura dies celerem properat mihi mortem,
 Longa manet seu vita, tamen mutata figura
 Seu me finget equum gyro percurrere campos
 Doctum, seu tardi pecoris sum gloria taurus:
 Sive ego per liquidum volucris vehar aëra penna:
 Quandocumque hominem me longa refecerit aetas, 210
 Inceptis de te subtexam carmina chartis.

II.

SULPICIA est tibi culta tuis, Mars magne, kalendis.
 Spectatum e coelo, si sapis, ipse veni.
 Hoc Venus ignoscet; at tu, violente, caveto,
 Ne tibi miranti turpiter arma cadant.
 Illius ex oculis, quum vult exurere Divos,
 Accendit geminas lampadas acer Amor.
 Illam quidquid agit, quoquo vestigia movit,
 Componit furtim, subsequiturque Decor.
 Seu solvit crines, fusis decet esse capillis:
 Seu comsit, comitis est veneranda comis. 10
 Urit, seu Tyria voluit procedere palla:
 Urit, seu nivea candida veste venit.
 Talis in aeterno felix Vortumnus Olympo,
 Mille habet ornatus, mille decenter habet.
 Sola puellarum digna est, cui mollia caris
 Vellera det fucis bis modesta Tyros;
 Possideatque, metit quidquid bene olentibus arvis

Cultor odoratae dives Arabs segetis;
Et quascumque niger rubro de litore conchas
Proximus Eois colligit Indus equis.
Hanc vos, Pierides, festis cantate kalendis,
Et testudinea Phoebe superbe lyra.
Hoc solenne sacrum multos celebretur in annos.
Dignior est vestro nulla puella choro.

20

III.

PARCE meo juveni, seu quis bona pascua campi,
Seu colis umbrosi devia montis, aper.

Nec tibi sit duros acuisse in praelia dentes.

Incolumem custos hunc mihi servet Amor.

Sed procul abducit venanti Delia curas.

O pereant silvae, deficiantque canes.

Quis furor est, demens, densos indagine colles

Claudentem, teneras lacerare velle manus?

Quidve juvat furtim latebras intrare ferarum?

Candidaque hamatis crura notare rubis?

Sed tamen, ut tecum liceat, Cerinthe, vagari,

Ipsa ego per montes retia torta feram.

Ipsa ego velocis quaeram vestigia cervae,

Et demam celeri ferrea vincla cani.

Tunc mihi tunc placeant silvae; sic, lux mea, tecum

Arguar ante ipsas concubuisse plagas.

Tunc veniat licet ad casses, illacsus abibit,

Ne Veneris cupidas gaudia turbet, aper.

Nunc sine me sit nulla Venus; sed lege Dianae,

Caste puer, casta retia tende manu.

Et quaecumque meo furtim subrepet amori,

Incidat in saevas diripienda feras.

At tu venandi studium concede parenti,

Et celer in nostros ipse recurre sinus.

10

20

IV.

Huc ades, et tenerae morbos expelle puellae:

Huc ades intonsa Phoebe superbe coma.

Crede mihi, propera, nec te jam Phoebe pigebit,

Formosae medicas adplicuisse manus.

Effice, ne macies tabentes occupet artus,

Neu notet informis pallida membra color.

Et quodcumque mali est, et quidquid triste timemus,

In pelagus rapidis devehat amnis aquis.

Sancte veni, tecumque feras quicumque sopores,

Quicumque et cantus corpora fessa levant.

Neu juvenem torque, metuit qui fata puellae,

Votaque pro domina vix numeranda facit.

Interdum vovet: interdum, quod langueat illa,

Dicit in aeternos aspera verba Deos.

Pone metum, Cerinthe: Deus non laedit amantes:

Tu modo semper ama: salva puella tibi est.

At nunc tota tua est; te solum candida secum

Cogitat, et frustra credula turba sedet.

Nil opus est fletu; lacrimis erit aptius uti,

Si quando fuerit tristior illa tibi.

Phoebe fave; laus magna tibi tribuetur, in uno

Corpore servato restituisse duos.

Jam celebrer, jam laetus eris, quum debita reddet

Certatim sanctis lotus uterque focus.

Tunc te felicem dicent pia turba Deorum:

Optabunt artes et sibi quisque tuas.

V.

Qui mihi te, Cerinthe, dies dedit, hic mihi sanctus,

Atque inter festos semper habendus erit.

Te nascente novum Parcae cecinere puellis

Servitium, et dederunt regna superba tibi.
 Uror ego ante alias : juvat hoc, Cerinthe, quod uror,
 Si tibi de nobis mutuus ignis adest.
 Mutuus adsit amor ; per te dulcissima furta,
 Perque tuos oculos, per Geniumque rogo.
 Magne Geni, cape tura libens, votisque faveto :
 Si modo, quum de me cogitat ille, calet.
 Quod si forte alios jam nunc suspirat amores ;
 Tu, precor, infidos, sancte, relinque focos.
 Nec tu sis injusta Venus ; vel serviat aequè
 Vincit uterque tibi, vel mea vincla leva.
 Sed potius valida teneamur uterque catena,
 Nulla queat posthac nos soluisse dies.
 Optat idem juvenis, quod nos : sed tectius optat.
 Nam pudet haec illum dicere verba palam.
 At tu, Natalis, quoniam Deus omnia sentis,
 Adnue ; quid refert clamne, palamne roget ?

VI.

NATALIS Juno, sanctos cape turis honores,
 Quos tibi dat tenera docta puella manu.
 Tota tibi est hodie ; tibi se lactissima comsit,
 Staret ut ante tuos conspicienda focos.
 Illa quidem ornandi causas tibi, Diva, relegat :
 Est tamen, occulte cui placuisse velit.
 At tu, sancta, fave, ne nox divellat amantes :
 Sed juveni, quaeso, mutua vincla para.
 Sic bene compones ; ulli non illae puellae
 Servire, aut cuiquam dignior illa viro.
 Nec possit cupidos vigilare deprendere custos,
 Fallendique vias mille ministret Amor.
 Adnue, purpureaque veni pellucida palla.
 Ter tibi sit libo, ter, Dea casta, mero.

Præcipit en natae mater studiosa, quid optet,
 Illa aliud tacita clam sibi mente rogat.
 Uritur, ut celeres urunt altaria flammæ;
 Nec, liceat quamvis, sana fuisse velit.
 Sic juveni gratis, veniet quum proximus annus,
 Hic idem votis jam vetus adsit Amor.

20

VII.

TANDEM venit Amor, qualem texisse pudore,
 Quam nudasse alicui, sit mihi fama minor.
 Exorata meis illum Cytherea camoenis
 Attulit, in nostrum deposuitque sinum.
 Exsolvit promissa Venus; mea gaudia narret,
 Dicitur si quis non habuisse suam.
 Non ego signatis quidquam mandare tabellis,
 Ne legat id nemo, quam meus ante, velim:
 Sic peccasse juvat; vultus componere famæ
 Taedet; cum digno digna fuisse ferar.

10

VIII.

INVISUS natalis adest, qui rure molesto,
 Et sine Cerintho tristis agendus erit.
 Dulcius urbe quid est? an villa sit apta puellæ,
 Atque Eretino frigidus annus agro?
 Jam nimium, Messala, mei studiose quiescas,
 Non tempestivæ sæpe propinque viae.
 Hic animum, sensusque meos abducta relinquo:
 Arbitrii quoniam non finis esse mei.

IX.

SCIS iter ex animo sublatum triste puellae;
Natali Romae jam finis esse tuo.
Omnibus ille dies nobis natalis agatur,
Qui necopinanti nunc tibi forte venit.

X.

GRATUM est, securus multum quod jam tibi de me
Promittis, subito ne male inepta cadam.
Si tibi cura toga est potior, pressumque quasillo
Scortum, quam Servi filia Sulpicia:
Solliciti sunt pro nobis, quibus illa dolori est,
Ne cedam ignoto, maxima cura, toro.

XI.

ESTNE tibi, Cerinthe, tuae pia cura puellae,
Dum mea nunc vexat corpora fessa calor?
Ah ego non aliter tristes evincere morbos
Optarim, quam te si quoque velle putem.
Nam mihi quid profit morbos evincere, ubi tu
Nostra potes lento pectore ferre mala?

XII.

NE tibi sim, mea lux, aequae jam fervida cura,
Ac videor paucos ante fuisse dies;
Si quidquam tota commisi stulta juventa,
Cujus me fatear poenituisse magis,
Hesternam quam te solum quod nocte reliqui,
Ardorem cupiens dissimulare meum.

XIII.

NULLA tuum nobis subducet femina lectum.
 Hoc primum juncta est foedere nostra Venus.
 Tu mihi sola places: nec jam, te praeter, in urbe
 Formosa est oculis ulla puella meis.
 Atque utinam possis uni mihi bella videri!
 Displiceas aliis! sic ego tutus ero.
 Nil opus invidia est; procul absit gloria vulgi:
 Qui sapit, in tacito gaudeat ille sinu.
 Sic ego secretis possim bene vivere silvis,
 Qua nulla humano sit via trita pede.
 Tu mihi curarum requies, tu nocte vel atra
 Lumen, et in solis tu mihi turba locis.
 Nunc licet e coelo mittatur amica Tibullo:
 Mittetur frustra, deficietque Venus.
 Haec tibi sancta tuae Junonis numina juro,
 Quae sola ante alios est mihi magna Deos.
 Quid facio demens? heu heu mea pignora cedo.
 Juravi stulte; proderit iste timor.
 Nunc tu fortis eris, nunc tu me audacius ures.
 Hoc peperit misero garrula lingua malum.
 Jam faciam quodcumque voles: tuus usque manebo,
 Nec fugiam notae servitium dominae.
 Sed Veneris sanctae considam victus ad aras.
 Haec notat injustos, supplicibusque favet.

XIV.

RUMOR ait, crebro nostram peccare puellam.
 Nunc ego me surdis auribus esse velim.
 Crimina non haec sunt nostro sine iacta dolore.
 Quid surdum torques, rumor acerbe? tace,

XV.

DOMITI MARSI.

Te quoque Virgilio comitem non aequa, Tibulle,
Mors juvenem campos misit ad Elyfios:
Ne foret, aut elegis molles qui fletet amores,
Aut caneret forti regia bella pede.

F

SEXTI AURELII
PROPERTII
ELEGIARUM

LIBRI QUATUOR.

EX RECENSIONE

JANI BROUKHUSII.

SEXTI AURELI
PROPERTII
ELEGIARUM

LIBRARY OF THE UNIVERSITY OF TORONTO

SELECTA
CLARORUM VIRORUM
DE
SEX. AURELIO
PROPERTIO
JUDICIA.

P. Ovidius Naso L. 3. Artis Amator.

**Et teneri possis carmen legisse Propertii:
Sive aliquid Galli, sive, Tibulle, tuum,**

Idem Remed. Amor.

**Carmina quis potuit tuto legisse Tibulli?
Vel tua, cujus opus Cynthia sola fuit?**

Idem L. 2. Tristium.

**Invenies eadem blandi praecepta Propertii:
Distructus minima nec tamen ille nota est.**

Idem L. 4. Trist. Eleg. 10.

Saepe suos solitus recitare Propertius ignes,
Jure sodalitii qui mihi junctus erat.

.

Virgilium vidi tantum: nec avara Tibullo
Tempus amicitiae fata dedere meae.
Successor fuit hic tibi, Galle, Propertius illi:
Quartus ab his, serie temporis, ipse fui.

Idem L. 5. Trist. Eleg. 1.

Aptior huic Gallus, blandique Propertius oris,
Aptior ingenium come Tibullus erit.

M. Fabius Quintilianus L. 10. Instit. Orat. C. 1.

Elegia Graecos quoque provocamus: cujus mihi
tersus atque elegans maxime videtur auctor Tibul-
lus, sunt qui Propertium malint. Ovidius utroque
lascivior: sicut durior Gallus.

M. Valerius Martialis L. 8. Epigr. 73.

Cynthia te vatem fecit, lascive Properti:
Ingenium Galli pulcra Lycoris erat.
Fama est arguti Nemesis formosa Tibulli:
Lesbia dictavit, docte Catulle, tibi.

Idem L. 14. Epigr. 189.

Cynthia facundi carmen juvenile Properti
 Accepit famam, nec minus ipsa dedit.

P. Papinius Statius L. 1. Silv. 2.

date carmina festis
 Digna toris. Hunc ipse choro plaudente Philetas,
 Callimachusque senex, Umbroque Propertius antro
 Ambissent laudare diem, nec tristis in ipsis
 Naso Tomis, divesque foco lucente Tibullus.

C. Plinius Caecilius Secundus L. 6. Epist. 15.

Passienus Paullus, splendidus eques Romanus, et
 in primis eruditus, scribit elegos: gentilitium hoc
 illi: est enim municeps Propertii, atque etiam inter
 majores suos Propertium numerat.

Idem L. 9. Epist. 22.

Magna me sollicitudine affecit Passieni Paulli va-
 letudo, et quidem plurimis justissimisque de causis.
 vir est optimus, honestissimus, nostri amantissimus,
 praeterea in literis veteres aemulatur, exprimit, red-
 dit: Propertium in primis, a quo genus ducit; ve-
 ra soboles, eoque simillima illi, in quo ille praecipu-
 us, si elegos ejus in manum sumseris, leges opus ter-

sum, molle, jucundum, et plane in Propertii domo scriptum.

L. Apulejus Apolog.

Hic illud etiam reprehendi animadvertisti, quod cum aliis nominibus pueri vocentur, ego eos Charinum et Critiam appellitarim. eadem igitur opera accusent C. Catullum, quod Lesbiam pro Clodia nominarit: et Tigidam similiter, quod, quae Metella erat, Perillam scripserit: et Propertium, qui Cynthia dicat, Hostiam dissimulet: et Tibullum, quod ei sit Plania in animo, Delia in versu.

L. Caecilius Lactantius Firmianus L. 2. Divin.
Instit. C. 6.

Romulus urbem conditurus, pastores, inter quos adoleverat, convocavit; cumque is numerus condendae urbi parum idoneus videretur, constituit asylum. eo passim confugerunt ex finitimis locis pessimi quique, sine ullo conditionis discrimine; ita conflavit ex his omnibus populum; legitque in senatum eos, qui aetate anteibant; et Patres appellavit, quorum consilio gereret omnia; de quo senatu Propertius elegiarum scriptor haec loquitur:

Cyria, praetexto quae nunc nitet alta senatu,

Pellitos habuit, rustica corda, patres.

Buccina cogebat priscos ad verba Quirites.

Centum illi in prato saepe senatus erat,

Angelus Politianus Nutric.

ut terfi memorat pia Musa Tibulli,
 Musa sibi primos quae jure adsciscat honores
 Imparibus numeris, ni blanda Propertius ora
 Solvat, et ambiguum faciat certamine palmam.

Julius Caesar Scaliger L. 6. Poëtic. C. 7.

Propertius facilis, candidus, vere elegiacus: ter-
 sior tamen, quam existimatus est a criticis. nam et
 amat quaedam, quae minime sunt vulgaria, et qui-
 busdam locis paucorum judicium secutus videtur.

Adrianus Turnebus L. 8. Adversar. C. 2,

Lepidissimus et nitidissimus poëta Propertius.

Idem L. 11. C. 15.

Tanta versuum Propertii jucunditas et amoeni-
 tas est, ut eos dictantibus Gratiis a poëta exceptos
 censeas: tantum optarem ad aliam potius, quam a-
 matoriam materiam, beatam illam et candidam in-
 genii venam contulisset.

Justus Lipsius L. 2. Antiq. Lect. C. 10.

Propertium qui non amat, eum profecto Musae
 non amant. tanta ejus versuum suavitas est, ut quem-

admodum comicus ille ait, nil nisi multa loqui videntur : tanta eruditio, ut non nisi Phoebo dictante credamus exceptos.

Andreas Schottus L. 2. Observat. Human. C. 7.

Cynthia facundi carmen juvenile Properti :
adeo elegans, et scitum, ut nihil eo venustius hoc in genere reperiri queat. Callimachum Graecum ut expressit, Euphorionem, aliosque nonnullos ; ita illum similiter alii expressere.

Lucas Fruterius L. 1. Verisimil. C. 14.

Propertium vere transmarinam Venerem appellare possumus, cum propter varia in eo a Graecis tralata dicendi genera, tum etiam propter quasdam et audaces et proprias sibi phrasas, quas in alio poetâ haud temere reperiâs.

Daniel Heinsius dedicat. Monobibli.

Idem in nonnullis noster ille in affectatae elegantiae affectator Catullus praestitit, et in primo libro maxime Umber : quamvis, si unam excipias elegiam aut alteram, minus in hanc curam incubuit, minusque, sive certo iudicio, sive alias naturae suâsu, in proposito persistit. in reliquis, a se simulque a Graecis degenerat ac retro cedit. qui vir curam et operam ubique ad elegiam, sed et gravitatem admirabilem non numquam contulit.

Caspar Barthius L. 9. Adversar. C. 10.

Dulciori eruditione et eruditore dulcedine nemo scriptor est tota Antiquitate ante Propertium, quem scriptorem quo magis rimaberis, eo magis amabis: quae enim primo intuitu obscuriora videbuntur, ca si penetraveris, omnium videbuntur naturali quadam Venere gratiosissima. ita autem te velim hunc Poëtam exquirere, ut nulli tam parem credas, quam fibimet ipsi: quae regula cum omnibus praecipuis scriptoribus sit generalis, primo tamen loco quadam quasi Genii alicujus singularitate huic convenire magis videtur quam caeteris.

Idem L. 32. C. 9.

Quod si et paucorum quidem sed maxime locupletium testimonio accessione juvari velimus, non deerunt etiam praestantissimi scriptores, qui nobiscum sentiant. ingeniosissimus et limatissimus, etiam eruditissimus scriptor est Propertius, Graecarum elegantiarum sine par ignarus et amator. et ille nascentem tum primum Aeneidem non parem sed priorem alicui ponere non dubitat, velut Pacanem post victoriam Latii canens, dum exclamat:

Cedite Romani scriptores, cedite Graeci,

Nescio quid majus nascitur Iliade.

Idem Animadv. ad Papin. L. 1. Silv. 2. v. 253.

Summa laus Propertio data in Elego carmine, multorum judicio. verissime Plinius Caecilius L. 9. Epist. 22. 'praecipuum in Elegia, tersum, mollem, 'jucundum,' dixit. addendum omnino a doctrina praeconium; est enim simul his, eruditissimus scriptor: prorsus Tibullo non comparandus, qui mera et inornata simplicitas est, adeo tamen candida, delicata, nitida, et amabilis, ut nec ipse is auctor ulli possit comparari, nedum Propertio, qui aliarum Venerum est.

Idem ad L. 5. Silv. 1. v. 211.

Pompam talem, quam sibi tamen non poscit, pulcre describit amoenissimus Poëta, Propertius, L. 2. Eleg. 13.

Idem ad L. 3. Thebaid. v. 559.

Quatuor genera divinationum enumerantur a Propertio L. 4. Eleg. 1. qui liber ostendit quantus Poëta Propertius, quantus auctor, fuerit.

Hoc neque arenosum Libyci Jovis explicat antrum,
Aut sibi commissos fibra locuta Deos.
Aut si quis motas cornicis senserit alas,
Umbræque nec magicis mortua prodit aquis.

Quo loco doceri magnopere cupiamus quae sint
magicae illae aquae, quibus cogatur umbra ventura
aut occulta prodere. sed dubitantibus commode
subvenit admirabilis memoriae Exegetes Joannes
Passeratus, sine cujus Commentariis non suadeam
legendum illum suavissimum poetam, licet infinitis
adhuc locis inemaculatum.

Franciscus Vavassor lib. de Ludicra Dictione.

Galli, qui duriuscule putatur scripsisse, nihil per-
venit ad nos, injuria et iniquitate temporum.
Tibullum, ita ut erat accepimus, excultum atque
expositum: est Propertius in manibus, et oris blan-
di poeta, et altioris spiritus, et fabulis creber, et i-
mitatione Graecorum doctior.

Daniel Georgius Morhofius lib. de Patavinitate

Liviana C. 12.

Propertius Umber inter principes aureae aetatis
poetas omnium suffragiis reponitur. primus enim
Italorum Elegiam Latio donavit. blandi oris Ovidi-
us illum vocat, et jure sodalitii sibi junctum fatetur.

Il Signor Giovanni Vincenzo Gravina nel discorso
delle Antiche Favole.

Properzio ha novità d'espressione, fantasia pres-
sòchè lirica, ed è atto non meno alle cose grandi,

che a gli amori : ma in Tibullo, per auventura, è naturalezza maggiore.

Joannes Jovianus Pontanus L. I. Amorum.

O utinam et nostri fugiant nigra fata libelli,

Et sit perpetuo non sine honore rogas !

O si post cineres et me quoque jactet alumnus

Umbria carminibus non inhonora meis !

Umbria Pieridum cultrix, patria alta Propertii,

Quae me non humili candida monte tulit.

Vigia quem gelidis placidus circumfluit undis,

Et Nar sulphureis fontibus usque calens.

Franciscus Floridus Sabinus Apologia in linguae

Latinae calumniatores, post recitatum

Quintilliani judicium.

Quam parum tibi convenit cum Fabio, Marulle !
tu unicum Tibullum probas, caeteros excludis : is
non modo Propertium non excludit, sed omnibus e-
tiam aliquorum judicio anteposuit. qua in re id sibi
voluisse videtur, ut, cum eorum uterque in Elegia ce-
leberrimus fuerit, unicuique sit liberum quem maluit
imitari. quamvis autem nihil sit ferme odiosius,
quam de summis viris et aequalibus praesertim ju-
dicare, nec libenter a Fabio dissentiam, cum quo bo-
na eruditorum pars Tibullum Propertio cultiorem
asserit, non vereretur in eorum album, qui Properti-
um malunt, nomen dare, quippe qui quid in hujus
poetae scriptis desiderare liceat, non videam, ita

omnia munda, absoluta, culta, concinna, elegantia sunt, nihilque habent quod caudam trahat. atque ut illum Tibullo parem statuamus, in hoc certe magis est laudandus Propertius, quod Italorum primus Elegiam Latio donavit, ut ipse de se elegantissime testatur:

Primus ego ingredior puro de fonte sacerdos
Itala per Grajos orgia ferre choros.

Et,

Ah valeat, Phoebum quicumque moratur in armis:
Exactus tenui pumice versus eat.

Quo me Fama levat terra sublimis, et a me
Nata coronatis Musa triumphat equis.

At id tam eleganter fecit, ut nihil quicquam ejus inventis posteri addere potuerint: quod nescio an Romanorum alicui (si Horatium, quamvis in diverso opere, excipias) adhuc contigerit. Ovidius certe blandi oris Propertium appellat, quem et jure sodalitiis sibi junctum fuisse fatetur. sed quantulus est apud Marullum Ovidius? aut quam nihil ejus amoribus desert? &c.

M. Antonius Muretus dedicatione Scholiorum in
Propertium.

Non injuria dubitatum est a veteribus, Tibullone an Propertio deferendus esset inter Latinos poëtas

elegiae scribendae principatus. nam ut insunt in utroque permulta, quae eos vulgarium numero exemptos in edito atque eminenti statuunt loco: sed propriae quaedam extant et elucet in utroque virtutes, quibus uterque alterius palmam ambiguan facere videatur. summa in Tibullo elocutionis elegantia, et proprietas: summa in Propertio eruditionis poëticae copia, et varietas: in illo Romana prope omnia, in hoc pleraque transmarina. illum, nativa quaedam et incorrupta Romani sermonis integritas, in media urbe natum et altum esse, perspicue ostendit: hunc praeter cetera forma et character ipse dicendi in Graecorum poëtarum scriptis assiduissime versatum esse demonstrat; cumque a sapientissimis viris traditum sit, duo esse praecipua poëticae dictionis ornamenta, τὸ ραπὶς, καὶ τὸ ἔνυον, illo Tibullus, hoc Propertius excellere videtur. mollior ille, et delicatior: nervosior hic, et accuratior; illo magis oblectere: hunc magis, ut opinor, admirare; illum iudices simplicius scripsisse, quae cogitaret: hunc diligentius cogitasse, quid scriberet: in illo plus naturae, in hoc plus curae atque industriae fuisse perspicias. quae cum ita se habeant, perdifficile est, decernere ac constituere, uter alteri praeestet. nam si praecipua laus poëtarum in imitatione consistit: mihi quidem videtur Tibullus varios illos fluctuantis animi motus, quibus amantes agitari solent, melius imitatus esse; sin, ut quicque ad optimum proxime accedit, ita ipsum quoque optimum iudicandum est: crediderim sane veterum illorum Graecorum, ac praecipue Callimachi, Propertium haud

culo similiorem fuisse: qua etiam fiducia ipse se Romanum Callimachum vocare ausus est. sed haec ut sunt, neque nostrum est, neque cujusquam hominis aduentis, et considerati, qua de re veteres illi, quoniam fuit et doctrina major, et iudicium acrius, non quere pronuntiarunt; de ea certi quicquam constituere, et litem secundum alterutrum dare. satius fuit, utrumque studiose ac diligenter evolvere, utriusque virtutes accurate perpendere, utrumque sibi imitandum proponere, si quando forte nos ad imitandum idem poematis genus aut voluntas adduceret, aut naturae impetus feret.

Gulielmus Canterus praefatione in Propertium.

Quem inter poëtas locum Sex. Propertius et verum et nostri temporis hominum iudicio obtineat, non est, cur pluribus doceam. atque de hoc ut content, ita iudicii hujus causa aequae est aperta. ut enim Virgilio carminis heroici, sic huic elegiae principatum nemo non aut tribuit, aut tribuere saltem debet. enim sive insignem et perfectam a poëta doctrinam, sive versus omnis venustatis plenissimos, sive dictionem purissimam ac tersissimam requiras: unus tibi omnibus abunde satisfaciet Propertius. itaque non levi de causa quo numero apud Graecos esset Callimachus, eo hic apud nostros et habitus fuit, et ubi ipse voluit. quocirca qui Tibullum cum hoc, et Ovidium contendere voluerit, non leviter, arbitror, operam luserit; nam Catullus quidem in aliis excellere videtur.

Jacobus Pontanus L. 2. Institut. Poëtic. C. 25.

Ad antiquitatem merito rediguntur historiae atque fabulae, quibus moderate utendum est: manu etenim ferere oportet, non toto thylaco: secus est, cum inductione uti volumus: ibi quippe multas glomerari licet, imo vero oportet. hoc in genere Tibullo praestat longe Propertius, in quo major est, quam in altero, poëticae eruditionis suppellex.

Joannes Isaacius Pontanus L. 2. Analect. C. 2.

Sed paulo paulisper a tragico hoc opere, et Propertium amatorem vatem intersero; sed vatem, ita Musae me ament, doctum, disertum, magnificum, venustas vero in illo talis, ut eruditorum consensu non modo principem semper laudem meruerit, sed ob profundum quoque literaturae perpetuam admirationem.

Philippus Carolus Animadvers. ad L. 2. Agellii
C. 23.

Sicut pictores oculis defessis, ad floridos et virides colores se avertunt: ita bene natis et literatis ingeniis lenitas gravium longarumque meditationum Plautus est, et Terentius, et Publius, et Horatius, et smaragdus poëtarum Propertius.

Rolandus Marefius L. 2. Epist. 6. post prolata
Quintiliani verba.

Durum mihi quidem est, ab acris judicii Critico
discedere, qui Tibullum videtur praeferre. sed ta-
men in iis me esse fateor, qui Propertium malint.
quamvis enim Tibullus mire sit jucundus, et ele-
gans, Latinae etiam proprietatis amantior, quam al-
ter, qui saepe graeciffat, et in carmine exactior, et
rotundior: tamen Propertius illum eruditione, et
ingenii suavitate videtur superare, blandus omnino
et lenis in affectibus: in quibus etiam exprimendis
nonnumquam, tanquam calidus amator, et amore
deperditus, vehementior fuit.

Paganino Gaudenzio nella sua Letteraria Historia.

Cintia fù la cagion illustre chiara
De la gran fama, ch' acquistò cantando
Properzio, la mestizia in bando dando,
E facendo la penna sua preclara;
Perchè senza l'imgo amata rara
Chi può contra l'oblio vibrar il brando?
Chi può renderfi noto memorando,
Se coll' amor l'ingegno non prepara?

Joannes Albertus Fabricius in Bibliotheca Latina.

Sextus Aurelius Propertius, UMBER, non mino-
rem laudem scriptis elegis consecutus est, quam apud

Graecos Callimachus, Couſve Philetas, quos aemulatum eſſe ſe ipſe praedicat. floruit paulo ante Ovidium; exſtant Propertii libri quatuor Elegiarum, laſcivi paſſim, caeterum Tibullianis non concedentes lepore et elegantia, eruditione vero illos etiam antevertentes. editi ſunt cum Tibullo et Catullo, ut ad utrumque horum monuimus. — novam vero eximiam hujus poëtae editionem moliri in Belgio dicitur, qui omnes ejus Veneres imbibit, elegantiffimus JANUS BROUKHUSIUS.

Gaspar Scioppius L. 3. Veriſimil. C. 10.

Propertio caput hoc a nobis dabitur; neque id immerito. nullus enim fere eſt de ſcriptoribus, in quo exornando aequè bene laborari putem; ita ſua-vis eſt, et elegans, ut quemvis ad ſui lectionem adli-
ciat; ita rurfus difficilis, ut non unum, nec uno in loco, interpretem requirat. difficilis, inquam, ut mihi, aliisſque paullo humanioribus, videtur: qui alios, quibus ille modo non facillimus perperam exiſtimatur, docere poſſumus.

Blondus Flavius L. 1. Italiae illuſtratae, regione quarta.

E regione Trivii amoeno in colle Falcum eſt oppidum, haudquaquam vetuſti nominis, ſed populo frequentatum. ad collisſque illius radices in via Olim Flaminia eſt Mevania, de qua Livius in IX. 'De-
'cius Coſ. magnis itineribus ad Mevaniam, ubi

‘tum copiae Umbrorum erant, perrexit.’ fuitque id oppidum cive ornatum Propertio Aurelio, qui de se ipso scribit ad Tullum libro Monobiblo, vel, ut Nonio Marcello placet, libro Elegiarum :

Proxima suppositos contingens Umbria campos
Me genuit terris fertilis uberibus.

Idemque in Elegiarum quarto :

Umbria te notis antiqua penatibus edit :
Mentior, an patriae tangitur ora tuae,
Qua nebulosa cavo rorat Mevania campo,
Et lacus aestivis intepet Umber aquis.

Petrus Crinitus L. 3. de Poëtis Latinis C. 43.

Sex. Aurelius Propertius ex Mevania oppido oriundus, quod in Umbria est, ut ipse auctor copiose testatur, quo loco Umbriam Romani Callimachi patriam vocat,

Ut nostris tumefacta superbiat Umbria libris,
Umbria Romani patria Callimachi.

Callimachum praecipue Cyrenaeum, Mimnermum, et Philetam, Graecos poëtas, in carmine secutus est, quorum manibus comitem se proficitur. nam ut illi apud Graecos in Elegia consensu omnium longe praestiterunt : ita Propertius apud Latinos

eorum imitatione primas videtur quorundam iudicio
consecutus.

Lilius Gregorius Gyraldus Dialog. 4. de
Histor. Poëtar.

Sex. Aurelius Propertius Umber, ex Mevania op-
pido fuisse dicitur, vel potius ex Assisia vel Eflisia,
utrumque enim memini me legere in Graecis et Latī-
nis scriptoribus, quam civitatem Axim vel Assim
potius ipse poëta appellat, qua de re nonnihil Fl.
Blondus, aliique viri docti. ejus poëtae versus vo-
bis ex quarto libro recitabo, ut plane rem percipia-
tis, quo loco vitam, patriam, fortunamque suam sub
Hori mathematici persona recēset.

Umbria te notis antiqua penatibus edit.

Mentior, an patriae tangitur ora tuae?

Qua nebulosa cavo rorat Mevania campo,

Et sacer aëstivis intepet Hymber aquis.

Scandentisque Assis consurgit vertice murus,

Murus ab ingenio notior ille tuo.

Videtis ut plane Assim patriam suam faciat, et sa-
crum Hymbrem, amnem sic adhuc ab incolis, paucis
immutatis literis, vocitatum nominet; et idem pau-
lo supra Assim scandentes arces appellat, cum canit,

Scandentes si quis cernet de vallibus arces,

Ingenio muros aestimet ille meo.

Nisi si quis audaciuscule eo versu scandentem Assem legere maluerit. Callimachum in primis, poetam Cyrenaeum, et Coum Philetam dicendi forma imitatus est. quin et se ipse alicubi Romanum Callimachum appellat, ut et Vergilium, Mantuanum Homerum dicimus. quatuor Elegiarum libros, cultos et eruditos, reliquit.

Janus Pannonius, Episcopus Quinqueeclesienfis
L. 2. Eleg. 2.

Nemo adeo est amens, quin Umbros praeferat agros
Omnibus Italiae fertilitate locis.
Nec quoque gauderet se hac gente Propertius ortum,
Ni studio belli, ni foret apta togae.

Gerar. Joan. Vossius lib. de temporib. Poët.
Latinor.

Propertius, patria UMBER, ut ipse scribit, aemulus Philetæ Coi, et Callimachi Cyrenæi, unde et se Romanum vocat Callimachum. conqueritur et se excidisse agris paternis in divisione ea, quæ sub Triumviris facta militibus. puella, quam Cynthiam vocat, vero nomine Hostia est dicta, ut ex Apulejo constat. videtur autem fuisse filia Hostii, qui de bello Istrico scripsit, ut superius relatum.

C. Silius Apollinaris Sidonius, Arvernorum. Episc.

L. 2. Epist. 10.

Certe si praeter rem oratoriam, contubernio feminarum, poeticum ingenium, et oris tui limam frequentium studiorum cotibus expolitam, queres obtundi, reminiscere quod saepe versum Corinna cum suo Nasone complevit, Lesbia cum Catullo, Cefennia cum Getulico, Argentaria cum Lucano, Cynthia cum Propertio, Delia cum Tibullo.

Joannes Pierius Valerianus Sermone de studiorum conditione.

Sermones ait hic, Vates Venusine, securi
Caedi posse tuos, crassos accusat, et odit.
Est cui sit docti libertas dura Catulli:
Virgilio ingenium qui demat, propter Homerum:
Qui tibi mollitiem vitio dent, terse Tibulle:
Te quoque grandiloquum, atque elegum supra ire,
Propertii,
Invideant potius, quam damnent, optime vates.

Gaspar Scioppius lib. de Stilo Historico.

Caeteri, quibus perennare, et ad nostram usque aetatem canescere contigit, ejus sunt notae, ut ad eorum scripta, tanquam ad obrussam puritatis atque elegantiae Latinae, omnium posteriorum orationem exigere debeamus. ii sunt Caesar, Livius,

Cornelius Nepos, Virgilius, Horatius, Propertius,
Tibullus, et Vitruvius.

Olaus Borrichius Cogitation. de variis linguae Latinae
aetatibus, in voce Vigilax.

Quonquam Sidonium inter capite censos non existimemus numerandum, hic tamen non tam Sidonium, quam incorruptissimos Latinae linguae auctores Propertium et Columellam veneramus, vocis hujus patronos.

Joannes Secundus L. 1. Eleg. 7.

Non, quia Virgilio primos concessit honores
Posteritas, Flacci spreuit iniqua lyram.
Aut male rejecit, quem protulit Umbria, vatem,
Sola cui longum Cynthia carmen erat.

Idem L. 2. Eleg. 1.

O tantum faveas Umbri levis umbra poetæ,
Cynthia si nostro semper in ore sonat.
Tu caput hoc circum pennis allapsa sonoris
Ter strepe; procumbens ter bona verba canam,
Deinde ubi Panchæo sumaverit ara vapore,
Placatum Lethes et mihi numen erit;
Aspersam lactis niveo te rore remittam,
Cynthia ne caro vate sit orba diu.

Idem L. 3. Eleg. 3.

Cynthia deinde, potens oculis jaculantibus ignem,
 Subsequitur Coa mobilis in tunica.
 Haec domuit fortem, tactumque cupidine nullo,
 Et fastus spoliū celsa tuentis habet.
 Tu quoque qui cernes, cave ne sedaris ab illa:
 Spirat adhuc flammās, et sua tela gerit.

Daniel Heinsius Monob. Eleg. 6.

Nec modus, aut blandi carmen recitare Propert,
 Quem levis impositis pressit Amor pedibus.
 Sive illum molli defixit Cynthia somno,
 Horrentem notae jurgia saevitiae:
 Seu cum non faciles impugnat carmine valvas,
 Ebrius, et duris oscula dat gradibus.
 Herculis aut magni raptos deducit amores,
 Opprobrium castis non leve Naëasin.
 Felix, qui dulces versu mercatus amores,
 Haeret in extincti nomine Callimachi,
 Felix in roseis semper qui tempora fertis,
 Inque Philetacis semper habet foliis.

Paullus Manutius L. 3. Epist. 14. ad M. A.
 Muretum.

Tu modo, qui Catullum expolieris, da operam ut
 in Tibullo, et Propertio, qui locum illi proximum
 in elegantia verborum, atque in sententiarum con-

ianitate obtinent, quam simillimum tui te praebeas;
 ita tres pulcherrimi poëtae, et sine dubio inter La-
 tinos in illo festivo genere principes, veterem suum
 splendorem ereptum vetustate, atque hominum in-
 icitia, tuo maxime studio recuperabunt. ego autem
 ipse mihi gratulabor, et quodam modo gratias habe-
 bo, quia te ad hanc industriam excitaverim.

Idem ibidem Epist. 21.

Nec integrum jam est: et, si sit, cur tu poëtam
 elegantem, maximeque omnium Latinorum fabu-
 larum varietate, hoc est, vere poëtica eruditione flo-
 rentem, abjicias? etiam illud: oblitus ne es, ei te
 Commentarium publice esse pollicitum?

Octavius Ferrarius Epistolâ ad Franc. Sparaverium.

Erant quidem oculi mei amoenissimo Vicentinorum
 collium aspectu recreati, quos tam bacchata Lyaeo
 juga, quam veterum magnificentiae decertantia ci-
 vium praetoria nobilitant. ibi quindecim dies opi-
 mo aucupio, et, ut cum Pindaro loquar, uvae bulli-
 entis rore spumantibus pateris, sed praecipue Pro-
 pertianorum carminum dulcedine, jucundissime ex-
 egi.

...the ...
...the ...
...the ...
...the ...
...the ...

...the ...
...the ...
...the ...
...the ...
...the ...

...the ...
...the ...
...the ...
...the ...
...the ...

P

C

Tum
E
Don
I
Et n
C
Mil
S
Na
Ill
Er
In
A

SEX. AURELII
PROPERTII

CYNTHIA.

LIBER PRIMUS.

I.

CYNTHIA prima suis miserum me cepit ocellis
Contactum nullis ante Cupidinibus.
Tum mihi constantis dejecit lumina fastus,
Et caput impositis pressit Amor pedibus.
Donec me docuit castas odisse puellas
Improbis, et nullo vivere consilio.
Et mihi jam toto furor hic non deficit anno,
Quum tamen adversos cogor habere deos.
Milanion nullos fugiendo, Tulle, labores
Saevitiam durae contudit Iasidos. 10
Nam modo Partheniis amens errabat in antris,
Ibat et hirsutas ille ferire feras.
Ille etiam Hylaei percussus vulnere rami
Saucius Arcadiis rupibus ingemuit.
Ergo velocem potuit domuisse puellam.
Tantum in amore preces, et bene facta valent.
In me tardus Amor non ullas cogitat artes:
Nec meminit notas, ut prius, ire vias.
At vos, deductae quibus est fallacia Lunae,
Et labor in magicis sacra piare focis: 10

2 S. AUREL. PROPERTII

En agetum dominae mentem convertite nostrae,
 Et facite illa meo palleat ore magis.
 Tunc ego crediderim vobis, et sidera, et amnes
 Posse Cytacaeis ducere carminibus.
 Et vos, qui sero lapsum revocatis, amici,
 Quaerite non sani pectoris auxilia.
 Fortiter et ferrum, saevos patiemur et ignes:
 Sit modo libertas, quae volet ira, loqui.
 Ferte per extremas gentes, et ferte per undas,
 Qua non ulla meum femina norit iter.
 Vos remanete, quibus facili Deus annuit ore,
 Sitis et in tuto semper amore pares.
 In me nostra Venus noctes exercet amaras,
 Et nullo vacuus tempore defit Amor.
 Hoc, moneo, vitate malum; sua quemque moretur
 Cura, neque assueto mutet amore locum.
 Quod si quis monitis tardas adverterit aures,
 Heu referet quanto verba dolore mea.

II.

QUID juvat ornato procedere, vita, capillo?
 Et tenues Coa veste movere sinus?
 Aut quid Orontea crines perfundere myrrha?
 Teque peregrinis vendere muneribus?
 Naturaeque decus mercato perdere cultu?
 Nec sinere in propriis membra nitere bonis?
 Crede mihi, non ulla tuae medicina figuræ est.
 Nudus Amor formæ non amat artificem.
 Adspice quot submittat humus formosa colores,
 Et veniant hederæ sponte sua melius:
 Surgat et in solis formosius arbutus antris,
 Et sciat indociles currere lympa vias:
 Litora nativos per se dent pista lapillos,
 Et volucres nulla dulcius arte canant.

L I B. I. E L E G. III.

Non sic Leucippis succendit Castora Phoebe,
 Pollucem cultu non Hilaira soror ;
 Non Idae, et cupido quondam discordia Phoebo
 Eueni patriis filia litoribus.
 Nec Phrygium falso traxit candore maritum
 Avesta externis Hippodamia rotis : 20
 sed facies aderat nullis obnoxia gemmis,
 Qualis Apelleis est color in tabulis.
 Non illis studium vulgo conquirere amantes :
 Illis ampla satis forma, pudicitia.
 Non ego nunc vereor, ne sis mihi vilior istis :
 Uni si qua placet, culta puella sat est.
 Quum tibi praesertim Phoebus sua carmina donet,
 Aoniamque libens Calliopea lyram :
 Unica nec desit jucundis gratia verbis,
 Omnia quaeque Venus, quaeque Minerva probat. 30
 His tu semper eris nostrae gratissima vitae,
 Taedia dum miserae sint tibi luxuriae.

III.

QUALIS Thesea jacuit cedente carina
 Languida desertis Gnosia litoribus :
 Qualis et accubuit primo Cepheia somno,
 Libera jam duris cautibus Andromede :
 Nec minus assiduis Edonis fessa choreis
 Qualis in herbofo concidit Apidano :
 Talis visa mihi mollem spirare quietem
 Cynthia non certis nixa caput manibus.
 Ebria quum multo traherem vestigia Baccho,
 Et quaterent sera nocte facem pueri. 10
 Hanc ego nondum etiam sensus deperditus omnes
 Molliter impresso conor adire toro.
 Et quamvis duplici correptum ardore juberent
 Hac Amor, hac Liber, durus uterque Deus,

4 S. AUREL. PROPERTII

Subiecto leviter positam tentare lacerto,

Osculaque admota sumere ad ora manu :

Non tamen ausus eram dominae turbare quietem,

Expertae metuens verbera saevitiae.

Sed sic intentis haerebam fixus ocellis,

Argus ut ignotis cornibus Inachidos.

Et modo solvebam nostra de fronte corollas,

Ponebamque tuis, Cynthia, temporibus.

Et modo gaudebam lapsos formare capillos,

Nunc furtiva cavis poma dabam manibus.

Omnia quae ingrato largibar munera somno,

Munera de prono saepe voluta sinu.

Et quoties raro duxti suspiria motu,

Obstupui vano credulus auspicio :

Nequa tibi insolitos portarent visa timores,

Neve quis invitam cogeret esse suam.

Donec diversas percurrrens Luna fenestras,

Luna moraturis sedula luminibus,

Compositos levibus radiis patefecit ocellos.

Sic ait in molli fixa toro cubitum,

Tandem te nostro referens injuria lecto

Alterius clausis expulit e foribus.

Namque ubi longa meae consumpsisti tempora noctis,

Languidus exactis hei mihi sideribus?

O utinam tales producas, improbe, noctes,

Me miseram quales semper habere jubes.

Nam modo purpureo fallebam flamine somnum,

Rursus et Orpheae carmine fessa lyrae.

Interea mecum graviter deserta querebar

Externo longas saepe in amore moras :

Dum me jucundis lapsam sopor impulit alis,

Illa fuit lacrimis ultima meta meis.

IV.

QUID mihi tam multas laudando, Bassè, puellas
Mutatum domina cogis abire mea?

Hoc magis assueto vivere servitio?

Tu licet Antiopae formam Nyctēidos, et tu

Spartanam referas laudibus Hermionen,

Et quascumque tulit formosi temporis aetas,

Cynthia non illas nomen habere sinet.

Ne dum, si levibus fuerit collata figuris

Inferior duro iudice turpis eat.

Haec sed forma mei pars est extrema furoris:

Sunt majora, quibus, Bassè, perire juvat.

Ingenuus color, et multis decus artibus, et quae

Gaudia sub tacita ducere veste libet.

Quo magis et nostros contendis solvere amores,

Hoc magis accepta fallit uterque fide.

Non impune feres; sciet haec insana puella,

Et tibi non tacitis vocibus hostis erit.

Nec tibi me post haec committet Cynthia, nec te

Quaeret: erit tanti criminis illa memor.

Et te circum omnes alias irata puellas

Differet: heu nullo limine carus eris.

Nullas illa suis contemnet stertibus aras,

Et quicumque sacer, qualis ubique, lapis.

Non ullo gravius tentatur Cynthia damno,

Quam sibi cum rapto cessat amore Deus.

Præcipue nostri; maneat sic semper, adoro:

Nec quidquam ex illa quod querar, inveniam.

V.

INVIDE tu tandem voces compesce molestas,
 Et sine nos cursu, quo sumus, ire pares.
 Quid tibi vis, insane? meos sentire furores?
 Infelix, properas ultima nosse mala.
 Et miser ignotos vestigia ferre per ignes,
 Et bibere e tota toxica Thessalia.
 Non est illa vagis similis conlata puellis:
 Molliter irasci non sciet illa tibi.
 Quod si forte ausis non est contraria nostris,
 At tibi curarum millis quanta dabit?
 Non tibi jam somnos, non illa relinquet ocellos.
 Illa feros animis adligat una viros.
 Ah mea contemptus quoties ad limina cures,
 Quum tibi singultu fortis verba cadent:
 Et tremulus moestis orietur scetibus horror,
 Et timor informem ducet in ora notam:
 Et quaecumque voles fugient tibi verba querenti:
 Nec poteris qui sis, aut ubi, nosse miser.
 Tum grave servitium nostrae cogere puellae
 Discere, et exclusum quid sit abire domum.
 Nec jam pallorem toties mirabere nostrum,
 Aut cur sim toto corpore nullus ego.
 Nec tibi nobilitas poterit succurrere amanti:
 Nescit amor praeceps cedere imaginibus.
 Quod si parva tuae dederis vestigia culpae,
 Quam cito de tanto nomine rumor eris?
 Non ego tum potero solatia ferre roganti,
 Quum mihi nulla mei sit medicina mali.
 Sed pariter miseri socio cogemur amore
 Alter in alterius mutua flere sinu.
 Quare quid possit mea Cynthia, desine, Galle,
 Quærere: non impune illa rogata venit.

Non ego nunc Hadriae vercor mare noscere tecum
Tulle, neque Aegaeo ducere vela salo:

Cum quo Rhiphaeos possim conscendere montes,

Uteriusque domos vadere Memnonias.

sed me complexae remorantur verba puellae,

Mutatoque graves saepe colore preces.

Ille mihi totis argutat noctibus ignes.

Et queritur nullos esse relicta deos.

Ille meam mihi se jam denegat, ille minatur,

Quae solet ingrato tristis amica viro.

10

Ille ego non horam possum durare querelis.

Ah pereat, si quis lentus amare potest.

Non mihi sit tanti doctas cognoscere Athenas,

Atque Asiae veteres cernere divitias:

Ut mihi deducta faciat convicia puppi

Cynthia, et insanis ora notet manibus:

Osculaque opposito dicat sibi debita vento,

Et nihil infido durius esse viro?

Tu patrui meritis conare anteire secures,

Et vetera oblitis jura referre foris.

20

Nam tua non aetas umquam cessavit Amori;

Semper at armatae cura fuit patriae.

Et tibi non umquam nostros puer iste labores

Adferat, et lacrimis ultinia vota meis.

Me sine, quem semper voluit Fortuna jacere,

Hanc animam extremae reddere nequitiae.

Multi longinq̃uo periere in amore libenter,

In quorum numero me quoque terra tegat.

Non ego sum laudi, non parvus idoneus armis:

Hanc me militiam fata subire volunt.

30

Et tu seu mollis qua tendit Ionia, seu qua

Lydia Pactoli tinguit arata liquor:

8 S. AUREL. PROPERTII

Seu pedibus terras, seu pontum carpere remis
Ibis, et accepti pars eris imperii:
Tum tibi si qua mei veniet non immemor hora,
Vivere me duro fidere certus eris.

VII.

DUM tibi Cadmeae ducuntur, Pontice, Thebae,
Armaque fraternae tristia militiae:
Atque, ita sim felix, primo contendis Homero,
Sint modo fata tuis mollia carminibus:
Nos, ut consuevamus, nostros agitamus amores,
Atque aliquid duram quaerimus in dominam.
Nec tantum ingenio, quantum servire dolori
Cogor, et aetatis tempora dura queri.
Hic mihi conteritur vitae modus, haec mea fama est:
Hinc cupio nomen carminis ire mei.
Me laudent doctae solum placuisse puellae
Pontice, et injustas saepe tulisse minas.
Me legat assidue post haec neglectus amator,
Et prosint illi cognita nostra mala.
Te quoque si certo puer hic concusserit arcu,
Quod nolim nostros evoluisse deos:
Longe castra tibi, longe miser agmina septem
Flebis in aeterno surda jacere situ.
Et frustra cupies mollem componere versum,
Nec tibi subjiciet carmina serus Amor.
Tunc me non humilem mirabere saepe poetam:
Tunc ego Romanis praeferar ingeniis.
Nec poterunt juvenes nostro reticere sepulcro,
'Ardoris nostri magne poeta jaces.'
Tu cave nostra tuo contempnas carmina fastu.
Saepe venit magno foenore tardus Amor.

VIII.

TUNE igitur demens? nec te mea cura moratur?

An tibi sum gelida vilior Illyria?

Et tibi jam tanti quicumque est iste, videtur:

Ut sine me vento quolibet ire velis?

Tune audire potes vesani murmura ponti

Fortis, et in dura nave jacere potes?

Tu pedibus teneris positas fulcire pruinas?

Tu potes insolitas, Cynthia, ferre nives?

O utinam hibernae duplicentur tempora brumae,

Et sit iners tardis navita Vergiliis.

Nec tibi Tyrrhena solvatur funis arena,

Neve inimica meas elevet aura preces:

Et me defixum vacua patiatur in ora

Crudelem infesta saepe vocare manu.

Atque ego non videam tales subsidere ventos,

Quum tibi provectas auferet unda rates:

Sed quocumque modo de me, perjura, mereris,

Sit Galatea tuae non aliena viae:

Ut te felici praevecta Ceraunia remo,

Accipiat placidis Oricos aequoribus.

Nam me non ullae poterunt corrumpere taedae,

Quin ego, vita, tuo limine vera querar.

Nec me deficiet nautas rogitare citatos:

Dicite, quo portu clausa puella mea est?

Et dicam, licet Atracii confidat in oris,

Et licet Eleis, illa futura mea est.

Hic erit: hic jurata manet; rumpantur iniqui.

Vicimus; assiduas non tulit illa preces.

Falsa licet cupidus deponat gaudia livor:

Destitit ire novas Cynthia nostra vias.

Illi carus ego: per me carissima Roma

Dicitur: et sine me dulcia regna negat.

80 S. AUREL. PROPERTII

Illa vel angusto mecum requiescere lecto,
 Et quocumque modo maluit esse mea:
 Quam sibi dotatae regnum vetus Hippodamiae,
 Et quas Elis opes ante pararat equis.
 Quamvis magna daret, quamvis maiora daturas;
 Non tamen illa meos fugit avara sinus.
 Hanc ego non auro, non Indis flectere conchis,
 Sed potui blandi carminis obsequio.
 Sunt igitur Musae, neque amant tardus Apollo:
 Quae ego fretus amo; Cynthia rara mea est.
 Nunc mihi summa licet contingere sidera plantis.
 Sive dies, seu nox venerit, illa mea est.
 Nec mihi rivalis certos subducet amores;
 Ista meam norit gloria caritatem.

IX.

DICEBAM tibi venturos, infelix, amores,
 Nec tibi perpetuo libera verba fore.
 Ecce jaces, supplexque venis ad iura puellae.
 Et tibi nunc quovis imperat emta modo.
 Non me Chaoniae vineant in amore columbae
 Dicere quos juvenis quaeque puella domet.
 Me dolor et laerymae merito fecere peritum:
 Atque utinam posito sileat amore rudis.
 Quid tibi nunc misero prodest grave ducere carmen,
 Aut Amphioniae moenia nec lyrae?
 Plus in Amore valet Minnermi versus Homero;
 Carmina mansuetus lenia quaerit Amor.
 I, quaeſo, et tristes istos compone libellos:
 Et cane, quod quaevis noſſe puella velit.
 Quid ſi non eſſet facilis tibi eſopia? nunc tu
 Infanus medio flumine quaeris aquam.
 Nec dum etiam palles, vero nec tangeris igni;
 Haec eſt venturi prima favilla mali.

Hinc magis Armenias cupies accedere tigres,
 Et magis infernae vincula nosse rotas : 20
 Quam pueri totis arcum sentire medullis,
 Et nihil iratae posse negare tuae.
 Nullus Amor cuiquam faciles ita praebeuit alas,
 Ut non alterna presserit ille manu.
 Nec te decipiat, quod sit satis illa parata;
 Acrius illa subit, Pontice, si qua tua est.
 Quippe ubi non liceat vacuos seducere ocellos,
 Nec vigilare alio nomine, cedat Amor?
 Qui non ante patet, donec manus attigit ossa,
 Quisquis es, assiduas effuge blanditias. 30
 Illis et filices, et possunt cedere quereus :
 Nedom tu possis, spiritus iste levis.
 Quare, ni pudor est, quamprimum errata fatere;
 Dicere quo pereas saepe in amore levat.

X.

O JUCUNDA quies, primo quum testis amori
 Affueram vestris conscius in lacrimis.
 O noctem meminisse mihi jucunda voluptas!
 O quoties votis illa vocanda meis!
 Quum te complexa morientem, Galle, puella
 Vidimus, et longa ducere verba mora.
 Quamvis labentes premeret mihi somnus ocellos,
 Et mediis coelo Lana ruberet equis :
 Non tamen a vestro potui secedere iusu,
 Tantus in alternis vocibus ardor erat. 10
 Sed quoniam non es veritus concedere nobis,
 Accipe commissae munera lactis lac.
 Non solum vestros didici fetidare dolores;
 Est quiddam in nobis majus, amice, fide.
 Possum ego diversos iterum conjungere amantes,
 Et dominae tardas possum aperire fores:

12 S. AUREL. PROPERTII

Et possum alterius curas sanare recentes;
 Nec levis in verbis est medicina meis.
 Cynthia me docuit semper quaecumque petenda,
 Quaeque cavenda forent: non nihil egit Amor. 20
 Tu cave ne tristi cupias pugnare puellae,
 Neve superba loqui, neve tacere diu:
 Neu si quid petiit, ingrata fronte negaris,
 Neu tibi pro vano verba benigna cadant.
 Irritata venit, quando contemnitur illa:
 Nec meminit iustas ponere laesa minas.
 At quo sis humilis magis, et subjectus Amori,
 Hoc magis effectus saepe fruar bono.
 Is poterit felix una remanere puella,
 Qui numquam vacuo pectore liber erit. 30

XI.

ECQUID te mediis cessantem, Cynthia, Bajis,
 Qua jacet Herculeis semita litoribus,
 Et modo Thesproti mirantem subdita regno
 Et modo Misenis aequora nobilibus,
 Nostri cura subit memores ah ducere nosces?
 Equis in extremo restat amore locus?
 An te nescio quis simulatis ignibus hostis
 Sustulit e nostris, Cynthia, carminibus?
 Atque utinam mage te remis confisa minutis.
 Parvula Lucrina cymba moretur aqua: 10
 Aut teneat clausam tenui Teuthrantis in unda
 Alternae facilis cedere lympba manu:
 Quam vacet alterius blandos audire susurros
 Molliter in tacito litore compositam.
 Ut solet amoto labi custode puella
 Perfida, communes nec meminisse deos.
 Non quia perspecta non es mihi cognita fama;
 Sed quod in hac omnis parte timetur amor.

Ignosces igitur, si quid tibi triste libelli
 Attulerint nostri; culpa timoris erit. 20
 An mihi non major carae custodia matris,
 Aut sine te vitae cura sit ulla meae?
 Tu mihi sola domus, tu, Cynthia, sola parentes,
 Omnia tu nostrae tempora laetitiae:
 Seu tristis veniam, seu contra laetus amicis,
 Quidquid ero, dicam, Cynthia causa fuit.
 Tu modo quamprimum corruptas desere Bajae:
 Multis ista dabunt litora dissidium:
 Litora quae fuerunt castis inimica puellis.
 Ah pereant Bajae crimen amoris aquae. 30

XII. 13

Q UID mihi desidia non cessas fingere crimen,
 Quod faciat nobis conscia Roma moram?
 Tam multa illa, nico divisa est millia lecto,
 Quanta Hypanis Veneto dissidet Eridano.
 Nec mihi consuetos amplexu nutrit amores
 Cynthia, nec nostra dulcis in aure sonat.
 Olim gratus eram: non illo tempore cuiquam
 Contigit, ut simili posset amare fide.
 Invidiae fuimus; an me Deus obruit? an quae
 Lecta Prometheus dividit herba jugis?
 Non sum ego, qui fueram; mutat via longa puellas.
 Quantus in exiguo tempore fugit amor!
 Nunc primum longas solus cognoscere noctes
 Cogor, et ipse meis auribus esse gravis.
 Felix qui potuit praesenti flere puellae
 Non nihil aspersis gaudet Amor lacrimis.
 Aut si despectus potuit mutare calores,
 Sunt quoque translati gaudia servitio.
 Mi neque amare aliam, neque ab hac discedere fas est;
 Cynthia prima fuit, Cynthia finis erit. 20

Tu, quod saepe soles, nostro lactabere tesa
 Gallè, quod abrepto solus amore vacem.
 At non ipse tuas imitabor, perfide, voces.
 Fallere te nunquam, Galle, puella velit.
 Dum tibi deceptis augetur fuma puellis,
 Certus et in nullo quæris amore moram:
 Perditus in quadam tardis pallescere curis
 Incipis, et primo lapsus abire gradu.
 Haec erit illarum contenti potna doloris:
 Multarum miseras exiget una vices. 10
 Haec tibi vulgares istos compescet amores;
 Nec nova quaerendo semper amicus eris.
 Haec ego non timore malo, non angustè doctus;
 Vidi ego; me, quaeso, tæste negare potes?
 Vidi ego te toto vinctum languescere collo,
 Et flere injectis, Galle, diu manibus:
 Et cupere optatis animam deponere labris,
 Et quæ deinde meus celet, amice, pudor.
 Non ego complexus potui diducere vestros:
 Tantus erat demens inter utrosque furor. 20
 Non sic Aemonio Salmionida mixtus Enipeu
 Tanarius facili pressit amore Deus.
 Nec sic coelestem flagrans amor Herculis Hecben
 Sensit ab Octaeis gaudia prima jagis.
 Una dies omnes potuit praecurrere amantes:
 Nam tibi non tepidas subdidit illa fauces.
 Nec tibi praeteritos passus est succedere fastus:
 Nec finet abduci: te tuus ardor aget.
 Nec mirum, quum sit Jove digna, et proxima Leda;
 Et Ledaë partu, gratior una tribus. 30
 Illa sit inuicilis et blandior Heroinis,
 Illa suis verbis obget amare Jovem.

Tu vero quoniam semel es periturus amore,
Urere; non alio limine dignus eras.
Quae tibi sit felix, quoniam novus incidit error:
Et quotcumque voles, una sit ista tibi.

XIV.

Tu licet abjectus Tiberina molliter unda
Lesbia Mentoreo vincta bibas opere:
Et modo tam celeres miseris currere lintres,
Et modo tam tardas subibus ire rures:
Et nemus omne satas intendat vertice silvas,
Urgetur quantis Caucasus arboribus:
Non tamen ista meo valeant contendere amor.
Nescit Amor magnis cedere divitiis.
Nam siue optatum mecum transit illa quietem,
Seu facili totum ducit amore diem:
Tum mihi Pactosi veniunt sub tecta liquores,
Et legitur rubris gemma sub aequoribus.
Tum mihi cessuros spondent mea gaudia reges:
Quae maneant, dum me fata perire volent.
Nam quis divitiis adverso gaudet amore?
Nulla mihi tristi praemia sunt Venere.
Illa potest magnas heroum infringere vires:
Illa etiam duris mentibus esse dolor.
Illa neque Arabiam metuit transcendere limen,
Nec timet Ostrino, Tulle, subire toro:
Et miserum toto juvenem versare cubili.
Quid relevant variis fescis textilibus?
Quae mihi dum placata aderit, non ulla verebor
Regna, nec Alcinoi munera despicere.

XV.

SAEPHE ego multa tuae levitatis dura timebam,
 Hac tamen excepta, Cynthia, perfidia.
 Adspice me quanto rapiat Fortuna periclo:
 Tu tamen in nostro lenta timore venis.
 Et potes hesternis manibus componere crines,
 Et longa faciem quaerere desidia.
 Nec minus Eois pectus radiare lapillis,
 Ut formosa novo quae parat ire viro.
 At non sic Ithaci digressu mota Calypso
 Desertis olim steterat aequoribus.
 Multos illa dies in comitis moesta capillis
 Sederat, injusto multa locuta salo.
 Et, quamvis nunquam posthac visura, dolebat
 Illa tamen longae conscia laetitiae.
 Alpheisiboea suos ulta est pro conjuge fratres,
 Sanguinis et cari vincula rupit Amor.
 Nec sic Aesoniden rapientibus anxia ventis
 Hypsipyle vacuo constitit in thalamo.
 Hypsipyle nullos post illos sensit amores,
 Ut semel Aemonio tabuit hospitio.
 Conjugis Euadne seros elata per ignes
 Occidit Argivae famam pudicitiae.
 Quarum nulla tuos potuit convertere mores,
 Tu quoque uti fieres nobilis historia.
 Desine jam revocare tuis perjuris verbis,
 Cynthia, et oblitos parce monere Deos.
 Audax ah nimium, nostro dolitura periclo,
 Si quid forte tibi durius inciderit.
 Muta prius vasto labantur flumina ponto,
 Annus et inversas duxerit ante vices:
 Quam tua sub nostro mutetur pectore cura,
 Sis quodcumque voles, non aliena tamen.

Quamve mihi viles isti videantur ocelli,
 Per quos saepe mihi credita perfidia est.
 Hos tu jurabas, siquid mentita fuisses,
 Ut tibi suppositis exciderent manibus.
 Et contra magnum potes hos attollere solem?
 Nec tremis admissae conscia nequitiae?
 Quis te cogebat multos pallere colores,
 Et sletum invitis ducere luminibus?
 Quis ego nunc pereo, similes moniturus amantes.
 O nullis tutum credere blanditiis.

XVI.

QUAE fueram magnis olim patefacta triumphis
 Janua Tarpeiae nota pudicitiae,
 Cujus inaurati celebrarunt limina currus
 Captorum lacrimis humida supplicibus:
 Nunc ego nocturnis pоторum saucia rixis
 Pulsata indignis saepe queror manibus.
 Et mihi non desunt turpes pendere corollae
 Semper, et exclusi signa jacere fates.
 Nec possum infamis dominae defendere noctes
 Nobilis obscenis tradita carminibus.
 Nec tamen illa suae revocatur parcere famae,
 Turpior et saeculi vivere luxuria.
 Haec inter gravibus cogor deslere querelis
 Supplicis ah longas tristior excubias.
 Ille meos numquam patitur requiescere postes,
 Arguta referens carmina blanditiis:
 Janua vel domina penitus crudelior ipsa,
 Quid mihi tam duris clausa taces foribus?
 Quir numquam referata meos admittis amores,
 Nescia furtivas reddere mota preces?
 Nullane finis erit nostro concessa dolori?
 Tristis et in tepido limine somnus erit.

18 S. AUREL. PROPERTII

Me mediae noctes, me sidera prona jacentem,
 Frigidaque Eos me dolet aura gelu.
 Tu sola humanos numquam miserata labores
 Respondes tacitis mutua cardinibus.
 O utinam trajecta cava mea vocula rima,
 Percussas dominae vertat in auriculas.
 Sit licet et saxo patientior illa Sicano,
 Sit licet et ferro durior, et chalybe:
 Non tamen illa suos poterit compefcere ocellos,
 Surget et invitis spiritus in lacrimis.
 Nunc jacet alterius felici nixa lacerto.
 At mea nocturno verba cadunt Zephyro.
 Sed tu sola mei tu maxima causa doloris
 Victa meis numquam, janua, muneribus,
 Te non ulla meae lascit perulantia linguae
 Quae solet iratus dicere trita loco;
 Ut me tam longa raptum patiare querela
 Sollicitas trivio pervigilare moras.
 At tibi saepe novo deduxi carmina versu,
 Osculaque impressis nixa dedi gradibus.
 Ante tuos quoties verti me, perfida, postes,
 Debitaque occultis vota tui manibus?
 Haec ille, et si quae miseri novissis amantes,
 Et matutinis obstrepat alitibus.
 Sic ego nunc dominae vitijis, et semper amantis
 Fletibus, aeterna differor invidia.

XVII.

ET merito, quoniam potui fugisse puellam,
 Nunc ego desertos alloquor Alcyonas.
 Nec mihi Cassiope solito visura carinam
 Ominat: ingrato litore vota cadunt.
 Quin etiam absenti profunt tibi, Cynthia, venti.
 Aspice quam saevas increpat aura minas.

Nullane placatae veniet fortuna procellae?

Haecceine parva meum sinus arena teget?

Tu tamen in melius saevas converte querelas.

Sat tibi sat poenae nox, et iniqua yada.

An poteris siccis mea fata reponere ocellis?

Ossaue nulla tua nostra tenere sinu?

Ah pereat quicumque rates, et vela paravit

Primus, et invito gurgite fecit iter.

Nonne fuit melius dominae pervincere mores?

(Quamvis dura, tamen rara puella fuit)

Quam sic ignotis circumdata litora silvis

Cernere, et optatos quærere Tyndaridas?

Illic si qua meum sepelissent fata dolorem,

Ultimus et posito staret amore lapis:

Illa meo caros donasset funere crines:

Molliter et tenera poneret ossa rosa.

Illa meum extremo clamasset pulvere nomen,

Ut mihi non ullo pondere terra foret.

At vos aequoreae formosa Doride natae

Candida felici solvite vela choro.

Si quando vestras labens Amor attigit undas,

Manfuetis socio parcite litoribus.

XVIII.

HAEC certe deserta loca, et taciturna querenti.

Et vacuum Zephyri possidet aura nemus.

Hic licet occultos proferre impune dolores,

Si modo Tola queant saxa tenere fidem.

Unde tuos primum repetam, mea Cynthia, fastus?

Quod mihi das flendi, Cynthia, principium?

Qui modo felices inter numerabar amantes,

Nunc in amore tuo cogor habere notam.

Quid tantum merui? quae te mihi crimina mutant?

An nova tristitiae causa puella tuae?

20 S. AUREL. PROPERTII

Sic mihi te referas levis, ut non altera nostro
 Limine formosos intulit ulla pedes.
 Quamvis multa tibi dolor hic meus aspera debet,
 Non ita saeva tamen venerit ira mea :
 Ut tibi sim merito semper furor, et tua flendo
 Lumina dejectis turpia sint lacrimis.
 An quia parva damus mutato signa calore ?
 Et non ulla meo clamat in ore fides ?
 Vos eritis testes, si quos habet arbor amores,
 Fagus, et Arcadio pinus amica Deo. 20
 Ah quoties teneras resonant mea verba sub umbras,
 Scribitur et vestris CYNTHIA corticibus.
 An, tua quod peperit nobis injuria curas,
 Quae solum tacitis cognita sunt foribus ?
 Omnia consuevi timidus perferre superbae
 Jussa, neque arguto ficta dolore queri.
 Pro quo, Di, vivi fontes, et frigida rupes,
 Et datur inculto tramite dura quies.
 Et, quodcumque meae possunt narrare querelae,
 Cogor ad argutas dicere solus aves. 30
 Sed qualiscumque es, resonant mihi CYNTHIA silvae,
 Nec deserta tuo nomine saxa tacent.

XIX.

NON ego nunc tristes, vereor, mea Cynthia, manes,
 Nec moror extremo debita fata rogo.
 Sed ne forte tuo careat mihi funus amore,
 Hic timor est ipsis durior exequiis.
 Non adeo leviter nostris puer haesit ocellis,
 Ut meus oblito pulvis amore vacet.
 Illic Phylacides jucundae conjugis heros
 Non potuit caecis immemor esse locis.
 Sed cupidus falsis attingere gaudia palmis
 Thessalis antiquam venerat umbra domum. 10

Illic quidquid ero, semper tuā dicar imago.

Trajjcit et fati litora magnus amor.

Illic formosae veniant chorus heroinae,

Quas dedit Argivis Dardana praeda viris;

Quarum nulla tua fuerit mihi, Cynthia, forma

Gratior: et Tellus hoc ita iusta sinat.

Quamvis te longae remorentur fata senectae,

Cara tamen lacrimis ossa futura meis.

Quae tu, vita, mea possis sentire favilla.

Tum mihi non ullo mors sit amara loco. 20

Quam vereor, ne te contemto, Cynthia, busto

Abstrahat a nostro pulvere iniquus Amor:

Cogat et in vitam lacrimas siccare cadentes.

Flectitur assiduis certa puella minis.

Quare, dum licet, inter nos laetemur amantes.

Non satis est ullo tempore longus amor.

XX.

Hoc pro continuo te, Galle, monemus amore,

Id tibi ne vacuo defluat ex animo.

Saepe imprudenti fortuna occurrit amanti.

Crudelis Minyis dixerit Ascanius.

Est tibi non infra speciem, non nomine dispar

Thiodamanteo proximus ardor Hylae.

Huic tu, sive leges umbrosae flumina silvae,

Sive Aniena tuos tinxerit unda pedes:

Sive Gigantea spatia bere litoris ora,

Sive ubicumque vago fluminis hospitio: 10

Nympharum semper cupidas defende rapinas.

Non minor Ausoniis est amor ah Dryasin.

Ne tibi sit duros montes et torrida saxa,

Galle, neque expertos semper adire lacus:

Quae miser ignotis error perpeffus in oris

Herculis indomito flevrat Ascanio.

22 S. AUREL. PROPERTII

Namque ferunt olim Pagasae navalibus Argo
 Egressam longe Phasidos isse viam;
 Et jam praeteritis labentem Athamantidos undis
 Myforum scopulis adplicuisse ratem.
 Hic manus heroum placitis ut constitit oris,
 Molliā composita litora fronde tegit.
 At comes invicti juvenis processerat ultra
 Raram sepositi quaerere fontis aquam.
 Hunc duo sectati fratres Aquilonia proles.
 Hunc super et Zethes, hunc super et Calais
 Oscula suspensis instabant carpere plumis,
 Oscula et alterna ferre supina fuga.
 Ille sub extrema pendens secluditur ala,
 Et volucres ramo submovet insidias.
 Jam Pandioniae cessat genus Orithyiae:
 Ah dolor ibat Hylas, ibat Hamadryasin.
 Hic erat Arganthi Pege sub vertice montis
 Grata domus Nymphis humida Thyniasin.
 Quam supra nullae pendebant debita curae
 Roscida desertis poma sub arboribus,
 Et circumriguo surgebant lilia prato
 Candida purpureis mista papaveribus.
 Quae modo decerpens tenero pueriliter ungui,
 Proposito florem praetulit officio.
 Et modo formosis incumbens nescius undis
 Errorem blandis tardat imaginibus.
 Tandem haurire parat demissis flumina palmis
 Nixus, et exserto plena trahens humero.
 Cujus ut accensae Dryades candore puellae
 Miratae solitos destituere choros,
 Prolapsū leviter facili traxere liquore.
 Tum sonitum rapto corpore fecit Hylas.
 Cui praeul Alcides iterat responsa: sed illi
 Nomen ab extremis fontibus aura refert.
 His, o Galle, tuos monitis servabis amores.
 Formosum Nymphis credere tutus Hylan.

XXI.

TU, qui consortem properas evadere casum,

Miles ab Etruscis faucibus aggeribus:

Quid nostro gemitu turgentia lumina torques?

Pars ego sum vestrae proxima militiae.

Sic te servato possint gaudere parentes,

Haec soror Acea tuis sentiat e lacrimis,

Gallum per medios ereptum Caesaris enses

Effugere ignotas non potuisse manus.

Et quaecumque super dispersa invenerit ossa

Montibus Etruscis, haec sciat esse mea.

10

XXII.

QUALIS, et unde genus, qui sint mihi, Tulle, penates,

Quaeris pro nostra semper amicitia.

Si Perusina tibi patriae sunt nota sepulchrae

Italiae duris funera temporibus,

Quum Romana suos egit discordia cives:

(Sis mihi praecipue pulvis Etrusca dolor.

Tu projecta mei perpeffa es membra propinqui,

Tu nullo miseri contegis ossa solo:)

Proxima supposito contingens Umbria campo

Me genuit, torris fertilis uberibus.

10

SEX. AURELII
PROPERTII

LIBER SECUNDUS.

I.

QUAERITIS unde mihi toties scribantur amores?
Unde meus veniat mollis in ora liber?
Non haec Calliope, non haec mihi cantat Apollo,
Ingenium nobis ipsa puella facit.
Sive illam Cois fulgentem incedere totis,
Hoc totum e Coa veste volumen erit:
Seu vidi ad frontem sparfos errare capillos,
Gaudet laudatis ire superba comis.
Sive lyrae carmen digitis percussit eburnis,
Miramur, faciles ut premat arte manus.
Seu quum poscentes somnum declinat ocellos,
Invenio causas mille poeta novas.
Seu nuda erepto mecum luctatur amictu,
Tunc vero longas condimus Iliadas.
Seu quidquid fecit, sive est quodcumque locuta,
Maxima de nihilo nascitur historia.
Quod mihi si tantum, Maecenas, fata dedissent,
Ut possem heroas ducere in arma manus:
Non ego Titanas canerem, non Ossan Olympo
Impositum, ut coelo Pelion esset iter:
Non veteres Thebas, nec Pergama nomen Homeri,
Xerxis et imperio bina coisse vada:

Regnave prima Remi, aut animos Carthaginis altae,
Cimbrorumque minas, et benefacta Mari.

Bellaque, resque tui memorarem Caesaris: et tu
Caesare sub magno cura secunda fores.

Nam quoties Mutinam, aut civilia busta Philippos,
Aut canerem Siculae classica bella fugae:

Eversosque focos antiquae gentis Etruscae,
Et Ptolemaeae litora capta Phari: 30

Aut canerem Aegyptum, et Nilum, quum tractus in urbem
Septem captivis debilis ibat aquis:

Aut regum auratis circumdata colla catenis,
Aethiaque in Sacra currere rostra via:

Te mea Musa illis semper contexeret armis,
Et sumta, et posita pace fidele caput.

Theseus infernis, superis testatur Achilles,
Hic Ixioniden, ille Menoetiaden.

Sed neque Phlegraeos Jovis, Enceladique tumultus
Intonet angusto pectore Callimachus. 40

Nec mea conveniunt duro praecordia versu
Caesaris in Phrygios condere numen avos.

Navita de ventis, de tauris narrat arator,
Enumerat miles vulnera, pastor oves.

Nos contra angusto versamus praelia lecto.
Qua pote quisque, in ea conterat arte diem.

Laus in amore mori: laus altera, si datur uno
Posse frui; fruar o solus amore meo,

His saltem ut teneam jam finibus: aut, mihi si quis
Venerit alter amor, acrius ut moriar. 50

Sed memini, solet illa leves culpae puellas:
Et totam ex Helena non probat Iliada.

Seu mihi sint tangenda novercae pocula Phaedrae,
Pocula privigno non nocitura suo:

Seu mihi Circae pereundum gramine, sive
Colchis Iolciacis urat aëna focis:

Una meos quoniam praedata est femina sensus,

26 S. AUREL. PROPERTII

Ex hac ducentur funera nostra domo.
 Omnes humanos sanat medicina dolores :
 Solus Amor morbi non amat artificem.
 Tarda Philoctetae sanavit crura Machaon,
 Phoenicis Chiron lumina Phillyrides.
 Et deus extinctum Cressis Epidaurius herbis
 Restituit patriis Androgeona focis.
 Mysus et Aemonia juvenis qua cuspidē vulnus
 Senferat, hac ipsa cuspidē sensit opem.
 Hoc si quis vitium poterit mihi demere, solus
 Tantaleae poterit tradere poma manu.
 Dolia virgineis idem ille repleverit urnis,
 Ne tenera assidua colla graventur aqua.
 Idem Caucaesa solvet de rupe Promethei
 Brachia, et a medio pectore pallet avem.
 Non hic herba valet : non hic nocturna Cytæis :
 Non Perimedeæ gramina cocta manu.
 Quippe ubi nec causas, nec apertos cernimus ictus,
 Unde tamen veniant tot mala, caeca via est.
 Non eget hic medicis, non lectis mollibus aeger :
 Huic nullum coeli tempus, et aura nocet.
 Ambulat, et subito mirantur funus amici.
 Sic est incautum quidquid habetur amor.
 Quandocumque igitur vitam mea fata reposcent,
 Et breve in exiguo marmore nomen ero :
 Maecenas nostrae spes invidiosa juventae,
 Et vitae et mortis gloria iusta meae :
 Si te forte meo ducet via proxima busto,
 Effusa caelatis siste Britanna jugis.
 Taliaque inlacrimans mutae jace verba favillae :
 Huic misero satum dura puella fuit.

60

70

80

II.

Qui nullam tibi dicebas jam posse nocere,
Haesisti : cecidit spiritus ille tuus.
Vix unum potes infelix requiescere mensem,
Et turpis de te jam liber alter erit.
Liber eram, et vacuo quaerebam vivere lecto :
At me composita pace sefellit Amor.
Quaerebam sicca si posset piscis arena,
Nec solitus ponto vivere torvus aper ;
Aut ego si possem studiis vigilare severis.
Differtur, numquam tollitur ullus amor.
Ac velut primo taurus detractat aratro,
Mox venit adsucto mollis ad arva iugo :
Sic primo juvenes trepidant in amore feroces,
Dehinc Domiti post haec aequa, et iniqua ferunt.
Turpia perpeſsus vates est vincla Melampus,
Cognitus Iphicli subripuisse boves.
Quem non lucra, magis Pero formosa coëgit,
Mox Amythaonia nupta futura domo.
Nec me tam facies, quamvis sit candida, cepit :
Lilia non domina sint magis alba mea :
Ut Maeotica nix minio si certet Hiberno,
Utque rosae puro lacte natant folia.
Nec de more comas per laevia colla fluentes,
Non oculi geminae sidera nostra faces :
Nec siqua Arabio lucet bombyce puella.
Non sum de nihilo blandus amator ego.
Quantum quod posito formosè saltat Iaccho,
Egit ut evantes dux Ariadna choros.
Et quantum, Aeolio quum tentat carmina plectro,
Par Aganipeae ludere docta lyrae.
Et sua quum antiquae committit scripta Corinthæ,
Carminaque aequaevis non putat esse suis.

28 S. AUREL. PROPERTII

Num tibi nascenti primis, mea vita, diebus
 Aureus argutum sternuit omen Amor?
 Haec tibi contulerunt coelestia munera divi,
 Haec tibi: ne matrem forte dedisse putes.
 Non, non humani sunt partus talia dona:
 Ista decem menses non peperere bona.
 Gloria Romanis una es tu nata puellis.
 Romano accumbes prima puella loco. 49
 Nec semper mecum Romana cubilia vives:
 Post Helenam haec terris forma secunda redit.
 Hac ego nunc mirer si flagret nostra juvenus?
 Pulcrius hac fuerat, Troia, perire tibi.
 Olim mirabar, quor tanti ad Pergama belli
 Europae, atque Asiae causa puella fuit.
 Nunc, Pari, tu sapiens, et tu, Menelae, fuisti:
 Tu, quia poscebas: tu, quia lentus eras.
 Digna quidem facies, pro qua vel obiret Achilles.
 Vel Priamo belli causa probanda fuit. 50
 Si quis vult fama tabulas anteire vetustas,
 Hic dominam exemplo ponat in arte meam.
 Sive illam Hesperiiis, sive illam ostendet Eois,
 Uret et Eoos, uret et Hesperios.
 Quor haec in terris facies humana moratur?
 Jupiter, ignoro pristina furta tua.
 Fulva coma est, longaeque manus, et maxima toto
 Corpore: et incedit vel Jove digna soror:
 Aut quum Dulichias Pallas spatatur ad aras,
 Gorgonis anguiferae pectus operta comis. 60
 Qualis et Ischomache Lapithae genus heroinae
 Centauris medio grata rapina mero:
 Mercurio et sanctis fertur Boebeidos undis
 Virgineum Brimo composuisse latus.
 Cedite jam, Divae, quas pastor viderat olim
 Idacis tunicam ponere verticibus.

Hanc utinam faciem nolit mutare vetustas,

Et si Cumacae saecula vatis aget.

III.

MULTA prius dominae delicta queraris oportet:
Saepe roges aliquid, saepe repulsus eas.

Et saepe immeritos corrumpas dentibus ungues.

Et crepitum dubio suscitet ira pede.

Nequiquam perfusa meis unguenta capillis:

Ibat et expenso planta morata gradu.

Nam cui non ego sum fallaci praemia vati?

Quae mea non decies somnia versat anus?

Hostis si quis erit nobis, amet ille puellas:

Gaudeat in puero si quis amicus erit.

Tranquillo tuta descendis flumine cymba:

Quid tibi tam parvi litoris unda nocet?

Alter saepe uno mutat praecordia verbo:

Altera vix ipso sanguine mollis erit.

IV.

Hoc verum est tota te ferri, Cynthia, Roma,

Et non ignota vivere nequitia?

Haec merui sperare? dabis mihi, perfida, poenas,

Et nobis Aquilo, Cynthia, ventus erit.

Inveniam tamen e multis fallacibus unam,

Quae fieri nostro carmine nota velit:

Nec mihi tam duris insultet moribus, et te

Vellicet; heu sero flebis amata diu.

Nunc est ira recens, nunc est discedere tempus.

Si dolor abfuerit, crede, redibit amor.

Non ita Carpathiae variant Aquilonibus undae,

Nec dubio nubes vertitur atra Noto:

Quam facile irati verbo mutantur amantes.

30 S. AUREL. PROPERTII

Dum licet, injusto subtrahere colla iugo.
 Nec tu non aliquid, sed prima nocte dolebis.
 Omne in amore malum, si patiare, leve est.
 At tu per dominae Junonis dulcia jura
 Parce tuis animis, vita, nocere tibi.
 Non solum taurus ferit uncis cornibus hostem,
 Verum etiam instanti laesa repugnat ovis, 10
 Nec tibi perjuro scindam de corpore vestem,
 Nec mea praecclusas fregerit ira fores:
 Nec tibi connexos iratus carpere crines,
 Nec duris ausim laedere pollicibus.
 Rusticus haec aliquis tam turpia praelia quaerat,
 Cujus non hederæ circumferre caput.
 Scribam igitur tua quod numquam deleverit aetas:
 Cynthia forma potens, Cynthia forma levis.
 Crede mihi, quamvis contemnis murmura famae,
 Hic tibi pallori, Cynthia, versus erit. 30

V.

NON ita complebant Ephyreæ Laidos aedes,
 Ad cujus jacuit Græcia tota fores.
 Turba Menandrea fuerat nec Thaidos olim
 Tanta, in qua populus lusit Erichthonius.
 Nec quæ deletas potuit componere Thebas
 Phryne tam multis facta beata viris.
 Quin etiam falsos fingis tibi sæpe propinquos,
 Oscula ne desint qui tibi jure ferant.
 Me juvenum facies pictæ, me numina laedunt;
 Me tener in cunis, et sine voce puer. 10
 Me laedit, si multa tibi dedit oscula, mater;
 Me soror, et cum quæ dormit amica simul.
 Omnia me laedent: timidus sum: ignosce timori.
 Et miser in tunica suspicor esse virum.
 Felix Admeti conjunx, et lectus Ulyxis,

Et quaecumque viri femina limen amat.
 Tempa Pudicitiae quid opus statuiffe puellis,
 Si cuivis nuptae quidlibet esse licet?
 Quae manus obscaenas depinxit prima tabellas,
 Et posuit casta turpia visa domo: 20
 Illa puellarum ingenuos corrumpit ocellos,
 Nequitiaeque suae noluit esse rudes.
 Ah gemat in terris ista qui protulit arte
 Jurgia sub tacita condita laetitia.
 Non istis olim variabant tecta figuris.
 Tum paries nullo crimine pictus erat.
 Sed non immerito velavit aranea fanum,
 Et mala desertos occupat herba Deos.
 Quos igitur tibi custodes, quae limina ponam,
 Quae numquam supra pes inimicus eat? 30
 Nam nihil invitae tristis custodia prodest:
 Quam peccare pudet, Cynthia, tuta sat est.

VI.

GAVISA est certe sublatam Cynthia legem,
 Qua quondam edicta stemus uterque diu,
 Ni nos divideret; quamvis diducere amantes
 Non queat invitos Jupiter ipse duos.
 At magnus Caesar; sed magnus Caesar in armis.
 Devictae gentes nil in amore valent.
 Nam citius paterer caput hoc discedere collo,
 Quam possem nuptae perdere amore facies,
 Anne ego transirem tua limina clausa maritus,
 Respiciens udis prodita luminibus? 10
 Ah mea tum quales faceret tibi tibia somnos,
 Tibia, funesta tristior illa tuba.
 Unde mihi patriis gnatos praebere triumphis?
 Nullus de nostro sanguine miles erit.
 Quod mea si tenerae comitarent castra puellae,

Non mihi sat magnus Castoris iret equus.
 Hinc etenim tantum meruit mea gloria nomen,
 Gloria ad hibernos lata Borysthenidas.
 Tu mihi sola places: placeam tibi, Cynthia, solus.
 Hic erit et patrio sanguine pluris amor.
 Uxor me numquam, numquam me ducet amica.
 Semper amica mihi: semper et uxor eris.

20

VII.

ERIPITUR nobis jam pridem cara puella:
 Et tu me lacrimas fundere, amice, vetas?
 Nullae sunt inimicitiae, nisi amoris, acerbae:
 Ipsum me jugula, lenior hostis ero.
 Possum ego in alterius positam spectare lacerto?
 Nec mea dicitur, quae modo dicta mea est?
 Hic olim ignaros luctus populavit Achivos,
 Atridae magno quum stetit alter amor.
 His olim, ut fama est, vitiis ad praelia ventum est,
 His Trojana vides funera principiis.
 Aspera Centauros eadem dementia jussit
 Frangere in adversum pocula Pirithoum.
 Cur exempla petam Grajûm? tu criminis auctor
 Nutritus duro, Romule, lacte lupae.
 Tu rapere intactas docuisti impune Sabinas:
 Per te nunc Romae quidlibet audet Amor.
 Ille etiam abrepta desertus conjuge Achilles
 Cessare in thecis pertulit arma sua.
 Viderat ille fugas, fractos in litore Achivos,
 Fervere et Heclorea Dorica castra face.
 Viderat informem multa Patroclon arena
 Porrectum, et sparsas caede jacere comas,
 Omnia formosam propter Briseida passus.
 Tantus in erepto saevit amore dolor.
 At postquam sera captiva est reddita poena,

10

20

Fortem illum Aemoneis Hectora traxit equis.
 Inferior multo quum sim vel matre, vel armis,
 Mirum si de me jure triumphat Amor?
 Magni saepe duces, magni cecidere tyranni.
 Et Thebae steterunt, altaque Troja fuit. 30
 Omnia vertuntur; certe vertuntur amores.
 Vinceris, aut vincis: haec in amore rota est.
 Ille quod est ego saepe fui; sed fors et in hora
 Hoc ipso ejecto carior alter erit.
 Munera quanta dedi, vel qualia carmina feci?
 Illa tamen nunquam ferrea dixit, Amo.
 Ergo tam multos nimium temerarius annos,
 Improba, qui tulerim teque tuamque domum,
 Equandone tibi liber sum visus? an usque
 In nostrum jacies verba superba caput? 40
 Penelope poterat bis denos salva per annos
 Vivere, tam multis femina digna procis,
 Conjugium falsa poterat differre Minerva,
 Nocturno solvens texta diurna dolo.
 Visura et quamvis numquam speraret Ulyxen,
 Illum exspectando facta remansit anus.
 Nec non exanimum amplectens Briseis Achillen,
 Candida vesana verberat ora manu.
 Et dominum lavit moerens captiva cruentum,
 Appositum flavis in Simoënta vadis. 50
 Foedavitque comas, et tanti corpus Achillei,
 Maximaque in parva substulit ossa manu.
 Quum tibi nec Peleus aderat, nec caerula mater,
 Scyria nec viduo Deïdamia toro.
 Tunc igitur veris gaudebat Graecia natis:
 Tunc etiam felix inter et arma pudor,
 At tu non una potuisti nocte vacare
 Impia: non unum sola manere diem,
 Quinetiam multo duxisti pocula risu:
 Forsitan et de me verba fuere mala. 60

94 S. AUREL. PROPERTII

Hic etiam petitur, qui te prius ipse reliquit.

Dii faciant, isto capta frangere viro.

Haec mihi vota tuam propter suscepta salutem,

Quum capite hoc Stygiae jam poterentur aquae:

Et lectum flentes circumstaremus amici.

Hic ubi tum, pro dii, perfida, quisve fuit?

Quid si longinquos retinerer miles ad Indos?

Aut mea si staret navis in Oceano?

Sed vobis facile est verba, et componere fraudes.

Hoc unum didicit femina semper opus.

72

Non sic incerto mutantur flamine Syrtes,

Nec folia hiberno tam tremefacta Noto:

Quam cito feminea non constat foedus in ira,

Sive ea causa gravis, sive ea causa levis.

Nunc quoniam ista tibi placuit sententia, cedam.

Tela precor, pueri, promite acuta magis.

Figite certantes, atque hanc mihi solvite vitam.

Sanguis erit vobis maxima palma meus.

Sic igitur prima moriere aetate, Properti?

Sed morere; interitu gaudeat illa tuo.

80

Exagitet nostros manes, sectetur et umbras,

Insultetque rogis, calcet et ossa mea.

Quid? non Antigonae tumulo Boeotius Haemon

Conruit ipse suo saucius ense latus?

Et sua cum miserae commiscuit ossa puellae,

Qua sine Thebanam noluit ire domum?

Sed non effugies; metum moriaris oportet.

Hoc eodem ferro stillet uterque cruor.

Quamvis ista mihi mors est inhonesta futura;

Mors inhonesta quidem; tu moriere tamen.

90

Sidera sunt testes, et matutina pruina,

Et furtim misero janua aperta mihi:

Te nihil in vita nobis acceptius umquam.

Nunc quoque eris, quamvis sis inimica mihi.

Nec domina ulla meo ponet vestigia lecto.

Solue ero, quoniam non licet esse tuo.
 Atque utinam, si forte pios eduximus annos,
 Ille vir in medio fiat amore lapis.

VIII.

NON ob regna magis diris cecidere sub armis
 Thebani, media non sine matre, duces :

Quam, mihi si media liceat pugnare puella,
 Mortem ego non fugiam morte subire tua.

Sed tempus lustrare aliis Heliconæ choreis,
 Et campum Aemonio jam dare tempus equo.

Jam libet et fortes memorare ad praelia turmas,
 Et Romana mei dicere castra ducis.

Quod si deficient vires, audacia certe
 Laus erit; in magnis et voluisse, sat est.

Aetas prima capat venter, extrema tumultus.
 Bella canam, quando scripta puella mea est.

Nunc volo subducto gravior procedere vultu:
 Nunc aliam citharam me mea Musa docet.

Surge anima ex humili jam carmine; sumite vires
 Pierides; magni nunc erat oris opus.

Jam negat Euphrates equitem post terga tueri
 Parthorum, et Crassos se tenuisse dolet.

India quin, Auguste, tuo dat colla triumpho.
 Et domus intactae te tremit Arabiae.

Et, si qua extremis tellus se subtrahit oris,
 Sentiet illa tuas postmodo capta manus.

Haec ego castra sequar vates: tua castra canendo
 Magnus erō: servent hunc mihi fata diem.

Ut caput in magnis ubi non est tangere signis,
 Ponitur hic imos ante corona pedes:

Sic nos, nunc inopes landis conscendere carmen,
 Pauperibus sacris vilia tura damus.

Nondum etiam Ascracos norunt mea carmina fontes,

Sed modo Permessi flumine lavit Amor.
 Scribant de te alii, vel sis ignota licebit :
 Laudet, qui sterili semina ponit humo.
 Omnia, crede mihi, secum uno munera lecto
 Auferet extremi funeris atra dies.
 Et tua transibit contemnens ossa viator,
 Nec dicet, Cinis hic, docta puella fuit.

IX.

QUICUMQUE ille fuit, puerum qui pinxit Amorem,
 Nonne putas miras hunc habuisse manus?
 Hic primum vidit sine sensu vivere amantes,
 Et levibus curis magna perire bona.
 Idem non frustra ventosas addidit alas,
 Fecit et humano corde volare Deum.
 Scilicet alterna quoniam jactamur in unda,
 Nostraque non ullis permanet aura locis.
 Et merito hamatis manus est armata sagittis,
 Et pharetra ex humero Gnosia utroque jacet.
 Ante ferit quoniam, tuti quam cernimus hostem,
 Nec quisquam ex illo vulnere sanus abit.
 In me tela manent, manet et puerilis imago.
 Sed certe pennas perdidit ille suas.
 Evolat heu nostro quoniam de pectore nusquam,
 Assiduusque meo sanguine bella gerit.
 Quid tibi jucundum siccis habitare medullis?
 Si pudor est, alio trajice tela tua.
 Intactos isto satius tentare veneno :
 Non ego, sed tenuis vapulat umbra mei.
 Quam si perdidideris, quis erit qui talia cantet ?
 Haec mea Musa levis gloria magna tua est,
 Quae caput, et digitos, et lumina nigra puellae,
 Et canit, ut soleant molliter ire pedes.

X.

Non tot Achaemeniis armantur Sufa sagittis,
Spicula quot nostro pectore fixit Amor.
Sic me tam graciles vetuit contemnere Musas,
Jussit et Ascracum sic habitare nemus,
Non ut Pieriae quercus mea verba sequantur,
Aut possim Ismaria ducere valle feras:
Sed magis ut nostro stupefiat Cynthia versu.
Tunc ego sim Inachio notior arte Lino.
Non ego sum formae tantum mirator honestae:
Nec siqua illustres femina jactat avos. 10
Me juvat in gremio doctae legisse puellae,
Auribus et puris scripta probasse mea.
Haec ubi contigerint, populi confusa valet
Fabula; nam domina judice tutus ero.
Quae si forte bonas ad pacem verterit aures,
Possum inimicitias tunc ego ferre Jovis.
10 Quandocumque igitur nostros nox claudet ocellos,
Accipe quae serves funeris acta mei.
Nec mea tunc longa spatietur imagine pompa,
Nec tuba sit fati vana querela mei. 20
Nec mihi tum fulcro sternatur lectus eburno;
Nec sit in Attalico mors mea nixa toro.
Desit odoriferis ordo mihi lancibus: adsint
Plebei parvae funeris exsequiae.
Sed mea sat magna est si tres sint pompa libelli:
Quos ego Persephonae maxima dona feram.
20 Tu vero nudum pectus lacerata sequare,
Nec fueris nomen lassâ vocare meum.
Osculaque in gelidis ponas suprema labellis,
Quum dabitur Syrio munere plenus onyx. 30
Deinde ubi suppositus cinerem me fecerit ardor,
Accipiat manes parvula testa meos.

33 S. AUREL. PROPERTII

Et sit in exiguo laurus superaddita busto,
 Quae tegat extincti funeris umbra locum.
 Et duo sint versus, ' Qui nunc jacet horrida pulvis,
 ' Unius hic quondam servus Amoris erat.'
 Nec minus haec nostri notescet fama sepulcri,
 Quam fuerant Phthii busta cruenta viri.
 Tu quoque, si quando venies ad fata, memento
 Hoc iter ad lapides cana venire meos.
 Interea cave sis nos aspernata sepultos.
 Non nihil ad verum conscia terra sapit.
 Atque utinam primis animam me ponere cunis
 Jussisset quaevis de tribus una soror.
 Nam quo tam dubiae servetur spiritus horae?
 Nestoris est visus post tria saecula cinis.
 Quis tam longaevae meminisset fata senectae
 Gallicus Iliacis miles in aggeribus?
 Non ille Antilochi vidisset corpus humati:
 Diceret aut, ô mors, cur mihi sera venis?
 Tu tamen amisso nonnumquam flebis amico.
 Fas est praeteritos semper amare viros.
 Testis, qui niveum quondam percussit Adonem
 Venantem Idalio vertice durus aper.
 Illis formosum jacuisse paludibus, illuc
 Diceris effusa tu, Venus, isse coma.
 Sed frustra mutos revocabis, Cynthia, manes.
 Nam mea quid poterunt ossa minuta loqui.

XI.

NON ita Dardanio gavisus Atrida triumpho est,
 Quum caderent magnae Laomedontis opes:
 Nec sic errore exacto laetatus Ulyxes,
 Quum tetigit carae litora Dulichiae:
 Nec sic Electre, saluum quum aspexit Oresten,
 Cujus falsa tenens flevrat ossa soror:

LIB. II. ELEG. XII.

71

Nec sic incolumen Minois Thesea vidit,
 Daedaleum lino quum duce rexit iter:
 Quanta ego praeterita collegi gaudia nocte.
 Immortalis ero, si altera talis erit.
 At dum demissis supplex cervicibus ibam,
 Dicebar sicco vilior esse lacu.
 Nec mihi jam fastus opponere quaerit iniquos,
 Nec mihi ploranti lenta sedere potest.
 Atque utinam non tam sero mihi nota fuisset
 Conditio; cineri nunc medicina datur.
 Ante pedes caecis lucebat semita nobis.
 Scilicet insano nemo in amore videt.
 Hoc sensi prodesse magis; contendite amantes.
 Sic hodie veniet, siqua negavit heri.
 Pulsabant alii frustra, dominamque vocabant.
 Mecum habuit positum lenta puella caput.
 Haec mihi devictis potior victoria Parthis.
 Haec spolia, haec reges, haec mihi currus erunt.
 Magna ego dona tua figam, Cytherea, columna,
 Taleque sub nostro munere carmen erit:
 'Has pono ante tuam tibi, diva, Propertius aedem
 'Exuvias, tota nocte receptus amans.'
 Nunc ad te, mea lux, veniat mea litore navis
 Servata, an mediis fidat onusta vadis,
 (Quod, si forte aliqua nobis mutabere culpa)
 Vestibulum jaceam mortuus ante tuum.

10

20

30

XII.

O ME felicem, o nox mihi candida, et o tu
 Lectule deliciis facte beate meis.
 Nam modo nudatis mecum est luctata papillis.
 Interdum tunica duxit operta moram.
 Illa meos somno lapsos patefecit ocellos
 Ore suo, et dixit, Siccine lente jaces?

S. AUREL. PROPERTII

Quam vario amplexu mutamus brachia? quantum

Oscula sunt labris nostra morata tuis?

Quam multa apposita narramus verba lucerna?

Quantaque sublato lumine rixa fuit?

Non juvat in caeco venerem corrumpere motu.

Si nescis, oculi sunt in amore duces

Ipse Paris nuda fertur periisse Lacaena,

Quum Menelaeo surgeret e thalamo.

Nudus et Endymion Phoebi cepisse sororem

Dicitur, et nuda concubuisse deae.

Quod si perfendens animo vestita cubaris,

Scissa veste meas experiere manus.

Quin etiam si me ulterius provexerit ira,

Ostendes matri brachia laesa tuae.

Necdum inclinatae prohibent te ludere mammae.

Viderit hoc, si quam jam peperisse pudet.

Dum nos fata sinunt, oculos satiemus amore.

Nox tibi longa venit, nec reditura dies.

Atque utinam haerentes sic nos vincire catena

Velles, ut numquam solveret ulla dies.

Exemplo junctae tibi sint in amore columbae,

Masculus et totum femina conjugium.

Errat, qui finem vesani quaerit amoris.

Verus amor nullum novit habere modum.

Terra prius falso partu deludet arantes,

Et citius nigros Sol agitabit equos:

Fluminaque ad caput incipient revocare liquores,

Aridus et sicco gurgite piscis erit:

Quam possim nostros alio transferre calores.

Hujus ero vivus, mortuus hujus ero.

Quod mihi si secum tales concedere noctes

Illa velit, vitae longus et annus erit.

Si dabit haec multas, siam immortalis in illis.

Nocte una quivis vel Deus esse potest.

Qualem si cuncti vellent decurrere vitam,

Et pressi multo membra jacere mero :
 Non ferrum crudele, neque esset bellica navis,
 Nec nostra Aetiacum verteret ossa mare.
 Nec toties propriis circum oppugnata triumphis,
 Lassa foret crines solvere Roma suos.
 Haec certe merito poterunt laudare minores.
 Laeserunt nullos pocula nostra Deos.
 Tu modo, dum licet, hunc fructum ne desere vitae.
 Omnia si dederis oscula, pauca dabis.
 Ac veluti folia arentes liquere corollas,
 Quae passim calathis strata natare vides :
 Sic nobis, qui nunc magnum spiramus amantes,
 Forsitan includet crastina fata dies.

50

XIII.

PRAETOR ab Illyricis venit modo, Cynthia, terris,
 Maxima praeda tibi, maxima cura mihi.

Non potuit saxo vitam posuisse Cerauno?

Ah, Neptune, tibi qualia dona darem.

Nunc sine me plena fiunt convivium mensa.

Nunc sine me tota janua nocte patet.

Quare si sapis, oblatas ne desere messes :

Et stolidum pleno vellere carpe pecus.

Deinde ubi consumto restabit munere pauper,

Dic alias iterum naviget Illyrias.

10

Cynthia non sequitur fasces, non quaerit honores :

Semper amatorum ponderat illa sinus.

At tu nunc nostro, Venus ô, succurre dolori,

Rumpat ut assiduis membra libidinibus.

Ergo muneribus, quivis mercatur amorem ?

Jupiter, indigna merce puella perit.

Semper in Oceanum mittit me quaerere gemmas,

Et jubet ex ipsa tollere dona Tyro.

Atque utinam Romae nemo esset dives, et ipse

Straminea posset dux habitare casa.
 Numquam venales essent ad munus amicae,
 Atque una fieret cana puella domo.
 Non quia septenas noctes sejuncta cubaris,
 Candida tam foedo brachia fusa viro:
 Non quia peccaris testor te: sed quia vulgo
 Formosis levitas semper amica fuit.
 Barbarus excussis agitat vestigia lumbis,
 Et subito felix nunc mea regna tenet.
 Aspice quid donis Eriphyla invenit amaris,
 Arserit et quantis nupta Creusa malis.
 Nullane sedabit nostros injuria sctus?
 An dolor hic vitiis nescit abesse suis?
 Tot jam abiire dies, quum me nec cura theatri,
 Nec tetigit campi, nec mea Musa juvat.
 Ah pudeat certe, pudeat: nisi forte, quod ajunt,
 Turpis amor surdis auribus esse solet.
 Cerne ducem, modo qui fremitu complevit inani
 Actia damnatis aequora militibus.
 Hunc infamis amor versis dare terga carinis
 Jussit, et extremo quaerere in orbe fugam.
 Caesaris haec virtus, et gloria Caesaris haec est:
 Illa qua vicit, condidit arma manu.
 Sed quascumque tibi vestes, quoscumque zmaragdos,
 Quosve dedit flavo lumine chrysolithos:
 Haec videam rapidas in vanum ferre procellas,
 Qua tibi terra, velim, qua tibi fiat aqua.
 Non semper placidus perjuros ridet amantes
 Jupiter, et surda negligit aure preces.
 Vidistin' moto sonitus procurrere coelo?
 Fulminaque aetherea dissiluisse domo?
 Non haec Pleiades faciunt, neque aquosus Orion:
 Nec sic de nihilo fulminis ira cadit.
 Perjuras tunc ille solet punire puellas,
 Deceptus quoniam flevit et ipse Deus.

Quare ne tibi sit tanti Sidonia vestis,
 Ut timeas, quoties nubilus auster erit.
 Mentiri noctem, promissis ducere amantem,
 Hoc erit infectas sanguine habere manus.
 Horum ego sum vates, quoties desertus amaras
 Explevi noctes, fractus utroque toro.
 Vel tu Tantalea moveare ad flumina sorte,
 Ut liquor arenti fallat ab ore sitim:
 Vel tu Sisyphios licet admirere labores,
 Difficile ut toto monte volutet onus:
 Durius in terris nihil est quod vivat amante,
 Nec, modo si sapias, quod minus esse velis.
 Quem modo felicem invidia admirante ferebant,
 Nunc decimo admittor vix ego quoque die.
 Nunc jacere e duro corpus juvat, impia, saxo,
 Sumere et in nostras tetra venena manus.
 Nunc licet in triviis sicca requiescere Luna,
 Aut per rimosas mittere verba fores.
 Quod quamvis ita sit, dominam mutare cavebo.
 Tum flebit, quum in me senserit esse fidem.

66

70

XIV.

ASSIDUAE multis odium peperere querelae.
 Frangitur in tacito femina saepe viro.
 Si quid vidisti, semper vidisse negato:
 Aut si quid doluit forte, dolere nega.
 Quin ego deminuo curam, quod saepe Cupido
 Huic malus esse solet, cui bonus ante fuit.
 Quid si jam canis aetas mea caneret annis?
 Et faceret scissas languida ruga genas?
 At non Tithoni spernens Aurora senectam
 Desertum Eoa passa jacere domo est.
 Illum saepe suis decedens fovit in ulnis,
 Quam prius abunctos sedula lavit equos.

76

44 S. AUREL. PROPERTII

Illum ad vicinos quum amplexa quiesceret Indos,
 Maturos iterum est quæsta redire dies.
 Illa Deos, currum conscendens, dixit iniquos:
 Invitum et terris præstitit officium:
 Cui majora senis Tithoni gaudia vivi,
 Quam gravis amisso Memnone luctus erat.
 Cum sene non puduit talem dormire puellam,
 Et canae toties oscula ferre comae. 20
 At tu etiam juvenem odisti me perfida, quum sis
 Ipsa anus haud longa curvâ futura die:
 Quum tibi nec frater, nec sit tibi filius ullus:
 Frater ego, et tibi sum filius unus ego,
 Nunc etiam infectos demens imitare Britannos,
 Ludis et externo tincta nitore caput.
 An si caeruleo quaedam sua tempora fuce
 Tinxerit, idcirco caerulea forma bona est?
 Ut natura dedit, sic omnis recta figura. 30
 Turpis Romano Belgicus ore color.
 Illi sub terris fiant mala multa puellae,
 Quae mentita suas vertit inepta comas,
 De me, mi certe poteris formosa videri,
 Mi formosa sat es, si modo saepe venis.
 Ipse tuus semper tibi sit custodia lectus,
 Nec nimis ornata fronte sedere velis.
 Credam ego narranti, noli committere, famae.
 Et terram rumor transilit, et maria.

XV.

ETSI me invito discedis, Cynthia, Româ,
 Laetor, quod sine me devia rura colis.
 Nullus erit castis juvenis corruptor in agris,
 Qui te blanditiis non sinat esse probam.
 Nulla neque ante tuas orietur rixa fenestras,
 Nec tibi clamatae somnus amarus erit,

Sola eris, et solos spectabis, Cynthia, montes,
 Et pecus, et fines pauperis agricolae.
 Illic te nulli poterunt corrumpere ludi:
 Fanaquē peccatis plurima caussa tuis. 10
 Illic assidue tauros spectabis arantes,
 Et vitem docta ponere falce comas.
 Atque ibi rara feres inculto tura sacello,
 Haedus ubi agrestes conruet ante focos.
 Protinus et nudā choreas imitabere sura,
 Omnia ab externo sint modo tuta viro.
 Ipse ego venabor; jam nunc me sacra Dianae
 Suscipere, et Veneri ponere vota iuvat.
 Incipiam captare feras, et reddere pinu
 Cornua, et audaces ipse monere canes. 20
 Non tamen ut vastos ausim temerare leones,
 Aut celer agrestes cominus ire suos.
 Haec igitur mihi sit lepores audacia molles
 Excipere, et structo figere avem calamo:
 Qua formosa suo Clitumnus flumina luco
 Integit, et niveos abluit unda boves.
 Tu quoties aliquid conabere, vita, memento
 Venturum paucis me tibi luciferis.
 Sic me nec solae poterunt avertere silvae,
 Nec vaga muscolis flumina fusa jugis: 30
 Quin ego in assidua mutem tua nomina lingua,
 Absenti nemo ne nocuisse velit.

XVI.

QUID fles abducta gravius Briseïde? quid fles
 Anxia captiva tristius Andromacha?
 Quidve mea de fraude Deos, insana, fatigas?
 Quid quereris nostram sic cecidisse fidem?
 Non tam nocturna volucris funesta querela
 Attica Cecropiis obstrepit in foliis:

46 S. AUREL. PROPERTII

Nec tantum Niobe bis sex ad busta superba
 Sollicito lacrimas depluit e Sippho.
 Me licet aeratis adstringant brachia nodis,
 Sint mea vel Danaë condita membra domo :
 In te ego et aeratas rumpam, mea vita, catenas,
 Ferratam Danaë transiliamque domum.
 De te quodcumque, ad surdas mihi dicitur aures :
 Tu modo ne dubita de gravitate mea.
 Ossa tibi juro per matris, et ossa parentis :
 (Si fallo, cinis heu sit mihi uterque gravis).
 Me tibi ad extremas mansurum, vita, tenebras.
 Ambos una fides auferet, una dies.
 Quod si nec nomen, nec me tua forma teneret,
 Possset servitium mite tenere tuum.
 Septima jam plenae deducitur orbita Lunae :
 Quum de me, et de te compita nulla tacent.
 Interea nobis non numquam janua mollis,
 Non numquam lecti copia facta tui.
 Nec mihi muneribus nox ulla est emta beatis.
 Quicquid eram, hoc animi gratia magna tui.
 Quum te tam multi peterent, tu me una petisti.
 Possum ego naturae non meminisse tuae ?
 Tunc me vel tragicae vexetis Erynpies, et me
 Inferno damnes, Aeace, judicio.
 Atque inter Tityi volucres mea poena vagetur :
 Tumque ego Sisyphio saxa labore geram.
 Nec tu supplicibus me sis venerata tabellis.
 Ultima talis erit, quae mea prima fides.
 Hoc mihi perpetuo jus est, quod solus amator
 Nec cito desisto, nec temere incipio.

10

20

30

XVII.

10 **A**T quantum de me Panthi tibi pagina finxit,
 Tantum illi Pantho ne sit amica Venus.
 Sed tibi jam videor Dodona verior augur?
 Uxorem ille tuns pulcer amator habet.
 Tot noctes periere; nihil pudet? adspice, cantat
 Liber: tu nimium credula sola jaces.
 Et nunc inter eos tu sermo es: te ille superbus
 Dicit se invito saepe fuisse domi.
 Dispeream, si quidquam aliud, quam gloria de te
 Quaeritur; has laudes ille maritus habet.
 20 Colchida sic hospes quondam decepit Iason:
 Electa est tenui namque Creusa domo.
 Sica Dulichio juvene est elusa Calypso.
 Vidit amatorem pandere vela suum.
 Ah nimium faciles aurem praeberere puellae,
 Discite desertae non temere esse bonae.
 Nunc quoque, qui restet, jam pridem quaeritur alter.
 Experta in primo stulta cavere potes.
 Nos quocumque loco, nos omni tempore tecum
 Sive aegra pariter, sive valente sumus.

16

20

XVIII.

30 **S**CIS here mi multas pariter placuisse puellas,
 Scis mihi, Demophoon, multa venire mala.
 Nulla meis frustra lustrantur compita plantis.
 Omnia in exitium nata theatra meum.
 Sive aliquis molli deducit candida gestu
 Brachia, seu varios incipit ore modos.
 Interea nostri quaerunt sibi vulnus ocelli,
 Candida non tecto pectore siqua sedet.
 Sive vagi crines puris in frontibus errant,

Indica quos medio vertice gemma tenet.
Quae si forte aliquid vultu mihi dura negarat,
Frigida de toto fronte cadebat aqua.
Quaeris, Demophóon, cur sim tam mollis in omnes?
Quod quaeris, quare non habet ullus amor?
Cur aliquis sacris laniat sua brachia cultris?
Et Phrygis insanos caeditur ad numeros?
Unicuique dedit vitium natura creato.
Mi natura aliquid semper amare dedit.
Me licet et Thamyrae cantoris fata sequantur,
Numquam ad formosas, invide, caecus ero.
Sed, tibi si exiles videor tenuatus in artus,
Falleris; hand umquam est culta labore Venus.
Percontere licet; saepe est experta puella
Officium tota nocte valere meum.
Jupiter Alcmenae geminas requieverat arctos,
Et coelum noctu bis sine rege fuit.
Nec tamen idcirco languens ad fulmina venit.
Nullus amor vires eripit ipse suas.
Quid? quum e complexu Briseidos iret Achilles,
Num fugere minus Thessala tela Phryges?
Quid? ferus Andromachae lecto quum surgeret Hector,
Bella Mycenaeae non timuere rates?
Ille vel hic classes poterat, vel perdere muros.
Hic ego Pelides, hic ferus Hector ego.
Aspice uti coelo modo Sol, modo Luna ministret:
Sic etiam nobis una puella parum est.
Altera me cupidis teneat, foveatque lacertis,
Altera si quando non sinit esse locum.
Aut si forte irata meo sit facta ministro,
Ut sciat esse aliam, quae velit esse mea.
Nam melius duo defendunt retinacula navem,
Tutius et geminos anxia mater alit.
Aut si es dura, nega: sin es non dura, venito.
Quid juvat in nullo pondere verba loqui?

10

20

30

40

Hic unus dolor est ex omnibus acer amanti,
 Speranti subito si qua venire negat.
 Quanta illum toto versant suspiria lecto,
 Quum recipi, quem non noverit illa, vetat?
 Et rursum puerum quaerendo audita fatigat.
 Quem quae scire timet, dicere plura jubet. 50
 Cui fuit indocto fugienda haec semita vulgi,
 Ipsa petita lacu nunc mihi dulcis aqua est.
 Ingenuus quisquam alterius dat munera servo,
 Ut promissa suae verba ferat dominae?
 Et quaerit toties, quaenam nunc porticus illam
 Integit? et, Campo quo movet illa pedes?
 Deinde ubi pertuleris quos dicit fama labores
 Herculis, ut scribat, Muneris ecquid habes?
 Et modo pavonis caudae stabella superbi,
 Et manibus dura frigus habere pila: 60
 Et cupit iratum talos me poscere eburnos,
 Quaeque nitent Sacra vilia dona via.
 Ah peream, si me ista movent dispendia: verum
 Fallaci dominae jam pudet esse jocum.
 Cernere uti possis vultum custodis avari,
 Captus et immunda saepe latere casa,
 Quam care semel in toto nox vertitur anno?
 Ah pereant, si quos janua clausa juvat.
 Contra reiecto quae libera vadit amictu,
 Custodum et nullo septa tumore, placet. 70
 Cui saepe immundo Sacra conteritur via focco,
 Nec sinit esse moram, si quis adire velit,
 Differet haec numquam, nec poscet garrula, quae te
 Adstrictus ploret saepe dedisse pater.
 Nec dicet, Timeo, propera jam surgere, quaeso:
 Infelix, hodie vir mihi rure venit.
 Et quas Euphrates, et quas mihi misit Orontes,
 Me capiant: nolim furta pudica tori.
 Libertas quoniam nulli jam restat amanti,

Nullus liber erit, si quis amare volet.
 Tu loqueris, quum sis jam noto fabula libro:
 Et tua sit toto CYNTHIA lecta foro?
 Cui non his verbis aspergat tempora furdo
 Aut pudor ingenuus, aut reticendus amor?
 Quod si tam facilis spiraret Cynthia nobis,
 Non ego nequitiae dicerer esse caput.
 Nec sic per totam infamis traducerer urbem:
 Urerer et quamvis nomine, verba darem.
 Quare ne tibi sit mirum me quaerere viles.
 Parcius infamant; num tibi causa levis?

XIX.

Hoc erat in primis quod me gaudere jubebas?
 Tam te formosam non pudet esse levem?
 Una aut altera nox nondum est in amore peracta,
 Et dicor lecto jam gravis esse tuo.
 Me modo laudabas, et carmina nostra legebas.
 Ille tuus pennas tam cito vertit amor?
 Contendat mecum ingenio, contendat et arte;
 In primis una discat amare domo.
 Si libitum tibi erit, Lernaeas pugnet ad hydras,
 Et tibi ab Hesperio mala dracone ferat.
 Tetra venena libens, et naufragus ebibat undas,
 Et numquam pro te deneget esse miser.
 (Quos utinam in nobis, vita, experiare labores)
 Jam tibi de timidis iste protervus erit,
 Qui nunc se in tumidum jactando venit honorem.
 Dissidium vobis proximus annus erit.
 Dura est, quae multis simulatam fingit amorem,
 Et se plus uni siqua parare potest.
 At me non aetas mutabit tota Sibyllae,
 Non labor Alcidae, non niger ille dies.
 Tu mea compones, et dices, Ossa, Properti,

Haec tua sunt : cheu tu mihi certus eras.
Certus eras cheu, quamvis nec sanguine avito
Nobilis, et quamvis non ita dives eras.
Nil ego non patiar ; numquam me injuria mutat.
Ferre ego formosam nullum onus esse puto.
Credo ego, non paucos ista periisse figura.
Credo ego, sed multos non habuisse fidem.
Parvo dilexit spatio Minorida Theseus,
Phyllida Demophoon : hospes uterque malus.
Jam tibi Iasonia nota est Medea carina,
Et modo servato sola relicta viro.
Noli nobilibus, noli conferre beatis.
Vix venit, extremo qui legat ossa die.
Ii tibi nos erimus : sed tu potius, precor, ut me
Demissis plangas pectore nuda comis.
Unica nata meo pulcerrima cura dolori,
Excludi quoniam fors mea, saepe venis.
Ista meis fiet notissima forma libellis :
Calve, tuâ veniâ ; pace, Catulle, tuâ.
Miles depositis annosus secubat armis,
Grandaevique negant ducere aratra boves.
Putris et in vacua requiescit navis arena,
Et vetus in templo bellica parma vacat.
At me ab amore tuo deducet nulla senectus,
Sive ego Tithonus, sive ego Nestor ero.
Et si saecula forent antiquis grata puellis,
Essem ego, quod nunc tu : tempore vincor ego.
Non tamen ista meos mutabunt saecula mores.
Unusquisque sua noverit ire via.
Nonne fuit satius duro servire tyranno ?
Et gemere in tauro, saeve Perille, tuo ?
Gorgonis et satius fuit obdurescere vultu ?
Caucasias etiam si pateremur aves ?
Sed tamen et scabrâ teritur robigine mucro
Ferreus, et parvo saepe liquore flix.

30

40

50

At nullo dominae teritur sublimine amor, qui
 Restat et immerita sustinet aure minas.
 Ultro contemptus rogat, et peccasse fatetur,
 Laesus, et invitis ipse redit pedibus.
 Tu quoque qui pleno fastus adsumis amore,
 Credule, nulla diu femina pondus habet.
 An quisquam in mediis persolvit vota procellis,
 Quum saepe in portu fracta carina natet?
 Aut prius infecto deposcit praemia cursu,
 Septima quam metam triverit ante rota?
 Mendaces audunt status in amore secundo.
 Si qua venit sero, magna ruina venit.
 Tu tamen interea, quamvis te diligat illa,
 In tacito cohibe gaudia clausa sinu.
 Namque in amore suo semper sua maxima cuique
 Nescio quo pacto verba nocere solent.
 Quamvis te persaepe vocet, semel ire memento.
 Invidiam quod habet, non solet esse diu.
 At vos, qui officia in multos revocatis amores,
 Quantum sic cruciat lumina vestra dolor?
 Vidistis pleno teneram candore puellam:
 Vidistis fusco; dulcis uterque color.
 Vidistis quamdam Argiva prodire figura:
 Vidistis nostras; utraque forma rapit.
 Illaque plebeio, vel sit sandicis amictu:
 Haec atque illa mali vulneris una via est.
 Quum satis una tuis insomnia portet ocellis,
 Una sit et cuivis femina multa mala.

XX.

VIDI te in somnis fracta, mea vita, carina
 Ionio lassas ducere rore manus,
 Et quaecumque in me fueras mentita, fateri:
 Nec jam humore graves tollere posse comas.

Qualem purpureis agitatam fluctibus Hellen,
 Aurea quam molli tergore vexit ovis.
 Quam timui, ne forte tuum mare nomen haberet,
 Atque tua labens navita fieret aqua?
 Quae tum ego Neptuno, quae tum cum Castore fratri,
 Quacque tibi excepi tum Dea Leucotheë? 10
 At tu vix primas extollens gurgite palmas
 Saepe meum nomen jam peritura vocas.
 Quod si forte tuos vidisset Glaucus ocellos,
 Esses Ionii facta puella maris.
 Et tibi prae invidia Nereides increpitent,
 Candida Neseë, caerulea Cymothoe.
 Sed tibi subsidium delphinum currere vidi,
 Qui, puto, Arioniam vexerat ante lyram.
 Jamque ego conabar summo me mittere saxo,
 Quum mihi discussit talia visa metus. 20
 Nunc admirentur, quod tam mihi pulcra puella
 Serviat, et tota dicar in urbe potens.
 Non, si Cambysaë redeant, et flumina Croesi,
 Dicat: de nostro surge poeta toro.
 Nam mea quum recitat, dicit se odisse beatos.
 Carmina tam sancte nulla puella colit.
 Multum in amore fides, multum constantia prodest.
 [Qui dare multa potest, multa et amare potest.]
 Seu mare per longum mea cogitet ire puella,
 Hanc sequar, et fidos una aget aura duos. 30
 Unum litus erit sopitis, unaque tecto
 Arbor, et ex una saepe bibemus aqua.
 Et tabula una duos poterit componere amantes,
 Prora cubile mihi, seu mihi puppis erit.
 Omnia perpetiar, saevus licet urgeat Eurys,
 Velaque in incertum frigidus Auster agat.
 Quicumque et venti miserum vexastis Ulyxen,
 Et Danaum Euboico litore mille rates.
 Et qui movistis duo litora, quum rudis Argus

Dux erat ignoto missa columba mari.
 Illa meis tantum non usquam desit ocellis,
 Incendat navem Jupiter ipse licet.
 Certe iisdem nudi pariter jactabimur oris,
 Me licet unda ferat, te modo terra tegat.
 Sed non Neptunus tanto crudelis amori,
 Neptunus fratri par in amore Jovi.
 Testis Amymone, latices quum ferret in arvis
 Compressa, et Lerne pulsa tridente palus.
 Jam Deus amplexu votum persolvit: at illi
 Aurea divinas urna profudit aquas.
 Crudelem et Boream rapta Orithyia negabit.
 Hic Deus et terras et maria alta domat.
 Crede mihi, nobis mitescet Scylla, nec umquam
 Alternas revomet vasta Charybdis aquas.
 Ipsaeque sidera erunt nullis obscura tenebris.
 Purus et Orion, purus et Haedus erit.
 Quod mihi si ponenda tuo sit corpore vita,
 Exitus hic nobis non inhonestus erit.
 At vos incertam, mortales, funeris horam
 Quaeritis, et qua sit mors aditura via:
 Quaeritis et coelo Phoenicum inventa sereno,
 Quae sit stella homini commoda, quaeque mala:
 Seu pedibus Parthos sequimur, seu classe Britannos:
 Et maris et terrae caeca pericla viae.
 Rursus et obiectum stetit capiti esse tumultum,
 Quum mavors dubias miscet utrimque manus.
 Praeterea domibus flammam, domibusque ruinam:
 Neu subeant labris pocula nigra suis.
 Solus amans novit, quando periturus, et a qua
 Morte: neque hic Boreae flabra, neque arma timet, 70
 Jam licet et Stygia sedeat sub arundine remex,
 Cernat et infernae tristitia vela ratis:
 Si modo clamantis revocaverit aura puellae,
 Concessum nulla lege redibit iter.

XXI.

JUPITER affectae tandem miserere puellae:

Tam formosa tuum mortua crimen erit.

Hoc tibi vel poterit conjux ignoscere Juno.

Frangitur et Juno, si qua puella perit.

Venit enim tempus, quo torridus aestuat aër,

Incipit et sicco fervere terra cane.

Sed non tam ardoris culpa est, neque crimina coeli:

Quam toties sanctos non habuisse Deos.

Hoc perdit miseras, hoc perdidit ante puellas.

Quicquid jurarunt, ventus, et unda rapit.

Num sibi collatam doluit Venus? illa peraeque

Prae se formosis invidiosa Dea est.

An contempta tibi Junonis templa Pelasgae?

Palladis aut oculos ausa negare bonos?

Semper, formosae, non nostis parcere verbis.

Hoc tibi lingua nocens, hoc tibi forma dedit.

Sed tibi vexatae per multa pericula vitae,

Extremo veniet mollior hora die.

Io versa caput primos mugiverat annos:

Nunc Dea, quae Nili flumina vacca bibit.

Ino etiam prima terras aetate vagata est:

Hanc miser implorat navita Leucotheën.

Andromede monstribus fuerat devota marinis:

Haec eadem Persei nobilis uxor erat.

Callisto Arcadios erraverat ursae per agros:

Haec nocturna suo sidere vela regit.

Quod si forte tibi properarint fata quietem,

Illae sepulturae fata beata tuae;

Narrabis Semelae quo sis formosa periclo,

Credet et illa suo docta puella malo.

Et tibi Maeonias inter Heroidas omnes

Primus erit, nulla non tribuente, locus.

Nunc, utcumque potes, fato gere saucia morem.

Et Deus, et durus vertitur ipse dies.

Deficiunt magico torti sub carmine rhombi;

Et tacet exstincto laurus adusta foco.

Et jam Luna negat toties descendere coelo;

Nigraque funestum concinit omen avis.

Una ratis fati nostros portabit amores

Caerula ad infernos velificata lacus.

Si non unius, quaeso miserere duorum:

Vivam, si vivet: si cadet illa, cadam.

Pro quibus optatis sacro me carmine damno:

Scribam ego, 'Per magnum salva puella Jovem.'

Ante tuosque pedes illa ipsa adoperta sedebit,

Narrabitque sedens longa pericla sua.

Haec tua, Persephone, maneat clementia, nec tu

Persephones conjux saevior esse velis.

Sunt apud infernos tot milia formosarum:

Pulchra sit in superis, si licet, una locis.

Vobiscum est Iole, vobiscum candida Tyro,

Vobiscum Europe, nec proba Pasiphaë.

Et quot Iona tulit, vetus et quod Achaïa formas,

Et Thebae, et Priami diruta regna senis.

Et quaecumque erat in numero Romana puella,

Occidit; has omnes ignis avarus habet.

Nec forma aeternum, aut cuiquam est fortuna perennis.

Longius, aut propius, mors sua quemque manet.

Tu quoniam es, mea lux, magno demissa periclo,

Munera Dianae debita redde choros.

Redde etiam excubias divae nunc, ante juvencae:

Votivas noctes et mihi redde decem.

XXII.

HESTERNA, mea lux, quum potus nocte vagarer;

Nec me servorum duceret ulla manus,

Obvia nescio quot pueri mihi turba minuta

Venerat: hos vetuit me numerare timor.

Quorum alii faculas, alii retinere sagittas,

Pars etiam visa est vincla parare mihi.

Sed nudi fuerant; quorum lascivior unus,

Arripite hunc, inquit: nam bene nostis eum.

Hic erat: hunc mulier nobis irata locavit.

Dixit, et in collo jam mihi nodus erat.

Hic alter jubet in medium propellere: et alter,

Intereat, qui nos non putat esse Deos.

Haec te non meritum totas expectat in horas:

At tu nescio quas quaeris, inepte, foris.

Quae quum Sidoniae nocturna ligamina mitrae

Solverit, atque oculos moverit illa graves:

Affabunt tibi non Arabum de gramine odores,

Sed quos ipse suis fecit Amor manibus.

Parcite jam, fratres: jam certos spondet amores:

Et jam ad mandatam venimus ecce domum.

Atque ita mi injecto dixerunt rursus amictu,

I nunc, et noctu disce manere domi.

Mane erat, et volui, si sola quiesceret illa,

Visere: at in lecto Cynthia sola fuit.

Obstupui; non illa mihi formosior umquam

Visa, neque ostrina quum fuit in tunica.

Ibat et hinc castae narratum somnia Vestae,

Neu sibi, neve mihi quae nocitura forent.

Talis visa mihi somno demissa recenti.

Heu quantum per se candida forma valet.

Quo tu matutinus, ait, speculator amicae?
 Me similem vestris moribus esse putas?
 Non ego tam facilis: sat erit mihi cognitus unus,
 Vel tu, vel si quis verior esse potest.
 Apparent non ulla toro vestigia presso,
 Signa voluptatis nec jacuisse duos.
 Adspice ut in toto nullus mihi corpore surgat
 Spiritus, admissò notus adulterio.
 Dixit, et opposita propellens suavia dextra,
 Proslit in laxa nixa pedem solea.
 Sic ego tam sancti custos excludor amoris.
 Ex illo felix nox mihi nulla fuit.

XXIII.

QUAERIS, cur veniam tibi tardior? aurea Phoebi
 Porticus à magno Caesare aperta fuit.
 Tota erat in spatium Poenis digesta columnis:
 Inter quas Danaï femina turba senis.
 Hic equidem Phoebo visus mihi pulcrior ipso
 Marmoreus tacita carmen hiare lyra.
 Atque aram circum steterant armenta Myronis
 Quatuor artifices vivida signa boves.
 Tum medium Clario surgebat marmore templum,
 Et patria Phoebo carius Ortygia.
 Auro Solis erat supra fastigia currus,
 Et valvae Libyci nobile dentis opus.
 Altera dejectos Parnasi vertice Gallos,
 Altera moerebat funera Tantalidos.
 Deinde inter matrem Deus ipse, interque sororem,
 Pythius in longa carmina veste sonat.
 Illic adspicias scopulis haerere sorores,
 Et canere antiqui dulcia furta Jovis:
 Ut Semela est combustus, ut est deperditus Io:

Denique ut ad Trojæ tecta volarit avis.
 Quid videt, is peccat: qui non et viderit, ergo
 Non cupiet: facti crimina lumen habet.
 Quod si nemo exstat, qui vicerit alitis arma,
 Communis culpæ cur reus unus agor?
 Una contentum pudeat me vivere amica?
 Hoc si crimen erit, crimen amoris erit.
 Mi nemo objiciat; libeat tibi, Cynthia, mecum
 Roscida muscosis antra tenere jugis.
 Nec tu Virginibus reverentia moveris ora:
 Hic quoque non nescit, quid sit amare, chorus.
 Si tamen Oeagri quaedam compressa figura
 Bistonii olim rupibus accubuit.
 Hic ubi me prima statuent in parte choreæ,
 Et medius tecta cuspide Bacchus erit.
 Tum capiti sacros patiar pendere corymbos:
 Nam sine te nostrum non valet ingenium.
 Hoc utinam spatium loco, quodcumque vacabis,
 Cynthia: sed tibi me credere turba vetat.
 Quum videt accensis devotam currere taedis
 In nemus, et Triviae lumina ferre Deæ.
 Nam quid Praenestis dubias, ô Cynthia, sortes?
 Quid petis Aëaci moenia Telegoni?
 Curve te in Herculeum deportant effusa Tibur?
 Appia cur toties te via ducit anum?
 Scilicet umbrosis sordet Pompeia columnis
 Porticus aulæis nobilis Attalicis:
 Et cræber platanis pariter surgentibus ordo,
 Flumina sopito quæque Marone cadunt:
 Et leviter nymphis tota crepitantibus urbe,
 Quum subito Triton ore recondit aquam.
 Falleris; ista tui furtum via monstrat amoris.
 Non urbem, demens; lumina nostra fugis.
 Quo fugis, ah demens? nulla est fuga; tu licet usque

20

30

40

50

60 S. AUREL. PROPERTII

Ad Tanaim fugias, usque sequetur Amor.
 Non, si Pegaseo vesteris in aëre dorso:
 Nec, tibi si Persæi moverit ala pedes.
 Vel, si te sectæ rapiant talaribus auræ:
 Nil tibi Mercurii proderit alta via.
 Instat semper Amor supra caput; instat amanti,
 Et gravis ipsæ super libera colla sedet. 60
 Excubat ille acer custos, et tollere nusquam
 Te patietur humo lumina capta semel.
 Et jam si pecces, Deus exorabilis ille est,
 Si modo præsentēs viderit esse preces.
 Num jam, dura, paras Phrygias nunc ire per undas,
 Et petere Hyrcani litora nota maris?
 Spargere et alterna communes caede penates,
 Et ferre ad patrios præmia dira lares?
 Nil agis: insidias in me componis inanes:
 Tendis iners docto retia nota mihi. 70
 Sed deme minus est: famæ jactura pudicæ
 Tanta tibi miserae, quanta mereris, erit.
 Nuper enim de te nostras me laedit ad aures
 Rumor, et in tota non bonus urbe fuit.
 Sed te non debes inimicæ credere linguae.
 Semper formosis fabula poena fuit.
 Non tua deprenso damnata est fama veneno.
 Testis eris puras, Phoebe, videre manus.
 Sin autem longo nox una, aut altera lusu
 Consumta est, non me crimina parva movent. 80
 Ista senes licet accusent convivia duri.
 Nos modo propositum, vita, teramus iter.
 Illorum antiquis onerentur legibus aures:
 Hic locus est, in quo tibia docta sonet;
 Quæ non jure vado Macandri jacta natasti,
 Turpia quum faceret Palladis ora tumor.
 Tyndaris externo patriam mutavit amore,
 Et sine decreto viva reducta domum.

Ipſa Venus quamvis corrupta libidine Martis,

Num minus in coelo ſemper honeſta fuit?

90

Quamvis Ida Parim paſtorem dicat amaſſe,

Atque inter pecudes adcubuiſſe Deam.

Hoc et Hamadryadum ſpectavit turba ſororum,

Silenique ſenes, et pater ipſe chori.

Cum quibus Idæo legiſti poma ſub antro

Subpoſita excipiens, Nai, caduca manu.

An quiſquam in tanto ſtuprorum examine quaerit,

Cur hæc tam dives? quis dedit? unde dedit?

O nimium noſtro felicem tempore Romam,

Si contra mores una puella facit.

100

Hæc eadem ante illam impune et Leſbia fecit.

Quæ ſequitur, certe eſt invidioſa minus.

Qui quaerit Tatios veteres, durasque Sabinas,

Hic poſuit noſtra nuper in urbe pedem.

Tu prius et fluctus poteris ſiccare marinos,

Altaque mortali deligere aſtra manu:

Quam facere ut noſtræ nolint peccare puellæ.

Hic mos Saturno regna tenente fuit:

Et quum Deucalionis aquæ fluxere per orbem,

Et poſt antiquis Deucalionis aquas.

110

Dic mihi, quis potuit lectum ſervare pudicum?

Quæ Dea cum ſolo vivere ſola Deo?

Uxorem quondam magni Minois, ut ajunt,

Corrupit torvi candida forma bovis.

Nec minus aerato Danaë circumdata muro,

Non potuit magno caſta negare Jovi.

Quod ſi tu Grajas, ſive eſ imitata Latinas:

Semper vive meo libera iudicio,

XXIV.

TRISTIA jam redeunt iterum solennia nobis :
 Cynthia jam noctes est operata decem.
 Atque utinam Nilo pereat quae sacra tepente
 Misit matronis Inachis Ausoniis.
 Quae Dea tam cupidos toties divisit amantes,
 Quaecumque illa fuit, semper amara fuit.
 Tu certe Jovis occultis in amoribus, Io,
 Sensisti, multas quid sit inire vias :
 Quum te jussit habere puellam cornua Juno,
 Et pecoris duro perdere verba sono. 10
 Ah quoties quernis laessisti frondibus ora :
 Mansisti stabulis abdita pasta tuis.
 An quoniam agrestem detraxit ab ore figuram
 Jupiter, idcirco facta superba Dea es?
 An tibi non satis est fuscis Aegyptus alumnis?
 Cur tibi tam longa Roma petita via?
 Quid tibi quid prodest viduas dormire puellas?
 Sed tibi, crede mihi, cornua rursus erunt:
 Aut nos e nostra te, saeva, fugabimus urbe;
 Cum Tiberi Nilo gratia nulla fuit. 20
 At tu quae nostro nimium placata dolori es,
 Noctibus his vacui refaciamus iter.
 Non audis, et verba finis mea ludere : quum jam
 Flestant Icarii fidera tarda boves.
 Lenta bibis : mediae nequeunt te frangere noctes.
 An nondum est talos mittere lassae manus?
 Ah pereat quicumque meracas repperit uvas,
 Corruptique bonas nectare primus aquas.
 Icare Cecropiis merito jugulate colonis,
 Pampineus, nosti, quam sit amarus odor. 30
 Tu quoque, ô Eurytion, vino, Centaure, peristi:

Necnon Ismario tu, Polypheme, mero.
 Vino forma perit, vino corrumpitur aetas,
 Vino saepe suum nescit amica virum.
 Me miserum, ut multo nihil est mutata Lyaeo!
 Jam bibe: formosa es: nil tibi vina nocent,
 Quum tua praependent demissae in poculo fertae,
 Et mea deducta carmina voce legis.
 Largius effuso madeat tibi mensa Falerno,
 Spumet et aurato mollius in calice:
 Nulla tamen lecto recipit se sola libenter.
 Est quiddam, quod vos quaerere cogat Amor.
 Semper in absentes felicior aectus amantes.
 Elevat assiduos copia longa viros.

XXV.

CUR quisquam faciem dominae jam credat Amori?
 Sic erepta mihi pene puella mea est.
 Expertus dico; nemo est in amore fidelis.
 Formosam raro non sibi quisque petit.
 Polluit ille Deus cognatos, solvit amicos,
 Et bene concordēs tristia ad arma vocat.
 Hospes in Hospitium Menelao venit adulter.
 Colchis et ignotum nonne secuta virum est?
 Lynceū, tunc meam potuisti tangere curam?
 Perfide, nonne tuae tunc cecidere manus?
 Quid, si non constans illa et tam certa fuisset?
 Posses in tanto vivere flagitio?
 Tu mihi vel ferro pectus, vel perde veneno:
 A domina tantum te modo tolle mea.
 Te socium vitae, te corporis esse licebit,
 Te dominum admitto rebus, amice, meis.
 Lecto te solum, lecto te deprecor uno.
 Rivalem possum non ego ferre Jovem.

Ipse meas solus, quod nil est, aemulor umbras,
 Stultus, quod stulto saepe timore tremo. 20
 Una tamen caussa est, qua crimina tanta remitto,
 Errabant multo quod tua verba mero.
 Sed numquam vitae faller me ruga severae.
 Omnes jam norunt, quam sit amare bonum.
 Lynceus ipse meus seros insanit amores.
 Solum te nostros laetor adire Deos.
 Quid tua Socraticis tibi nunc sapientia libris
 Proderit? aut rerum dicere posse vias?
 Aut quid Lucreti tibi profunt carmina lecta?
 Nil juvat in magno vester amore senex. 30
 Tu satius Musis meliorem imitere Philetam,
 Et non inflati somnia Callimachi.
 Non rursus licet Aetoli referas Acheloi
 Luxerit ut magno fractus amore liquor.
 Atque etiam ut Phrygio fallax Macandria campo
 Errat, et ipsa suas decipit unda vias.
 Qualis et Adraști fuerit vocalis Arion,
 Tristitia ad Archemori funera victor equus.
 Amphiarææ nil profunt fata quadrigae,
 Aut Capanei magno grata ruina Jovi. 40
 Desine Achilleo componere verba cothurno,
 Desine, et ad molles membra resolve choros.
 Incipe jam angusto versus includere torno:
 Inque tuos ignes, dure poëta, veni.
 Tu non Antimacho, non tutior ibis Homero.
 Despiciet et magnos recta puella deos.
 Sed non ante gravis taurus succumbit aratro,
 Cornua quam validis haeserit in laqueis.
 Nec tu tam duros per te patieris amores.
 Trux tamen a nobis ante domandus eris. 50
 Harum nulla solet rationem quaerere mundi,
 Nec cur fraternis Luna laboret equis:
 Nec si post Stygias aliquid restabit ad undas,

Nec si consulto fulmina missa tonent.

Adspice me, cui parva domi fortuna relicta,

Nullus et antiquo Marte triumphus avi :

Ut regnem mistas inter conviva puellas

Hoc, ego quo tibi nunc elevor, ingenio.

Me juvet hesternis positum languere corollis,

Quem tetigit jactu certus ad ossa Deus:

Astia Virgilium custodis litora Phoebi,

Caesaris et fortes dicere posse rates.

Qui nunc Aeneae Trojani suscitât arma,

Jaetaque Lavinis moenia litoribus.

Cedite Romani scriptores, cedite Graji.

Nescio quid majus nascitur Iliade.

Tu canis umbrosi subter pineta Galefi

Thyrfin, et attritis Daphnin arundinibus :

Utque decem possint corrumpere mala puellam,

Missus et impressis haedus ab uberibus.

Felix, qui viles pomis mercaris amores,

Huic licet ingratae Tityrus ipse canat.

Felix, intactum Corydon qui tentat Alexin

Agricolae domini carpere delitias.

Quamvis ille suam lassus requiescat avenam,

Laudatur faciles inter Hamadryadas.

Tu canis Ascraei veteris praecepta poetæ,

Quo seges in campo, quo viret uvâ jugo.

Tale facis carmen docta testudine, quale

Cynthiaus impositis temperat articulis.

Non tamen haec ulli venient ingrata legenti,

Sive in amore rudis, sive peritus erit.

Nec minor his animis, nec se minor ore canorus

Anseris indocto carmine cessit olor.

Haec quoque perfecta ludebat Iafone Varro,

Varro Leucadiae maxima flamma suae.

Haec quoque lascivi cantarunt scripta Catulli,

Lesbia quis ipsa notior est Helena.

60

70

80

66 S. AUREL. PROPERTII &c.

Haec etiam docti confessa est pagina Calvi,
Quum caneret miserae funera Quintiliae.
Et modo formosa qui multa Lycoride Gallus
Mortuus inferna vulnere lavit aqua.
Cynthia quinetiam versu laudata Properti,
Hos inter si me ponere Fama volet.

SEX. AURELII PROPERTII

LIBER TERTIUS.

I.

CALLIMACHI manes et Coi sacra Philetæ
 In vestrum, quaeso, me sinite ire nemus.
 Primus ego ingredior puro de fonte sacerdos
 Itala per Grajos orgia ferre choros.
 Dicite quo pariter carmen tenuastis in antro,
 Quove pede ingressi, quamve bibistis aquam.
 Ah valeat Phoebum quicumque moratur in armis.
 Exactus tenui pumice versus eat.
 Quo me Fama levat terra sublimis, et a me
 Nata coronatis Musæ triumphat equis.
 Et mecum in curru parvi vestantur Amores,
 Scriptorumque meas turba secuta rotas.
 Quid frustra missis in me certatis habenis?
 Non datur ad Musas currere lata via.
 Multi, Roma, tuas laudes annalibus addent,
 Qui finem imperii Bactra futura canent.
 Sed quod pace legas, opus hoc de monte Sororum
 Detulit intacta pagina nostra via.
 Mollia, Pegasides, vestro date festa poetæ:
 Non faciet capiti dura corona meo.
 At mihi quod vivo detraxerit invida turba,
 Post obitum duplici foenore reddet honos,

10

20

68 S. AUREL. PROPERTII

Omnia post obitum fingit majora vetustas;
 Majus ab exequiis nomen in ora venit.
 Nam quis equo pulsas abiegnō nosceret arces?
 Fluminaque Aemonio cominus isse viro?
 Idaeum Simoënta Jovis cunabula parvi?
 Hectora ter campos, ter maculasse rotas?
 Deiphobumque, Helenumque, et Pulydamanta sine armis,
 Qualemcumque Parin vix sua nosset humus. 30
 Exiguo sermone fores nunc, Ilion, et tu
 Troja bis Oetaei numine capta Dei.
 Nec non ille tui casus memorator Homerus
 Posteritate suum crescere sentit opus.
 Meque inter seros laudabit Roma nepotes.
 Illum post cineres auguror ipse diem.
 Ne mea contempto lapis indicet ossa sepulcro
 Provisum est, Lycio vota probante Deo.
 Carminis interea nostri redeamus in orbem,
 Gaudeat ut solito tacta puella sono. 40
 Orpheu te duxisse feras, et concita dicunt
 Flumina Threïcia detinuisse lyra.
 Saxa Cithaeronis Thebas agitata per artem
 Sponte sua in muri membra coisse ferunt.
 Quinetiam, Polypheme, fera Galatea sub Aetna
 Ad tua rorantes carmina flexit equos.
 Miremur, nobis et Baecho et Apolline dextro,
 Turba puellarum si mea verba colit?
 Quod non Taenariis domus est mihi fulta columnis,
 Nec camera auratas inter eburna trabes: 50
 Nec mea Phaeacas aequant pomaria silvas,
 Non operosa rigat Marcus antra liquor:
 At Musae comites, et carmina cara legenti,
 Et defessa choris Calliopea meis.
 Fortunata meo si qua es celebrata libello;
 Carmina erunt formae tot monumenta tuae.
 Nam neque Pyramidum sumtus ad sidera ducti,

Nec Jovis Elaei coelum imitata domus ;

Nec Maufolei dives fortuna sepulcri

Mortis ab extrema conditione vacant.

60

Aut illis flamma, aut imber subducet honores ;

Annorum aut ictu pondera victa ruent.

At non ingenio quaesitum nomen ab aevo

Excidet : ingenio stat sine morte decus.

II.

VISUS eram molli recubans Heliconis in umbra,

Bellerophontei qua fuit humor equi,

Reges, Alba, tuos, et regum facta tuorum

Tantum operis nervis hiscere posse meis.

Parvaeque tam magnis admoram fontibus ora,

Unde pater sitiens Ennius ante bibit ;

Et cecinit Curios fratres, et Horatia pila,

Regiaque Aemilia vecta trophaea rate ;

Vittricesque moras Fabii, pugnamque sinistram

Cannensem, et versos ad pia vota Deos ;

10

Hannibalemque Lares Romana sede fugantes,

Anseris et tutum voce fuisse Jovem.

Quum me Castalia speculans ex arbore Phoebus

Sic ait, aurata nixus ad antra lyra :

Quid tibi cum tali, demens, est flumine ? quis te

Carminis heroi tangere jussit opus ?

Non hinc ulla tibi speranda est fama, Properti.

Mollia sunt parvis prata terenda rotis,

Ut tuus in scamno jactetur saepe libellus,

Quem legat exspectans sola puella virum.

20

Cur tua praescriptos evecta est pagina gyros ?

Non est ingenii cymba gravanda tui.

Alter remus aquas, alter tibi radat arenas ;

Tutus eris ; medio maxima turba mari est.

Dixerat, et plectro sedem mihi monstrat eburno,

70 S. AUREL. PROPERTII

Qua nova muscoso semita facta solo est.
 Hic erat affixis viridis spelunca lapillis,
 Pendebantque cavis tympana pumicibus.
 Ergo Musarum, et Sileni patris imago
 Fictilis, et calami, Pan Tegeee, tui.
 Et Veneris dominae volucres mea turba columbae
 Tinguunt Gorgoneo punica rostra lacu :
 Diversaeque novem sortitae rura puellae
 Exercent teneras in sua dona manus.
 Haec hederas legit in thyrsos, haec carmina nervis
 Aptat, et illa manu texit utraque rosam.
 E quarum numero me contigit una sororum :
 Ut reor a facie, Calliopea fuit.
 Contentus niveis semper vestabere cycnis,
 Nec te fortis equi ducet ad arma sonus.
 Nil tibi sit raucio praetoria classica cornu
 Flare, nec Aonium cingere Marte nemus :
 Aut quibus in campis Mariano praelia signo
 Stent, et Teutonicas Roma refringat opes,
 Barbarus aut Suevo perfusus sanguine Rhenus
 Saucia moerenti corpora vestet aqua.
 Quippe coronatos alienum ad limen amantes,
 Nocturnaeque canes ebria signa fugae.
 Ut per te clausas sciat excantare puellas,
 Qui volet austeros arte ferire viros.
 Talia Callicpe, lymphisque a fonte petitis,
 Ora Philetea nostra rigavit aqua.

III.

ARNA Deus Caesar dices meditatur ad Indos,
 Et freta gemmiferi findere classe maris.
 Magna viae merces ; parat ultima terra triumphos.
 Tigris, et Euphrates sub sua jura fluent.
 Seres et Ausoniis venient provincia virgis.

Assuescent Latio Partha tropaea Jovi.

Ite, agite, expertae bello date lintea prorae,

Et solitum armigeri ducite munus equi.

Omnia fausta cano. Crassos, cladesque piate :

Ite, et Romanae consulite historiae.

Mars pater, et sacrae fatalia lumina Vestae,

Ante meos obitus sit, precor, illa dies :

Qua videam spoliis onerato Caesaris axe

Ad vulgi plausus saepe resistere equos.

Inque sinu carae nixus spectare puellae

Incipiam, et titulis oppida capta legam.

Tela fugacis equi, et braccati militis arcus,

Et subter captos arma sedere duces.

Ipsa tuam serva prolem Venus : hoc sit in aevum,

Cernis ab Aenea quod superesse caput.

Praeda sit haec illis, quorum mernere labores :

Mi sat erit Sacra plaudere posse via.

Pacis Amor Deus est, pacem veneramur amantes,

Stant mihi cum domina praelia dura mea.

Non tamen inviso pectus mihi carpitur auro,

Nec bibit e gemma divite nostra sitis.

Nec mihi mille jugis Campania pinguis aratur,

Nec miser aera paro clade, Corinthe, tua.

O prima infelix fingenti terra Prometheo.

Ille parum cauti pectoris egit opus.

Corpora disponens mentem non vidit in arte :

Recta animi primum debuit esse via.

Nunc maris in tantum vento jactamur, et hostem

Quaerimus, atque armis nectimus arma nova.

Haud ullas portabis opes Acherontis ad undas :

Nudus ab inferna, stulte, vehere rate.

Victor cum victis pariter miscebimur Indis.

Consule cum Mario capte Jugurtha sedes.

Lydus Dulichio non distat Croesus ab Iro.

Optima mors, parca quae venit apta die.

Me juvat in prima coluisse Helicon juvena,
Musarumque choris implicuisse manus.
Me juvat et multo mentem vincire Lyaeo,
Et caput in verna semper habere rosa.
Atque ubi jam venerem gravis interceperit aetas,
Sparserit et nigras alba senecta comas:
Tum mihi Naturae libeat perdiscere mores,
Quis Deus hanc mundi temperet arte domum:
Qua venit exoriens, qua deficit: unde coactis
Cornibus in plenum menstrua Luna redit.
Unde salo superant venti: quid flamine captet
Eurus, et in nubes unde perennis aqua.
Si ventura dies mundi quae subruat arces:
Purpureus pluvias cur bibit arcus aquas.
Aut cur Perrhaebi tremuere cacumina Pindi,
Solis et atratis luxerit orbis equis.
Cur serus versare boves, et plaustra Bootes:
Pleïadum spisso cur coit imbre chorus.
Curve suos fines altum non exeat aequor,
Plenus et in partes quatuor annus eat.
Sub terris si jura Deum et tormenta Gigantum:
Tisiphones atro si furit angue caput.
Aut Alcmaeoniae furiae, aut jejunia Phinei:
Num rota, num scopuli, num sitis inter aquas.
Num tribus infernum custodit faucibus antrum
Cerberus, et Tityo jugera pauca novem.
An ficta in miseras descendit fabula gentes,
Et timor haud ultra, quam rogus, esse potest.
Exitus hic vitae superet mihi. vos quibus arma
Grata magis, Crassi signa referte domum.

IV.

Dic mihi de nostra, quae sentis, vera puella:
Sic tibi sint dominae, Lygdame, demta juga.

Num me laetitia tumefactum fallis inani,

Haec referens, quae me credere velle putas?

Omnis enim debet sine vanis esse relator,

Majoremque metu servus habere fidem.

Nunc mihi si qua tenes, ab origine dicere prima

Incipe: suspensis auribus ista bibam.

Siccine eam in comitis vidisti flere capillis?

Illius ex oculis multa cadebat aqua?

10

Nec speculum strato vidisti, Lygdame, lecto?

Ornabat niveas nullane gemma manus?

Ac moestam teneris vestem pendere lacertis?

Scriniaque ad lecti clausa jacere pedes?

Tristis erat domus? et tristes sua pensa ministrae

Carpebant? medio nebat et ipsa foco?

Humidaque impressa siccabat lumina lana?

Retulit et querulo jurgia nostra sono?

Haec te teste mihi promissa est, Lygdame, merces?

• Est poenae servo rumpere teste fidem.

20

Ille potest nullo miseram me linquere facto?

Acqualem nulla dicere habere domo?

Gaudet me vacuo solam tabescere lecto?

Si placet, insultet, Lygdame, morte mea.

Non me moribus illa, sed herbis improba vicit.

Staminea rhombi ducitur ille rota.

Illum turgentis ranae portenta rubetae,

Et lecta exsectis unguibus ossa trahunt.

Et strigis inventae per busta jacentia plumae,

Vinctaque funesto lanca vitta toro.

30

Si non vana canunt mea, Lygdame, somnia, testor,

Poena erit ante meos sera, sed ampla, pedes.

Putris et in vacuo texetur aranea lecto.
 Noctibus illorum dormiet ipsa Venus.
 Quae tibi si veris animis est quæsta puella,
 Hac eadem rursus, Lygdame, curre via:
 Et meo cum multis lacrimis mandata reporta:
 Iram, non fraudes esse in amore meo.
 Me quoque consimili impositum torquerier igni
 Jurabo, et bis sex integer esse dies.
 Quod mihi si tanto felix concordia bello
 Exstiterit, per me, Lygdame, liber eris.

V.

ERGO sollicitae tu causa, pecunia, vitae es:
 Per te immaturum mortis adimus iter.
 Tu vitis hominum crudelia pabula praebes:
 Semina curarum de capite orta tuo.
 Tu Pactum ad Pharios tendentem linteas portus
 Obruis insano terque quaterque mari.
 Nam dum te sequitur, primo miser excidit aevo,
 Et nova longinquis piscibus esca natat.
 Flens tamen extremis dedit haec mandata querelis,
 Quum moribunda niger clauderet ora liquor:
 Di maris, Aegei quos sunt penes aequora, Venti,
 Et quaecumque meum degravat unda caput:
 Quo rapitis miseros primae lanuginis annos?
 Adtulimus longas in freta vestra manus.
 Ah miser, Alcyonum scopulis adfigar acutis.
 In me caeruleo fuscina sumpta Deo est.
 At saltem Italiae regionibus evehat aestus.
 Hoc de me, sat erit, si modo matris erit.
 Subtrahit haec fantem torta vertigine finctus:
 Ultima quae Pacto voxque diesque fuit.
 Pacte, quid aetatem numeras? quid cara natanti
 Mater in ore tibi est? non habet unda Deos.

Nam tibi nocturnis ad saxa ligata procellis
 Omnia detrito vincula fune cadunt.
 Et mater non iusta piaē dare debita terrae,
 Nec pote cognatos inter humare rogos.
 Sed tua nunc volucres adstant super ossa marinae.
 Nunc tibi pro tumulo Carpathium omne mare.
 Infelix Aquilo, raptae timor Orithyiae,
 Quae spolia ex illo tanta fuere tibi?
 Aut quidnam fracta gaudes, Neptune, carina?
 Portabat sanctos alveus ille viros.
 O centum aequoreae Nereo genitore puellae,
 Et tu materno tacta dolore Thetis,
 Vos decuit lasso subponere brachia mento.
 Non poterat vestras ille gravare manus.
 Reddite corpus humo, positaque in gurgite vita
 Pactum sponte tua vilis arena tegas.
 Ut, quoties Paeti transibit nauta sepulcrum,
 Dicat: et audaci tu timor esse potes.
 Ite, rates curvas et leti texite caussas.
 Ista per humanas mors venit acta manus.
 Terra parum fuerat: fatis adjecimus undas:
 Naturae miseras auximus arte vias.
 Anchora te teneat, quem non tenuere penates?
 Quid meritum dicas cui sua terra parum est?
 Fortuna insidias pontum substravit avaris.
 Ut tibi succedat, vix semel esse potest.
 Ventorum est quodcumque paras: haud ulla carina
 Consenuit: fallit portus et ipse fidem.
 Sunt Agamemnonias testantia litora curas,
 Quae notat Argyni poena natantis aqua.
 Hoc juvene amisso classem non solvit Atrides:
 Pro qua mactata est Iphigenia mora.
 Saxa triumphales fregere Capharea puppes,
 Naufraga quum vasto Graecia tracta salo est.
 Paullatim socium jacturam flevit Ulixes,

In mare cui soliti non valere doli.
 Hunc parvo ferri vidit nox improba ligno :
 Pactus ut occideret, tot coiere mala. 60
 Non tulit huic pectus stridorem audire procellae,
 Et duro teneras laedere fune manus :
 Sed thyiae thalamo, aut Oriciae terebinthi
 Effulto pluma versicolore caput.
 Huic fluctus vivos radicitus abstulit unguēs,
 Et niger invitam traxit hiatus aquam.
 Quod si contentus patrio bove verteret agros,
 Verbaque duxisset pondus habere mea :
 Viveret ante suos dulcis conviva penates,
 Pauper, at in terra, nil ubi flere potest. 70
 At tu, saeve Aquilo, numquam mea vela videbis.
 Ante fores dominae condar oportet iners.

VI.

DULCIS ad extremas fuerat mihi rixa lucernas,
 Vocis et insanae tot maledicta tuae.
 Dum furibunda mero mensam procellis, et in me
 Projicis insana cymbia plena manu.
 Tu vero nostros audax invade capillos,
 Et mea formosis unguibus ora nota.
 Tu minitare oculos subiecta exurere flamma :
 Fac mea rescisso pectora nuda sinu.
 Nimirum veri dantur mihi signa caloris :
 Nam sine amore gravi femina nulla dolet. 10
 Quae mulier rabida jactat convicia lingua,
 Et Veneris magnae volvitur ante pedes :
 Custodum gregibus seu quum se stipat euntem,
 Seu sequitur medias Maenas ut icta vias :
 Seu timidam crebra dementia somnia terrent,
 Seu miseram in tabula picta puella movet :
 His ego tormentis animi sum verus aruspex,

Has certas didici sacpe in amore notas.
 Non est certa fides, quam non injuria versat.
 Hostibus eveniat lenta puella meis. 20
 Inmorso aequales videant mea vulnera collo:
 Me doceat livor mecum habuisse meam.
 Aut in amore dolere volo, aut audire dolentem:
 Sive meas lacrimas, sive videre tuas,
 Testa superciliis si quando verba remittis,
 Aut tua quum digitis scripta silenda notas.
 Odi ego quos numquam pungunt suspiria somnos.
 Semper in irata pallidus esse velim.
 Dulcior ignis erat Paridi, quum Graja per arma
 Tyndaridi poterat gaudia ferre suae. 30
 Dum vincunt Danaï, dum restat barbarus Hector:
 Ille Helenae in gremio maxima bella gerit.
 Aut tecum, aut pro te mihi cum rivalibus arma
 Semper erunt: in te pax mihi nulla placet.
 Gaude quod nulla est aequae formosa: doleres,
 Si qua foret: nunc sis jure superba, licet.
 At tibi, qui nostro nexisti retia lecto,
 Sit focer aeternum, nec sine matre domus.
 Cui nunc si qua data est fraudatae copia noctis,
 Offensa illa mihi, non tibi amica dedit. 40

VII.

MAECENAS eques Etrusco de sanguine regum,
 Intra fortunam qui cupis esse tuam:
 Quid me scribendi tam vastum mittis in aequor?
 Non sunt apta meae grandia vela rati.
 Turpe est, quod nequeas, capiti committere pondus;
 Et pressum inflexo mox dare terga genu.
 Omnia non pariter rerum sunt omnibus apta,
 Fama nec ex aequo ducitur una jugo.
 Gloria Ly sippo est animosa effingere signa:

Exactis Calamis se mihi jactat equis.
 In Veneris tabula summam sibi ponit Apelles :
 Parrhasius parta vindicat arte locum.
 Argumenta magis sunt Mentoris addita formae :
 At Myos exiguum flectit acanthus iter.
 Phidiacus signo se Jupiter ornat eburno ;
 Praxitelem Paria vindicat urbe lapis.
 Est quibus Elaeae concurrit palma quadrigae,
 Est quibus in celeres gloria nata pedes.
 Hic satus ad pacem ; hic castrensibus utilis armis.
 Naturae sequimur semina quisque suae.
 At tua, Maecenas, vitae praecepta recepi,
 Cogor et exemplis te superare tuis.
 Quum tibi Romano dominas in honore secures,
 Et liceat medio ponere jura foro :
 Vel tibi Medorum pugnaces ire per hostes,
 Atque onerare tuam fixa per arma domum :
 Et tibi ad effectum vires det Caesar, et omni
 Tempore tam faciles insinuentur opes :
 Parcis, et in tenues humilem te colligis umbras,
 Velorum plenos subtrahis ipse sinus.
 Crede mihi, magnos acquabunt ista Camillos
 Judicia, et venies tu quoque in ora virum.
 Caesaris et famae vestigia juncta tenebis :
 Maecenatis erunt vera tropaea fides.
 Non ego velifera tumidum mare fundo carina :
 Tuta sub exiguo sumine nostra mora est.
 Non flebo in cineres arcem sidisse paternos
 Cadmi, nec semper praelia clade pari.
 Nec referam Scacas, et Pergama Apollinis artes,
 Et Danaum undecimo vere redisse rates,
 Moenia quum Grajo Neptunia pressit aratro
 Victor Palladiae ligneus arcis equus.
 Inter Callimachi sat erit placuisse libellos,
 Et cecinisse modis, Dore poeta, tuis.

Haec curent pueri, haec curent scripta puellae,
 Meque Deum clament, et mihi sacra ferant.
 Te duce vel Jovis arma canam, coeloque minantem
 Coeum, et Phlegraeis Oromedonta jugis:
 Celsaque Romanis decerpta palatia tauris
 Ordinar, et caeso moenia firma Remo:
 Eductosque pares silvestri ex ubere reges.
 Crescet et ingenium sub tua iussa meum.
 Prosequar et currus utroque ab litore ovantes,
 Parthorum astutae tela remissa fugae:
 Claustraque Pelusi Romano subruta ferro,
 Antonique graves in sua fata manus.
 Mollia tu coeptae fantor cape lora juventae,
 Dexteraque immixtis da mihi signa rotis.
 Hoc mihi, Maecenas, laudis concedis: et a te est
 Quod ferar in partes ipse fuisse tuas.

50

60

VIII.

MIRABAR quidnam misissent mane Camoenae,
 Ante meum stantes sole rubente torum.

Natalis nostrae signum misere puellae,
 Et manibus faustos ter crepuere sonos.
 Transeat hic sine nube dies, stent aëre venti,
 Ponat et in sicco molliter unda minas.
 Adspiciam nullos hodierna luce dolentes,
 Et Niobae lacrimas supprimat ipse lapis.
 Alcyonum positis requiescant ora querelis:
 Increpet absumentum nec sua mater Ityn.
 Tuque, ô cara mihi, felicibus edita pennis,
 Surge, et poscentes iusta precare Deos.
 Ac primum pura somnum tibi discute lympha,
 Et nitidas presso pollice finge comas.
 Dein qua pridem oculos cepisti veste Properti,
 Indue; nec vacuum flore relinque caput.

10

Et pete, qua polles, ut sit tibi forma perennis :

Inque meum semper stent tua regna caput.

Inde coronatas ubi ture piaveris aras,

Luxerit et tota flamma secunda domo :

20

Sit mensae ratio, noxque inter pocula currat,

Et crocino nares murrheus ungat onyx.

Tibia nocturnis succumbat rauca choreis,

Et sint nequitiae libera verba tuae.

Dulciaque ingratos adimant convivium somnos.

Publica vicinae perstrepat ora viae.

Sit fors et nobis talorum interprete jactu,

Quem gravibus pennis verberet ille puer.

Quum fuerit multis exacta trientibus hora,

Noctis et instituet sacra ministra Venus :

30

Annua solvamus thalamo solennia nostro,

Natalisque tui sic peragamus iter.

IX.

QUID mirare, meam si versat femina vitam,
Et trahit addictum sub sua jura virum ?

Criminaque ignavi capitis mihi turpia fingis,

Quod nequeam fracto rumpere vincla jugo ?

Venturam melius praefagit navita noctem :

Vulneribus didicit miles habere modum.

Ista ego praeterita jactavi verba juvena :

Tu nunc exemplo disce timere meo.

Colchis flagrantem adamantina sub juga tauros

Egit, et armigera praelia sevit humo :

10

Custodisque feros clausit serpentis hiatus,

Iret ut Aesonias aurea lana domos.

Ausa ferox ab equo contra oppugnare sagittis

Maeotis Danaum Penthesilea rates.

Aurea cui postquam nudavit cassida frontem,

Vicit victorem candida forma virum.

Omphale in tantum formae processit honorem,
 Lydia Gygaeo tineta puella lacu,
 Ut qui pacato statuisset in orbe columnas,
 Tam dura traheret mollia pensa manu. 20
 Persarum statuit Babylona Semiramus urbem,
 Ut solidum cocto tolleret aggere opus :
 Et duo in adversum immissi per moenia currus,
 Ne possent tacto stringere ab axe latus.
 Duxit et Euphratem medium, qua condidit arces,
 Jussit et imperio surgere Baetra caput.
 Nam quid ego heroas, quid raptem in crimine divos?
 Jupiter infamat seque suamque domum.
 Quid? modo quae nostris opprobria vexerat armis,
 Et famulos inter femina trita suos, 30
 Conjugii obscaeni precium Romana poposcit
 Moenia, et addictos in sua regna patres.
 Noxia Alexandria, dolis aptissima tellus,
 Et toties nostro Memphi cruenta malo,
 Tres ubi Pompejo detraxit arena triumphos.
 Tollet nulla dies hanc tibi, Roma, notam.
 Iffent Phlegraeo melius tibi funera campo ;
 Vel tua si focero colla daturus eras.
 Scilicet incesti meretrix regina Canopi,
 Una Philippeo sanguine inusta nota, 40
 Ausa Jovi nostro latrantem opponere Anubin,
 Et Tiberim Nili cogere ferre minas ;
 Romanamque tubam crepitanti pellere sistro,
 Baridos et contis rostra Liburna sequi ;
 Foedaque Tarpeio canopea tendere saxo,
 Jura dare et statuas inter et arma Mari.
 Quid nunc Tarquinii fractas juvat esse secures,
 Nomine quem simili vita superba notat,
 Si mulier patienda fuit? cape, Roma, triumphum,
 Et longam augusto salva precare diem. 50
 Fugisti tamen in timidi vaga flumina Nili:

Accipere tuae Romula vincla manus.
 Brachia spectavi sacris admorsa colubris:
 Et trahere occultum membra soporis iter.
 Non haec, Roma, fuit tanto tibi cive verenda,
 Nec ducis assiduo lingua sepulta mero.
 Septem urbs alta jugis, toto quae praesidet orbi,
 Femineas timuit territa Marte minas.
 Nunc ubi Scipiadae classes? ubi signa Camilli?
 Et modo Pompeja Bospora capta manu? 60
 Hannibalis spolia? et victi monumenta Siphacis?
 Et Pyrrhi ad nostros gloria fracta pedes?
 Curtius expletis statuit monumenta lacunis:
 Admisso Decius praelia rupit equo.
 Coelitis abscessos testatur semita pontes,
 Est cui cognomen corvus habere dedit.
 Haec Dii condiderunt, haec Dii quoque moenia servant:
 Vix timeat salvo Caesare Roma Jovem.
 Leucadius versas acies memorabit Apollo.
 Tantum operis belli sustulit una dies. 70
 At tu sive petes portus, seu, navita, linques;
 Caesaris in tuto sis memor Ionio.

X.

POSTUME, plorantem potuisti linquere Gallam?
 Miles et Augusti fortia signa sequi?
 Tantine ulla fuit spoliati gloria Parthi,
 Ne faceres Galla multa rogante tua?
 Si fas est, omnes pariter pereatis, avari;
 Et quisquis fido praetulit arma toro.
 Tu tamen injecta testus, vesane, lacerna
 Potabis galea fessus Araxis aquam.
 Illa quidem interea fama tabescet inani,
 Haec tua ne virtus fiat amara tibi. 10
 Neve tua Medae laetentur caede sagittae,

Ferreus armato neu cataphractus equo.
 Neve aliquid de te flendum referatur in urna.
 Sic redeunt, illis qui cecidere locis.
 Ter quater in casta felix, ô Postume, Galla :
 Moribus his alia conjuge dignus eras.
 Quid faciet nullo munita puella timore,
 Quum sis luxuriae norma magistra tuae ?
 Sed securus eas ; Gallam non munera vincent,
 Duritiaque tuae non erit illa memor. 20
 Nam quocumque die salvum te fata remittent,
 Pendebit collo Galla pudica tuo.
 Postumus alter erit miranda conjuge Ulyxes.
 Non illi longae tot nocuere morae :
 Castra decem annorum, et Ciconum mons, Ismara, Calpe,
 Exustaeque tuae mox, Polypheme, genae.
 Et Circae fraudes, lotosque, herbaeque tenaces,
 Scyllaque, et alternas scissa Charybdis aquas.
 Lampetis Ithacis verubus mugisse juvencos,
 (Paverat hos Phoebus filia Lampetie) 30
 Et thalamum Aeacae flentis fugisse puellae,
 Totque hiemis noctes, totque natasse dies :
 Nigrantesque domos animarum intrasse silentum ;
 Sirenium surdo remige adisse latus.
 Et veteres arcus leto renovasse procorum,
 Errorisque sui sic statuuisse modum.
 Nec frustra : quia casta domi persederat uxor.
 Vincet Penelopes Aelia Galla fidem.

XI.

QUAERITIS unde avidis nox sit preciosa puellis,
 Et Venere exhaustae damna querantur opes ?
 Certa quidem tantis caussa et manifesta ruinis :
 Luxuriae nimium libera facta via est.
 Inda cavis aurum mittit formica metallis ;

Et venit e rubro concha Erycina salo.
 Et Tyros ostrinos praebet Cadmea colores,
 Cinnamon et multi pastor odoris Arabs.
 Haec etiam clausas expugnant arma pudicas,
 Quaeque terunt fastus, Icarioni, tuos. 10
 Matrona incedit census induta nepotum,
 Et spolia opprobrii nostra per ora trahit.
 Nulla est poscendi, nulla est reverentia dandi:
 Aut si qua est, precio tollitur ista mora.
 Felix Eois lex funeris una maritis,
 Quos Aurora suis rubra colorat equis.
 Namque ubi mortifero iacta est fax ultima lecto,
 Uxorum positis stat pia turba comis:
 Et certamen habent leti, quae viva sequatur
 Conjugium: pudor est, non licuisse mori. 20
 Gaudent victrices, et flammae pectora praebent,
 Imponuntque suis ora perusta viris.
 Hic genus infidum nuptarum: hic nulla puella
 Nec fida Evadne, nec pia Penelope.
 Felix agrestum quondam pacata juvenus,
 Divitiae quorum messis, et arbor erant.
 Illis pompa fuit decussa Cydonia ramo,
 Et dare puniceis plena canistra rubis:
 Nunc violas tondere manu, nunc mista referre
 Lilia virgineos lucida per calathos: 30
 Et portare suis vestitas frondibus uvas,
 Aut variam plumae versicoloris avem.
 His tum blanditiis furtiva per antra puellae
 Oscula silvicolis emta dedere viris.
 Hinulei pellis totos operibat amantes,
 Altaque nativo creverat herba toro.
 Pinus et incumbens latas circumdabat umbras,
 Nec fuerat nudas poenam videre deas.
 Corniger Idaei vacuum pastoris in aulam
 Dux aries saturas ipse reduxit oves. 40

Diique, deaeque omnes, quibus est tutela per agros,
Praebant versis verba secunda focis.

Et leporem quicumque venis venaberis, hospes,

Et si forte meo tramite quaeris avem :

Et me Pana tibi comitem de rupe vocato :

Sive petas calamo praemia, sive cane.

At nunc desertis cessant sacraria lucis.

Aurum omnes victa jam pietate colunt.

Auro pulsa fides, auro venalia jura :

Aurum lex sequitur, mox sine lege pudor.

50

Torrida sacrilegum testantur limina Brennum,

Dum petit intonsi Pythia regna Dei.

At mons laurigero concussus vertice diras

Gallica Parnasus sparfit in ora nives.

Te scelus accepto Thracis Polymestoris auro

Nutrit in hospitio non, Polydore, pio.

Tu quoque, ut auratos gereres, Eriphyla, lacertos,

Dilapsis nusquam est Amphiarus equis.

Proloquar, atque utinam patriae sim vanus aruspex :

Frangitur ipsa suis Roma superba bonis.

60

Certa loquor, sed nulla fides ; neque Ilia quondam

Verax Pergameis Phoebas habenda malis.

Sola Parin Phrygiae fatum componere, sola

Fallacen patriae serpere dixit equum.

Ille furor patriae fuit utilis, ille parenti.

Experta est seros irrita lingua Deos.

XII.

MULTA tuae, Sparte, miramur jure palaestrae,

Sed mage virginei tot bona gymnasii :

Quod non infames exercet corpore ludos

Inter luctantes nuda puella viros :

Quum pila veloci fallit per brachia jactu,

Increpat et versi clavis aduncha trochi.

Pulverulentaque ad extremas stat femina metas,
 Et patitur duro vulnere pancratio.
 Nunc ligat ad cestum gaudentia brachia loris,
 Missile nunc disci pondus in orbe rotat. 10
 Gyrum pulsat equis, niveum latus ense revincit,
 Virgineumque cavo praetegit aere caput.
 Et modo Taygeti crines adpersa pruina
 Sectatur patrios per juga longa canes.
 Qualis Amazonidum nudatis bellica mammis
 Thermodontiacis turma lavatur aquis.
 Qualis et Eurotae Pollux et Castor arenis,
 Hic victor pugnis, ille futurus equis.
 Inter quos Helene nudis capere arma papillis
 Fertur, nec fratres erubuisse Deos. 20
 Lex igitur Spartana vetat secedere amantes,
 Et licet in triviis ad latus esse suae.
 Nec timor, aut ulla est clausae tutela puellae,
 Nec gravis austeri poena cavenda yiri.
 Nullo praemisso, de rebus tute loqueris
 Ipse tuis: longae nulla repulsa morae.
 Non Tyriae vestes errantia lumina fallunt,
 Est neque odoratae cura molesta comae.
 At nostra ingenti vadit circumdata turba,
 Nec digitum angusta est inseruisse via. 30
 Nec quae sint facies, nec quae sint verba rogandi
 Invenias; caecum versat amator iter.
 Quod si jura fores, pugnasque imitata Laconum,
 Carior hoc esses tu mihi, Roma, bono.

XIII.

Sic ego non ullos jam norim in amore tumultus,
 Nec veniat sine te nox vigilanda mihi:
 Ut mihi praetextae pudor exvelatus amictu,
 Et data libertas noscere Amoris iter,

10 Illa rudes animos per noctes conscia primas

Imbuit, heu nullis capta Lycinnâ datis.

Tertius haud multo minus est quum ducitur annus,

Vix memini nobis verba coisse decem.

Cuncta tuus sepelivit amor: nec femina post te

Ulla dedit collo dulcia vincla meo.

10

Testis erit Dirce tam vero crimine saeva,

Nycteos Antiopen accubuisse Lyco.

Ah quoties pulcros ussit regina capillos,

Molliaque immites fixit in ora manus.

Ah quoties famulam pensis oneravit iniquis,

Et caput in dura ponere iussit humo.

Saepe illam immundis passa est habitare tenebris:

Vilem jejunaë saepe negavit aquam.

Jupiter Antiopae nusquam succurris habenti

Tot mala? corrumpit dura catena manus.

20

Si Deus es, tibi turpe tuam servare puellam?

Invocet Antiopæ quem nisi vincta Jovem?

Sola tamen, quaecumque aderant in corpore vires,

Regales manicas rupit utraque manu.

Inde Cythæronis timido pede currit in arces.

Nox erat, et sparso triste cubile gelu.

Saepe vago Asopi sonitu permota fluentis

Credebat dominae pone venire pedes.

Et durum Zethum, et lacrimis Amphiona mollem

Experta est stabulis mater abacta suis.

30

Ac veluti magnos quum ponunt aequora motus,

Eurus in adversos definit ire notos,

Litore si tacito sonitus rarefcit arenae:

Sic cadit inflexo lapsa puella genu.

Sera tamen pietas; natis est cognitus error.

Digne Jovis natos qui tueare senex.

Tu reddis pueris matrem, puerique trahendam

Vinxerunt Dircen sub truci ora bovis.

Antiopæ cognosce Jovem; tibi gloria Dirce

Ducitur, in multis mortem habitura locis.
 Prata cruentantur Zethi, victorque canebat
 Pacana Amphion rupe, Aracynthe, tua.
 At tu non meritam parcas vexare Lycinnam.
 Nescit vestra ruens ira referre pedem.
 Fabula nulla tuas de nobis concitet aures.
 Te solam et lignis funeris ustus amem.

XIV.

Nox media, et dominae mihi venit epistola nostrae:
 Tibure me nulla iussit adesse mora,
 Candida quæ geminas ostendunt culmina turre,
 Et cadit in patulos Nympha Aniena lacus.
 Quid faciam? obductis committam mēne tenebris,
 Ut timeam audaces in mea membra manus?
 At si hæc distulero nostro mandata timore,
 Nocturno fletus saevior hoste mihi.
 Peccaram semel, et totum sum pulsus in annum.
 In me mansuetas non habet illa manus.
 Nec tamen est quisquam sacros qui laedat amantes;
 Scironis medias his licet ire vias.
 Quisquis amator erit, Scythicis licet ambulet oris,
 Nemo adeo, ut noceat, barbarus esse volet.
 Luna ministrat equis: demonstrant astra falebras:
 Ipse Amor accensas præcutit ante faces.
 Saeva canum rabies morsus avertit hiantes.
 Huic generi quovis tempore tuta via est.
 Sanguine tam parvo quis enim spargatur amantis
 Improbus? exclusus sit comes ipsa Venus.
 Quod si certa meos sequerentur funera casus,
 Talis mors precio vel sit emenda mihi.
 Adferet huic unguenta mihi, fertisque sepulcrum
 Ornabit custos ad mea busta sedens.
 Dii faciant, mea ne terra locet ossa frequenti,

Qua facit assiduo tramite vulgus iter.
 Post mortem tumuli sic infamantur amantum.
 Me tegat arborea devia terra coma;
 Aut humet ignotae tumulus vallatus arenae.
 Non juvat in media nomen habere via.

39

XV.

Nunc, ô Bacche, tuis humiles advolvimur aris.
 Da mihi bacchato vela secunda, pater.
 Tu potes insanae Veneris compescere fastus,
 Curarumque tuo fit medicina mero.
 Per te junguntur, per te solvuntur amantes.
 Tu vitium ex animo dilue, Bacche, meo.
 Te quoque enim non esse rudem testatur in astris
 Lyncibus in coelum vecta Ariadna tuis.
 Hoc mihi, quod veteres custodit in ossibus ignes,
 Funera sanabunt, vel tua vina, malum.
 Semper enim vacuos nox sobria torquet amantes,
 Spesque timorque animum versat utroque meum.
 Quod si, Bacche, tuis per fervida tempora donis
 Arcessitus erit somnus in ossa mea:
 Ipse seram vites, pangamque ex ordine colles,
 Quos carpant nullae me vigilante ferae:
 Dummodo purpureo spument mihi dolia musto,
 Et nova pressantes inquinet uva pedes.
 Quod superest vitae, per te, et tua cornua, vivam:
 Virtutisque tuae, Bacche, poeta ferar.
 Dicam ego maternos Aetnaeo fulmine partus,
 Indica Nysaeis arma fugata choris:
 Vesantumque nova nequiquam in vite Lycurgum:
 Pentheos in triplices funera grata greges:
 Curvae Tyrrenos delphinum corpora nautas
 In vada pampinea desiluisse rate.
 Et tibi per mediam beneolenti flumine Naxon,

10

20

Unde tuum potant Naxia turba merum,
 Candida laxatis onerato colla corymbis.
 Cinget Bassaricas Lydia mitra comas.
 Laevis odorato cervix manabit olivo,
 Et feries nudos veste fluente pedes.
 Mollia Dircaeae pulsabunt tympana Thebae :
 Capripedes calamo Panes hiantes canent.
 Vertice turrigero juxta Dea magna Cybebe
 Tundet ad Idaeos cymbala rauca choros.
 Ante fores templi crater antistitis auro
 Libatum fundens in tua sacra merum.
 Haec ego non humili referam memoranda cothurno,
 Qualis Pindarico spiritus ore tonat.
 Tu modo servitio vacuum me siste superbo,
 Atque hoc sollicitum vince sopore caput.

30

40

XVI.

PLAUSUS ab umbroso qua ludit Pontus Averno,
 Fumida Bajarum stagna tepentis aquae,
 Qua jacet et Trojae tubicen Misenus arena,
 Et sonat Herculeo structa labore via :
 Hic ubi, mortales dextra quum quaereret urbes,
 Cymbala Thebano concrepuere Deo :
 At nunc invisae magno cum crimine Bajae,
 Quis Deus in vestra constitit hostis aqua ?
 His pressus Stygias vultum demersit in undas ;
 Errat et in vestro spiritus ille lacu.
 Quid genus, aut virtus, aut optima profuit illi
 Mater, et amplexu Caesaris esse focos ?
 Aut modo tam pleno fluitantia vela theatro,
 Et per maternas omnia gesta manus ?
 Occidit, et misero steterat vigesimus annus.
 Tot bona tam parvo clausit in orbe dies.
 In nunc, tolle animos, et tecum finge triumphos,

10

Stantiaque in plausum tota theatra juvent.
 Attalicas supera vestes, atque omnia magnis
 30 Gemmea sint ludis: ignibus ista dabis.
 Sed tamen huc omnes: huc primus, et ultimus ordo.
 Est mala, sed cunctis ista terenda via.
 Exoranda canis tria sunt latrantia colla:
 Scandenda est torvi publica cymba senis.
 Ille licet ferro cautus se condat, et aere:
 Mors tamen inclusum protrahit inde caput.
 Nireia non facies, non vis exemit Achillem,
 Croesum aut, Pactoli quas parit humor, opes.
 At tibi, nauta, pias hominum qui trajicis umbras,
 40 Huc animae portent corpus inane tuae:
 Qua Siculae victor telluris Claudius, et qua
 Caesar ab humana cessit in astra via.

20

30

XVII.

OBJICITUR toties a te mihi nostra libido.
 Crede mihi, vobis imperat ista magis.
 Vos, ubi contemti rupistis frena pudoris,
 Nescitis captae mentis habere modum.
 Flamma per incensas citius sedaret aristas,
 Fluminaque ad fontis sint reditura caput:
 Et placidum Syrtes portum, et bona litora nautis
 Praebeat hospitio saeva Malea suo:
 Quam possit vestros quisquam reprehendere cursus,
 10 Et rabidae stimulos frangere nequitiae.
 Testis, Cretaei factus quae passa juvenci
 Induit abiegnae cornua falsa bovis.
 Testis Thessalico flagrans Salmonis Enipeo,
 Quae voluit liquido tota subire Deo.
 Crimen et illa fuit patria succensa senecta
 Arboris in frondes condita Myrrha novae.
 Nam quid Medae referam, quo tempore matris

10

Iram natorum caede piavit amor?
 Quidve Clytemnestrae, propter quam tota Mycenis
 Infamis stupro stat Pelopea domus?
 Tuque ô Minoa venumdata, Scylla, figura,
 Tondens purpurea regna paterna coma.
 Hanc igitur dotem virgo desponderat hosti!
 Nise, tuas portas fraude reclusit Amor.
 At vos, innuptae, felicius urite taedas:
 Pendet Cretaea tracta puella rate.
 Non tamen immerito Minos sedet arbiter Orci,
 Victor erat quamvis, aequus in hoste fuit,

20

XVIII.

CREDIS eum jam posse tuae meminisse figurae,
 Vidisti a lecto quem dare vela tuo?
 Durus, qui lucro potuit mutare puellam.
 Tantine in lucris Africa tota fuit?
 At tu, stulta, Deos, tu fingis inania verba.
 Forsitan ille alio pectus amore terit.
 Est tibi forma potens, sunt castae Palladis artes,
 Splendidaque a docto fama refulget avo.
 Fortunata domus, modo sit tibi fidus amicus.
 Fidus ero; in nostros curre, puella, sinus.

10

XIX,

NOX mihi prima venit: primae data tempora noctis,
 Longius in primo, Luna, morare toro.
 Tu quoque, qui aestivos spatiosius exigis ignes,
 Phoebe, moraturae contrahe lucis iter.
 Foedera sunt ponenda prius, signandaque jura,
 Et scribenda mihi lex in amore novo,
 Quam multae ante meis cedant sermonibus horae,
 Dulcia quam nobis concitet arma Venus,

Haec Amor ipse suo constringet pignora signo :
 Testes fidereae tota corona Deae.
 Namque ubi non certo vincitur foedere lectus,
 Non habet ultores nox vigilanda Deos.
 Et quibus imposuit, solvit mox vincla libido.
 Contineant nobis omina prima fidem.
 Ergo qui tactas in foedere ruperit aras,
 Pollueritque novo sacra marita toro :
 Illi sint quicumque solent in amore dolores,
 Et caput argutae praebat historiae.
 Nec flenti dominae patefiant nocte fenestrae.
 Semper amet, fructu semper amoris egens.

XX.

MAGNUM iter ad doctas proficisci cogor Athenas,
 Ut me longa gravi solvat amore via.
 Crescit enim assidue spectando cura puellae.
 Ipse alimenta sibi maxima praebet Amor.
 Omnia sunt tentata mihi, quacumque fugari
 Possit : at ex omni me premit ille Deus.
 Vix tamen aut semel admittit, quum saepe negavit :
 Seu venit, extremo dormit amicta toro.
 Unum erit auxilium : mutatis, Cynthia, terris
 Quantum oculis, animo tam procul ibit Amor.
 Nunc agite, o socii, propellite in aequora navem,
 Remorumque pares ducite sorte vicés :
 Jungiteque extremo felicia lintea malo :
 Jam liquidum nautis aura secundat iter.
 Romanae turres, et vos valeatis amici,
 Qualiscumque mihi tuque puella vale.
 Ergo ego nunc rudis Hadriaci vehar aequoris hospes,
 Cogar et undisonos nunc prece adire Deos.
 Deinde per Ionium vestus quum fessa Lechaco
 Sedarit placida vela phaselus aqua :

Quod superest sufferte pedes, properate laborem,
 Isthmos qua terris arcet utrumque mare.
 Inde ubi Piraei capient mea lintea portus,
 Scandam ego Theseae brachia longa viae.
 Illic vel stadiis animum emendare Platonis
 Incipiam, aut hortis dux Epicure tuis.
 Persequar aut studium linguae, Demosthenis arma:
 Librorumque tuos doctae Menandre sales.
 Aut certe tabulae capient mea lumina pictae,
 Sive ebore exactae, seu magis aere manus.
 Aut spatia annorum, et longa intervalla profundi
 Lenibunt tacito vulnera nostra sinu.
 Seu moriar, fato, non turpi fractus amore.
 Atque erit illa mihi mortis honesta dies.

30

XXI.

FRIGIDA tam multos placuit tibi Cyzicus annos,
 Tulle, Propontiaca qua fluit Isthmos aqua,
 Dindymus, et sacrae fabricata iuvenca Cybebae,
 Raptorisque tulit qua via Ditis equos.
 Si te forte juvant Helles Athamantidos urbes,
 Nec desiderio, Tulle, movere meo:
 Tu licet aspicias coelum omne Atlanta gerentem,
 Sectaque Perseus Phorcidos ora manu,
 Gerionae stabula, et luctantum in pulvere signa
 Herculis Antaeique, Hesperidumque choros:
 Tuque tuo Colchum propellas remige Phasim,
 Peliacaeque trabis totum iter ipse legas,
 Qua rudis Argoa natat inter saxa columba
 In faciem prorae pinus adacta novae:
 Et si qua Ortygii visenda est ora Caystri,
 Et qua septenas temperat unda vias:
 Omnia Romanae cedent miracula terrae.
 Natura hic posuit quidquid ubique fuit,

10

Armis apta magis tellus, quam commoda noxae,
 Famam, Roma, tuae non pudet historiae. 20
 Nam quantum ferro, tantum pietate potentes
 Stamus; victrices temperat ira manus.
 Hic Anio Tiburne fluvis, Clitumnus ab Umro
 Tramite, et aeternum Marcus humor opus:
 Albanusque lacus socii Nemorensis ab unda,
 Potaque Pollucis nymphea salubris equo.
 At non squamoso labuntur ventre ceraestae,
 Itala portentis nec fuit unda novis.
 Non hic Andromedae resonant pro matre catenae,
 Nec tremis Ausonias, Phoebe fugate, dapes. 30
 Nec cuiquam absentes arserunt in caput ignes,
 Exitium nato matre movente suo.
 Penthea non saevae venantur in arbore Bacchae;
 Nec solvit Danaas subdita cerva rates.
 Cornua nec valuit curvare in pellice Juno,
 Aut faciem turpi dedecorare bove:
 Arboreasque cruces Sinis, et non hospita Grajis
 Saxa, et curvatas in sua fata trabes.
 Haec tibi, Tulle, parens, haec est pulcherrima sedes:
 Hic tibi pro digna gente petendus honos. 40
 Hic tibi ad eloquium cives, hic ampla nepotum
 Spes, et venturae conjugis aptus amor.

XXII.

ERGOTAM doctae nobis periire tabellae,
 Scripta quibus pariter tot periire bona!
 Has quondam nostris manibus detriverat usus,
 Qui non signatas iussit habere fidem.
 Illae jam sine me norant placare puellas,
 Et quaedam sine me verba diserta loqui.
 Non illas fixum caras effecerat aurum:
 Vulgari buxo sordida cera fuit.

Qualescumque mihi semper mansere fideles,
 Semper et effectus promeruerunt bonos.
 Forsitan haec illis fuerant mandata tabellis:
 Irascor, quoniam es lente moratus heri.
 An tibi nescio quae visa est formosior? an tu
 Non bene de nobis crimina ficta jadis?
 Aut dixit, Venias hodie, cessabimus una:
 Hospitium tota nocte paravit Amor.
 Et quaecumque volens reperit non stulta puella,
 Garrula quum blandis ducitur hora dolis.
 Me miserum, his aliquis rationem scribit avarus,
 Et ponit duras inter ephemeridas.
 Quas si quis mihi retulerit, donabitur auro.
 Quis pro divitiis ligna retenta velit?
 I puer, et citus haec aliqua propone columna:
 Et dominum Exquiliis scribe habitare tuum.

10

20

XXIII.

FALSA est ista tuae, mulier, fiducia formae,
 Olim oculis nimium facta superba meis.
 Noster amor tales tribuit tibi, Cynthia, laudes:
 Versibus insignem te pudet esse meis.
 Mixtam te varia laudavi saepe figura;
 Ut quod non esses, esse putaret amor.
 Et color est toties roseo collatus Eoo;
 Quum tibi quaesitus candor in ore foret.
 Quod mihi non patrii poterant avertere amici,
 Eluere aut vasto Thessala saga mari.
 Haec ego non ferro, non igne coactus, et ipsa
 Naufragus Aegaea vera fatebar aqua.
 Corruptus saevo Veneris torrebam ahenis:
 Vinculus eram versas in mea terga manus
 Ecce coronatae portum tetigere carinae,
 Traiectae Syrtes, anchora iacta mihi est.

10

Nunc demum vasto fessi resipiscimus aestu,

Vulnera et ad saniem nunc coëre mea.

Mens Bona, si qua Dea es, tua me in sacraia condo.

Exciderint surdo tot mea vota Jovi.

Rifus eram positus inter convivia mensis,

Et de me poterat quilibet esse loquax.

Quinque tibi potui servire fideliter annos:

Ungue meam morso saepe querere fidem.

Nil moveor lacrimis: ista sum captus ab arte.

Semper ab insidiis, Cynthia, flere soles.

Flebo ego discedens, sed fletum injuria vincit.

Tu bene conveniens non sinis ire jugum.

Limina jam nostris valeant lacrimantia verbis,

Nec tamen irata janua fracta manu.

At te celatis aetas gravis urgeat annis,

Et veniat formae ruga sinistra tuae.

Vellere tum cupies albos a stirpe capillos,

Et speculo rugas increpitante tibi.

Exclusa inque vicem fastus patiēre superbos:

Et quae fecisti, facta quereris anus.

Has tibi fatales cecinit mea pagina diras,

Eventum formae disce timere tuae.

SEX. AURELII PROPERTII

LIBER QUARTUS.

I.

Hoc quodcumque vides, hospes, qua maxima Roma est,
 Ante Phrygem Aeneam collis et herba fuit.
 Atque ubi Navali stant sacra palatia Phoebæ,
 Evandri profugæ procubere boves.
 Fictilibus crevere Deis hæc aurea templa:
 Nec fuit opprobrio facta sine arte casa.
 Tarpejusque pater nuda de rupe tonabat,
 Et Tiberis nostris advena bubus erat.
 Quo gradibus domus ista Remi se sustulit olim,
 Unus erat fratrum maxima regna focus. 10
 Curia, praetexto quæ nunc nitet alta senatu,
 Pellitos habuit rustica corda patres.
 Buccina cogebat priscos ad verba Quirites.
 Centum illi in prato sæpe senatus erant.
 Nec sinuosa cavo pendeabant vela theatro:
 Pulpita solennes non oluere crocos.
 Nulli cura fuit externos quaerere divos,
 Quum tremere patrio pendula turba sacro.
 Annuaque accenso celebrare Palilia foeno,
 Qualia nunc curto lustra novantur equo. 20
 Vesta coronatis pauper gaudebat asellis:
 Ducebant macrae vilia sacra boves.

Parva saginati lustrabant compita porci:
 Pastor et ad calamos exta litabat ovis,
 Verbera pellitus setosa movebat arator,
 Unde licens Fabius sacra Lupercus habet.
 Nec rudis infestis miles radiabat in armis;
 Miscebant ulla praelia nuda sude.
 Prima galeritus posuit praetoria Lucmo:
 Magnaque pars Tatio rerum erat inter oves. 30
 Hinc Tities Ramnesque viri Luceresque coloni:
 Quatuor hinc albos Romulus egit equos:
 Quippe suburbanae parva minus urbe Bovillae,
 Et, qui nunc nulli, maxima turba Gabii;
 Et stetit Alba potens, albae suis omine nata,
 Hac, ubi Fidenas longe erat ire, via.
 Nil patrium, nisi nomen, habet Romanus alumnus:
 Sanguinis altricem nunc pudet esse lupam.
 Huc melius profugos misisti, Troja, penates.
 O quali ducta est Dardana puppis ave. 40
 Jam bene spondebant tunc omina, quod nihil illam
 Laeserat abiigni venter apertus equi;
 Quum pater in gnati tremulus cervice pependit,
 Et verita est humeros urere flamma pios.
 Tunc animi venere Decii, Bruti que secures,
 Vexit et ipsa sui Caesaris arma Venus.
 Arma resurgentis portans victricia Trojae
 Felix terra tuos cepit, Iule, Deos.
 Si modo Avernalis tremulae cortina Sibyllae
 Dixit Aventino rura pianda Remo: 50
 Aut si Pergameae sero rata carmina vatis
 Longaevum ad Priami vera fuere caput.
 Vertite equum, Danaï: male vincitis. Illa tellus
 Vivet; et huic cineri Jupiter arma dabit.
 Optima nutricum nostris Lupa Martia rebus,
 Qualia creverunt moenia lacte tuo!
 Moenia namque pio cenor describere versu.

100 S. AUREL. PROPERTII

Hei mihi, quod nostro parvus in ore sonus.
 Sed tamen exiguo quodcumque e pectore rivi
 Fluxerit, hoc patriae serviat omne meae.
 Ennius hirsuta cingat sua dicta corona:
 Mi folia ex hedera porrige, Bacche, tua.
 Ut nostris tumefacta superbiat Umbria libris,
 Umbria Romani patria Callimachi.
 Scandentes siquis cernet de vallibus arces,
 Ingenio muros aestimet ille meo.
 Roma fave, tibi surgit opus: date candida cives
 Omina, et inceptis dextera cantet avis.
 Sacra, diesque canam, et cognomina prisca locorum:
 Has meus ad metas sudet oportet equus.
 Dicam, Troja cades, et, Troia Roma resurges:
 Et maris, et terrae longa sepulcra canam.
 Quo ruis imprudens vaga dicere facta Properti?
 Non sunt ah dextra candida fila colo.
 Aversis Charisin cantus: averfus Apollo
 Poscitur invita verba pigenda lyra.
 Certa feram certis auctoribus; aut ego vates
 Nescius arata signa movere pila.
 Me creat Architae soboles Babylonius Horos,
 Horos, et a proavo ducta Conone domus.
 Dii mihi sunt testes, non degenerasse propinquos;
 Inque meis libris nil prius esse fide.
 Nunc precium fecere Deos, et fallitur auro
 Jupiter obliquae signa iterata rotae.
 Dixi ego quum geminos produceret Arria natos,
 (Illa dabat natis arma vetante Deo)
 Non posse ad patrios sua pila referre penates.
 Nempe meam firmant nunc duo busta fidem.
 Quippe Lupercus, equi dum faucia protegit ora,
 Heu sibi prolapsa non bene cavet equo.
 Gallus at in castris dum credita signa tuetur,
 Concidit ante aquilae rostra cruenta suae.

63

70

80

90

Fatales pueri, duo funera matris avarae,
Vera, sed invito, contigit ista fides.
Idem ego, quum Cinaræ traheret Lucina dolores,
Et facerent uteri pondera lenta moram,
Junoni votum facite impetrabile, dixi.
Illa parit; libris est data palma meis.
Hoc neque arenosum Libyæ Jovis explicat antrum,
Aut sibi commissos fibra locuta Deos. 100
Aut si quis motas cornicis senserit alas:
Umbra neque hæc magicis mortua prodit aquis.
Adspicienda via est coeli, versusque per astra
Trames, et ab zonis quinque petenda fides,
Felicesque Jovis stellæ, Martisque rapacis,
Et grave Saturni sidus in omne caput.
Quid moveant Pisces, animosæque signa Leonis,
Laetus et Hesperia quid Capricornus aqua.
Exemplum grave erit Calchas: namque Aulide solvit
Ille bene hærentes ad pia saxa rates. 110
Idem Agamemnoniæ ferrum cervice puellæ
Tinxit, et Atrides vela cruenta dedit.
Nec rediere tamen Danaï; tu diruta fletum
Supprime, et Euboicos respice, Troja, sinus.
Nauplius ultores sub noctem porrigit ignes,
Et natat exuviis Græcia pressa tuis.
Victor Oilide, rape nunc, et dilige vatem,
Quam vetat avelli veste Minerva sua.
Hæcenus historiæ; nunc ad tua devehor astra.
Incipe tu lacrimis æquus adesse novis. 120
Umbria te notis antiqua penatibus edit.
Mentior? an patriæ tangitur ora tuæ?
Qua nebulosa cayo rorat Mevania campo,
Et lacus æstivis intepet Umber aquis,
Scandentisque arcis consurgit vertice murus,
Murus ab ingenio notior ille tuo.
Ossaque legisti non illa ætate legenda

Patris, et in tenues cogeris ipse Lares,
 Nam tua quum multi versarent rura juvenci,
 Abstulit exultas pertica tristis opes. 130
 Mox ubi bulla rudi dimissa est aurea collo,
 Matris et ante Deos libera sumta toga:
 Tum tibi pauca suo de carmine dictat Apollo,
 Et vetat infano verba tonare foro.
 At tu finge elegos fallax opus: haec tua castra:
 Scribat ut exemplo cetera turba tuo.
 Militiam Veneris blandis patiere sub armis,
 Et Veneris pueris utilis hostis eris.
 Nam tibi victrices, quascumque labore parasti,
 Eludet palmas una puella tuas. 140
 Et bene quum fixum mento decusseris uncum,
 Nil erit hoc; rostro te premet ansa suo.
 Illius arbitrio noctem, lucemque videbis,
 Gutta quoque ex oculis non nisi iussa cadet.
 Nec mille excubiae, nec te signata juvabunt
 Limina: persuasae fallere rima sat est.
 Nunc tua vel mediis puppis luctetur in undis,
 Vel licet armatis hostis inermis eas,
 Vel tremefacta cavo tellus diducat hiatu:
 Ostitedis cancri terga sinistra time. 150

II.

QUID mirare meas tot in uno corpore formas?
 Accipe Vertumni signa paterna Dei.
 Tuscus ego, Tuscis orior: nec poenitet inter
 Praelia Volsanos deseruisse focos.
 Haec me turba juvat: nec templo lactor eburno:
 Romanum satis est posse videre forum.
 Hac quondam Tiberinus iter faciebat: et ajunt
 Remorum auditos per vada pulsa sonos.
 At postquam ille suis tantum concessit alumnis,

Vertumnus verso dicor ab amne Deus.

10

Seu quia vertentis fructum praecepimus anni,

Vertumni rursus creditur esse sacrum.

Prima mihi variat liventibus uva racemis,

Et coma lactenti spicea fruge tumet.

Hic dulces cerasos, hic autumnalia pruna

Cernis, et aestivo mora rubere die.

Insitor hic solvit pomosa vota corona,

Quum pirus invito stipite mala tulit.

Mendax fama nocet; alius mihi nominis index.

De se narranti tu modo crede Deo.

20

Opportuna mea est cunctis natura figuris:

In quamcumque voles verte, decorus ero.

Indue me Cois; siam non dura puella:

Atque virum sumta quis neget esse toga?

Da falcem, et torto frontem mihi comprime foeno:

Jurabis nostra gramina secta manu.

Arma tuli quondam, et, memini, laudabar in illis:

Corbis in imposito pondere messor eram.

Sobrius ad lites: at quum est imposita corona,

Clamabis capiti vina subisse meo.

30

Cinge caput mitra, speciem furabor Iacchi:

Furabor Phoebi, si modo pleetra dabis.

Cassibus impositis venor: sed arundine sumta,

Faunus plamoso sum Deus aucupio.

Est etiam aurigae species Vertumnus, et ejus,

Trajicit alterno qui leve pondus equo.

Suppetat hoc, pisces calamo praedabor; et ibo

Mundus demissis insitor in tunicis.

Pastorem ad baculum possum curare, vel idem

Sirpiculis medio pulvere ferre rosam.

40

Nam quid ego adjiciam, de quo mihi maxima cura est,

Hortorum in manibus dona probata meis?

Ceruleus cucumis, tumidoque cucurbita ventre

Me notat, et junco brassica vineta levi,

Nec flos ullus hiat pratis, quin ille decenter
 Impositus fronti langueat ante meae.
 At mihi, quod formas unus vertebar in omnes,
 Nomen ab eventu patria lingua dedit.
 Et tu, Roma, meis tribuisti praemia Tuscis,
 Unde hodie vicus nomina Tuscus habet. 50
 Tempore quo sociis venit Lucomedius armis,
 Atque Sabina feri contudit arma Tati.
 Vidi ego labentes acies, et tela caduca,
 Atque hostes turpi terga dedisse fugae.
 Sed facies divum sator, ut Romana per aevum
 Transeat ante meos turba togata pedes.
 Sex superant versus; te, qui ad vadimonia curris,
 Non moror; haec spatiis ultima meta meis.
 * Stipes acernus eram properanti falce dolatus,
 * Ante Numam grata pauper in urbe Deus. 60
 * At tibi, Mamuri, formae caelator ahenae,
 * Tellus artifices ne terat Osca manus:
 * Qui me tam dociles potuisti fundere in usus.
 * Unum opus est, operi non datur unus honos.

III.

HAEC Arethusa suo mittit mandata Lycotae,
 Quum toties absis, si potes esse meus.
 Si qua tamen tibi lecturo pars oblita deerit,
 Haec erit e lacrimis facta litura meis.
 Aut si qua incerto fallet te litera tractu,
 Signa meae dextrae jam morientis erunt.
 Te modo viderunt iteratos Baetra per ortus;
 Te modo munito Sericus hostis equo;
 Hibernique Getae; pistoque Britannia curru;
 Ustus et Eoo decolor Indus equo. 10
 Haecne marita fides, haec pactae sunt mihi noctes,
 Quum rudis urgenti brachia victa dedi?

Quae mihi deductae fax omen praetulit, illa
 Traxit ab everso lumina nigra rogo.
 Et Stygio sum sparsa lacu, nec recta capillis
 Vitta data est: nupsi non comitante Deo.
 Omnibus heu portis pendent mea noxia vota.
 Texitur haec castris quarta lacerna tuis.
 Occidat, immerita qui carpsit ab arbore vallum,
 Et struxit querulas rauca per ossa tubas: 20
 Dignior obliquo funem qui torqueat Ocno:
 Aeternusque tuam pascit, aselle, famem.
 Dic mihi, num teneros urit lorica lacertos?
 Num gravis imbelles atterit hasta manus?
 Haec noceant potius, quam dentibus ulla puella
 Det mihi plorandas per tua colla notas.
 Diceris et macie vultum tenuasse: sed opto,
 E desiderio sit color ille meo.
 At mihi quum noctes induxit vesper amaras,
 Si qua relicta jacent, osculor arma tua. 30
 Tum queror, in toto non fidere pallia lecto,
 Lucis et auctores non dare carmen aves.
 Noctibus hibernis castrensia pensa laboro,
 Et Tyria in radios vellera ducta suos.
 Cogor et e tabula pictos ediscere mundos,
 Qualis et haec docti sit positura Dei.
 Et disco, qua parte fluat vincendus Araxes,
 Quot sine aqua Parthus millia currat eques.
 Quae tellus sit lenta gelu, quae putris ab aestu,
 Ventus in Italiam qui bene vela ferat. 40
 Assidet una soror curis; et callida nutrix
 Dejerat hiberni temporis esse moras.
 Felix Hippolyte! nuda tulit arma papilla,
 Et textit galea barbara molle caput.
 Romanis utinam patuissent castra puellis:
 Essem militiae sarcina fida tuae.
 Nec me tardarent Scythiae juga, quum pater altas

Africus in glaciem frigore nescit aquas.
Omnis amor magnus; sed aperto in conjuge major.

Hanc Venus, ut vivat, ventilat ipsa facem.
Nam mihi quo, Poenis si purpura fulgeat ostris,
CrySTALLUSQUE SUAS ORNET AQUOSA MANUS?

Omnia surda tacent: raris affecta Kalendis

Vix aperit clausos una puella lares.

GLAUCIDOS ET CATULAE VOX EST MIHI GRATA QUERENTIS:

Illa tui partem vindicat una tori.

Flore facella tego, verbenis compita velo,

Et crepat ad veteres herba Sabina focos.

Sive in finitimo genuit stans noctua tigno

Seu voluit tangi parca lucerna mero:

Illa dies hornis caedem denuntiat agnis,

Succinctique calent ad nova lucra popae.

Ne, precor, adscensis tanti sit gloria Bastris,

Raptave odorato carbasa lina duci,

Plumbea quum tortae sparguntur pondera fundae,

Subdolos et versis increpat arcus equis.

Sed (tua sic domitis Parthae telluris alumnis

Pura triumphantes hasta sequatur equos)

Incorrupta mei conserva foedera lecti.

Hac ego te sola lege redisse velim.

Armaque quum tulero portae votiva Capenae

Subscribam, 'Salvo grata puella viro.'

IV.

TARPEJUM nemus, et Tarpejae turpe sepulcrum
Fabor, et antiqui limina capta Jovis.

Lucus erat felix hederoso confitus antro,

Multaque nativis obstrepit arbor aquis:

Silvani ramosa domus, quo dulcis ab aestu

Fistula poturas ire jubebat oves.

Hunc Tatiis fontem vallo praecingit acerno,

Fidaque suggesta castra coronat humo.
Quid tum Roma fuit, tubicen vicina Curetis
Quum quateret lento murmure saxa Jovis?
Atque ubi nunc terris dicuntur jura subactis,
Stabant Romana pila Sabina Foro?
Murus erant montes: ubi nunc est curia septa,
Bellicus ex illo fonte bibebat equus.
Hinc Tarpeja Deae fontem libavit: at illi
Urgebat medium fistilis urna caput.
Vidit arenosis Tatium proludere campis,
Pictaque per flavas arma levare jubas.
Obstupuit regis facie, et regalibus armis,
Interque oblitae excidit urna manus.
Saepe illa immeritae caussata est omina Lunae:
Et sibi tingendas dixit in amne comas.
Saepe tulit blandis argentea lilia Nymphis,
Romula ne faciem laederet hasta Titi.
Dumque subit primo Capitolia nubila fumo,
Retulit hirsutis brachia secta rubis,
Et sua Tarpeja residens ita flevit ab arce
Vulnera, vicino non patienda Jovi:
Ignes castrorum, et Tatiae praetoria turmae,
Et formosa oculis arma Sabina meis,
O utinam ad vestros sedeam captiva penates,
Dum captiva mei conspicer ora Tati.
Romani montes, et montibus addita Roma,
Et valeat probro Vesta pudenda meo.
Ille equus ille meos in castra reportet amores,
Cui Tatius dexteras collocat ipse jubas.
Quid mirum, in patrios Scyllam saevisse capillos?
Candidaque in saevos inguina versa canes?
Prodita quid mirum fraterni cornua monstri,
Quum patuit lecto flamine torta via?
Quantum ego sum Aufoniis crimen factura puellis,
Improba virgineo lecta ministra foco!

Pallados extinctos si quis mirabitur ignes,
 Ignoscat : lacrimis spargitur arā meis.
 Cras, ut rumor ait, tota pugnabitur urbe :
 Tu cave spinosi rorida tēga jugi.
 Lubrica tota via est, et perfida : quippe tacentes
 Fallaci celat limite semper aquas.
 O utinam magicæ nossem cantamina Musæ !
 Hæc quoque formoso lingua tulisset opem. 50
 Te toga picta decet : non quem sinē matris honore
 Nutrit inhumanæ dura papilla lupæ.
 Sic hospes, pariamne tuā regina sub aula,
 Dos tibi non humilis prodita Roma venit.
 Sin minus ; at raptæ ne sint impune Sabinæ,
 Me rape, et alterna lege repende vices.
 Commissas acies ego possum solvere : nuptæ,
 Vos medium palla foedus inite mea.
 Adde Hymenææ modos : tubicen fera murmura conde :
 Credite, vestra meus molliet arma torus. 60
 Et jam quarta canit venturam buccina lucem ;
 Ipsaque in Oceanum sidera lassā cadunt.
 Experiar somnum : de te mihi somnia quaeram :
 Fac venias oculis umbra benigna meis.
 Dixit, et incerto permisit brachia somno,
 Nescia ne furiis accubuisse novis.
 Nam Vesta, Iliacæ felix tutela favillæ,
 Culpam alit, et plures condit in ossa faces.
 Illa ruit, qualis celerem prope Thermodonta
 Strymonis abscissos fertur aperta sinus. 70
 Urbi festus erat, dixere Parilia patres.
 Hic primus coepit moenibus esse dies.
 Annua pastorum convivia, lusus in urbe,
 Quum pagana madent fercula deliciis.
 Quumque super raros foeni flammantis acervos
 Trajicit immundos ebria turba pedes.
 Romulus excubias decrevit in otia solvi,

Atque intermissa castra silerè tuba.
 Hoc Tarpeja suum tempus rata, convenit hostem.
 Pacta ligat, pactis ipsa futura comes.
 Mons eat adscensu dubius, festoque remissus.
 Nec mora, vocales occupat ense canes.
 Omnia praebebant somnos; sed Jupiter unus
 Decrevit poenis invigilare suis.
 Prodiderat portaeque fidem, patriamque jacentem:
 Nubendique petit, quem velit ipsa, diem.
 At Tatiùs, neque enim scelerè dedit hostis honorem,
 Nube ait, et regni scandè cubile mei.
 Dixit, et ingestis comitum superobruit armis.
 Haec, virgo, officiis dos erat apta tuis.
 Et satis una malae potuit mors esse puellae,
 Quae voluit flammis fallere, Vesta, tuas?
 A duce Tarpejo mons est cognomen adeptus.
 O vigil, injustae praemia sortis habes.

V.

TERRA tuum spinis obducat, lena, sepulcrum,
 Et tua, quod non vis, sentiat umbra sitim:
 Nec sedeant cineri manes, et Cerberus ultor.
 Turpia jejuno terreat ossa sono:
 Docta vel Hippolytum Veneri mollire negantem,
 Concordique toro pessima semper avis.
 Penelopen quoque neglecto rumore mariti
 Nubere lascivo cogeret Antinoo.
 Illa velit, poterit magnes non ducere ferrum,
 Et volucris nidis esse noverca suis.
 Quippe et Collinas ad fossam moverit herbas,
 Stantia currenti diluerentur aqua:
 Audax cantatae leges imponere Lunae,
 Et sua nocturno fallere terga lupo.
 Possit ut intentos astu caecare maritos,

Cornicum emeritas eruit ungue genas.
 Consuluitque striges nostro de sanguine, et in me
 Hippomanes foetae semina legit equae.
 Exornabat opus verbis, ceu blanda perurat,
 Saxosamque terat sedula culpa viam :
 Si te Eoa, Doroxanium, iuvat aurea ripa,
 Et quae sub Tyria concha superbit aqua :
 Eurypylique placet Coae textura Minervae,
 Sectaque ab Attalicis putria signa toris :
 Seu quae palmiferae mittunt venalia Thebae,
 Murreaque in Parthis pocula cocta focis :
 Sperne fidem, provolve Deos, mendacia vincant,
 Frange et damnosae jura pudicitiae.
 Et simulare virum, precium facit ; utere caussis :
 Major dilata nocte recurret amor.
 Si tibi forte comas vexaverit utilis ira,
 Post modo mercata pace premendus erit.
 Denique ubi amplexu Venerem promiseris cmto,
 Fac simules puros Idis esse dies.
 Ingerat Apriles Iole tibi : tundat Amycle,
 Natalem Majis idibus esse tuum.
 Supplex ille sedet : posita tu scribe cathedra
 Quidlibet ; has artes si pavet ille, tenes.
 Semper habe morsus circa tua colla recentes,
 Litibus alternis quos putet esse datos.
 Nec te Medae delectent probra sequacis :
 Nempe tulit fastus ausa rogare prior.
 Sed potius mundi Thais pretiosa Menandri,
 Quum ferit astutos comica moecha Getas.
 In mores te verte viri : si brachia jactat,
 I comes, et voces ebria junge tuas.
 Janitor ad dantes vigilet : si pulset inanis,
 Surdus in obductam somniet usque seram.
 Nec tibi displiceat miles non factus amori,
 Nauta nec attrita, si ferat aera, manu.

20

30

40

50

Aut quorum titulus per barbara colla pependit,

Cretati medio quum saliere foro.

Aurum spectato, non quae manus afferat aurum.

Versibus auditis quid, nisi verba, feres?

Qui versus, Coae dederit nec munera vestis,

Istius tibi sit surda sine aere lyra.

Dum vernat sanguis, dum rugis integer annus,

Uttere, ne quid cras libet ab ore dies.

Vidi ego odorati victura rosaria Paesti,

Sub matutino cocta jacere Noo.

60

His animum nostrae dum versat Acanthis amicae,

Sed cape torquatae, Venus o regina, columbae

Ob meritum ante tuos guttura secta focos.

Vidi ego rugoso tussim concrefcere collo,

Sputaque per dentes ire cruenta cavos:

Atque animam in tegetes putrem exspatere paternas.

Horruit argenti tegula curta foco.

Exsequiae fuerunt rari furtiva capilli

Vincula, et immundo pallida mitra situ,

70

Et canis in nostros nimis experrecta dolores,

Quum fallenda meo pollice claustra forent.

Sit tumulus lenae curto vetus amphora collo:

Urgeat hanc supra vis, caprifice, tua.

Quisquis amas, scabris hoc bustum caedite saxis,

Mixtaque cum saxis addite verba mala.

VI.

SACRA facit vates, sint ora faventia sacris,

Et cadat ante meos ista juvenca focos.

Serta Phileteis certent Romana corymbis,

Et Cyrenaeas urna ministret aquas.

Costum molle date, et blandi mihi turis honores,

Terque focum circa laneus orbis eat.

Spargite me lymphis, carmenque recentibus aris
Tibia Mygdoniis libet eburna Cadis.

Ite procul fraudes: alio sint aëre noxae:

Pura novum vati laurea mollit iter.

10

Musa, Palatini referamus Apollinis aedem:

Res est, Calliope, digna favore tuo.

Caesaris in nomen ducuntur carmina: Caesar

Dum canitur, quaeso, Jupiter, ipse vaces.

Est Phoebi fugiens Athamiana ad litora portus,

Qua sinus Ioniae murmura condit aquae,

Actia Julaeae pelagus monumenta carinae,

Nautarum votis non operosa via.

Huc mundi coiere manus; stetit aequore moles

Pinea, nec remis aequa favebat avis.

20

Altera classis erat tenero damnata Quirino,

Pilaque feminea turpiter apta manu.

Hinc Augusta ratis plenis Jovis omine velis,

Signaque jam patriae vincere docta suae.

Tandem acies geminos Nereus lunarat in arcus:

Armorum radiis picta tremebat aqua.

Quum Phoebus linquens stantem se vindice Delon,

(Nam tulit iratos mobilis ante Notos)

Additit Augusti puppem super: et nova flamma

Luxit in obliquam ter sinuata facem.

30

Non ille attulerat crines in colla solutos,

Aut testudineae carmen inerme lyrae.

Sed quali adspexit Pelopeum Agamemnona vultu,

Egeffitque avidis Dorica castra rogis:

Aut qualis flexos solvit Pythona per orbes

Serpentem, imbelles quem timuere lyrae.

Mox ait, ô longa mundi servator ab Alba

Auguste, Hectoreis cognite major avis,

Vince mari: jam terra tua est: tibi militat arcus,

Et favet ex humeris hoc onus omne meis.

40

Solve metu patriam, quae nunc te vindice freta

Imposuit prorae publica vota tuae.
Quam nisi defendes, murorum Romulus augur
Ire Palatinas non bene vidit aves.
Et nimium remis audent, proh turpe, Latinis,
Principe te, fluctus regia vela pati.
Nec te, quod classis centenis remiget alis,
Terreat : invito labitur illa mari.
Quodque vehunt prorae Centauros saxa minantes:
Tigna cava, et pictos experire metus. 50
Frangit, et attollit vires in milite, caussa :
Quae nisi iusta subest, excutit arma pudor.
Tempus adest : committe rates : ego temporis auctor
Ducam laurigera Julia rostra manu.
Dixerat, et pharetrae pondus consumit in arcus.
Proxima post arcus Caesaris hasta furit.
Vincit Roma fide Phoebi, dat femina poenas.
Sceptra per Ionias fracta vehuntur, aquas.
At pater Idalio miratus Caesar ab astro,
Sum deus ; en nostri sanguinis ista fides. 60
Prosequitur cantu Triton, omnesque marinae
Plauserunt circa libera signa Deae.
Illa petit Nilum cymba male nixa fugaci,
Hoc unum jussu non moritura die.
Dii melius ! quantus mulier foret una triumphus,
Ductus erat per quas ante Jugurtha vias.
Actius hinc traxit Phoebus monumenta, quod ejus
Una decem vicit missa sagitta rates.
Bella satis cecini : citharam jam poscit Apollo
Victor, et ad placidos exuit arma choros. 70
Candida nunc molli subeant convivia luco,
Blanditaeque fluant per mea colla rosae.
Vinaque fundantur praelis elisa Falernis,
Terque lavet nostras spica Ciliis comas.
Ingenium potis irritat Musa poetis.
Bacche, soles Phoebro fertilis esse tuo.

Ille paludosos memoret servare Sicambros:

Cepheam hic Meroën fuscaque regna canat.

Hic referat sero confessum foedere Parthum:

Reddat signa Remi, mox dabit ipse sua.

20

Sive aliquid pharetris Augustus parcat Eois,

Differat in pueros ista tropaea suos.

Gaude, Crasse, nigras si quid sapis inter arenas:

Ire per Euphraten ad tua busta licet.

Sic noctem patera, sic ducam carnine, donec

Injiciat radios in mea vina dies.

VII.

SUNT aliquid manes: letum non omnia finit:

Luridaque evictos effugit umbra regos.

Cynthia namque meo visa est incumbere fulcro,

Murmur ad extremæ nuper humata viae:

Quum mihi somnus ab exsequiis penderet amaris,

Et quereretur lecti frigida regna mei.

Eosdem habuit secum, quibus est elata, capillos,

Eosdem oculos: lateri vestis adusta fuit.

Et solitum digito beryllon adederat ignis,

Summaque Lethæus triverat ora liquor.

10

Spirantisque animos, et vocem misit: at illi

Pollicibus fragiles increpuere manus:

Perfide, nec cuiquam melior spirande puellae,

In te jam vires somnus habere potest?

Jam ne tibi exciderunt vigilacis furta Suburae,

Et mea nocturnis trita fenestra dolis?

Per quam demisso quoties tibi fune pependi,

Alternata veniens in tua colla manu.

Saepe Venus trivio commissa, et pectore mixto

Fecerunt tepidas pallia nostra vias.

20

Nec crepuit fissa, me propter, arundine custos:

Laesit et objectum tegula curta caput.

Foederis heu taciti, cujus fallacia verba
 Non audituri diripuerunt Noti.
 At mihi non oculos quisquam inclinavit hiantes.
 Unum impetrassem te revocante diem.
 Denique quis nostro furvum te funere vidit?
 Atram quis lacrimis incaluisse togam?
 Si piguit portas ultra procedere; at illud
 Jussisses, lectum lentius ire meum. 30
 Cur ventos non ipse rogis, ingratus, petisti?
 Cur nardo flammae non oluere meae?
 Hoc etiam grave erat, nulla mercede hyacinthos
 Injicere, et fracto busta piare cado.
 Quae modo per viles inspecta est publica noctes,
 Haec nunc aurata cyclade signat humum.
 Et graviora rependit iniquis pensa quasillis,
 Garrula de facie si qua locuta mea est.
 Nostraque quod Petale tulit ad monumenta coronas,
 Codicis immundi vincula sentit anus. 40
 Caeditur et Lalage tortis suspensa capillis,
 Per nomen quoniam est ausa rogare meum.
 Lygdamus uratur; candescat lamina vernae.
 (Sensi ego, quum insidiis pallida vina bibi.)
 Aut Nomas arcanas tollat versuta salivas.
 Ducet damnatas ignea testa manus.
 Te patiente meae conspavit imaginis aurum.
 Ardeat e nostro dotem habitura rogo.
 Non tamen infector, quamvis mercare, Properti:
 Longa mea in libris regna fuisse tuis. 50
 Juro ego fatorum nulli revolutibile stamen,
 Tergeminumque canem: sic mihi molle sonet:
 Me servasse fidem; si fallo, vipera nostris
 Sibilet in tumulis, et super ossa cubet.
 Nam gemina est sedes turpem sortita per annem,
 Turbaque diversa remigat omnis aqua.
 Una Clytemnestrae stuprum vehit, unaque Cressae

Portat mentitae lignea monstra bovis.
 Ecce coronato pars altera vecta phaselo,
 Mulcet ubi Elyfias aëra beata rosas. 60
 Qua numerosa fides, quaque aëra rotunda Cybebes,
 Mitratisque sonant Lydia plectra choris,
 Andromedeque, et Hypermnestre sine fraude maritae
 Narrant historiae pectora nota suae.
 Haec sua maternis queritur vivere catenis
 Brachia, nec meritas frigida saxa manus.
 Narrat Hypermnestre magnum ausas esse sorores :
 In scelus hoc animum non valuisse suum.
 Sic mortis lacrimis vitae solamur amores.
 Celo ego perfidiae crimina multa tuae. 70
 Sed tibi nunc mandata damus, si forte moveris,
 Si te non totum Doridos herba tenet.
 Nutrix in tremulis ne quid desideret annis
 Parthenie : patuit, nec tibi avara fuit.
 Delitiaeque meae Latris, cui nomen ab usu,
 Ne speculum dominae porrigat illa novae.
 Et quoscumque meo fecisti nomine versus,
 Ure mihi; laudes desine habere meas.
 Pelle hederam tumulo, mihi quae pugnante corymbo
 Mollia contortis alligat ossa comis. 80
 Pomosis Anio qua spumifer incubat arvis,
 Et numquam Herculeo numine pallet ebur,
 Hoc carmen media dignum me scribe columna,
 Sed breve, quod currens vector ab urbe legat :
 ' Hic Tiburtina jacet aurea Cynthia terra.
 ' Accessit ripae laus, Apiene, tuae.'
 Nec tu sperne piis venientia somnia portis:
 Quum pia venerunt somnia, pondus habent.
 Nocte vagae ferimur. nox clausas liberat umbras,
 Errat et abjecta Cerberus ipse sera. 90
 Luce jubent leges Lethaea ad stagna reverti.
 Nos vehimur: vectum nauta recenset onus.

Nunc te possideant aliae : mox sola tenebo.

Mecum eris, et mixtis ossibus ossa teram.

Haec postquam querula mecum sub lite peregit,

Inter complexus excidit umbra meos.

VIII.

DISCE, quid Esquillas hac nocte fugarit aquosas,
Quum vicina novis turba cucurrit agris.

Lanuvium annosi vetus est tutela Draconis,

Hic ubi tam raræ non perit hora morae,

Qua sacer abripitur caeco descensus hiatu,

Qua penetral, (virgo, tale iter omne cave.)

Jejuni serpentis honos, quum pabula poscit

Annua, et ex ima sibila torquet humo.

Talia demissæ pallent ad sacra puellæ:

Quum tenera anguino creditur ore manus.

10

Ille sibi admotas a virgine corripit escas:

Virginis in palmis ipsa canistra tremunt.

Si fuerint castæ, redeunt in colla parentum;

Clamantque agricolæ, Fertilis annus erit.

Huc mea detonsis avecta est Cynthia mannis:

Causa fuit Juno, sed mage causa Venus.

Appia dic, quaeso, quantum te teste triumphum

Egerit, effusis per tua saxa rotis,

Turpis in arcana sonuit quum rixa taberna:

Si sine me, famae non sine labe meae.

20

Spectaculum ipsa sedens primo temone pependit,

Ausa per impuros frena movere locos.

Serica nam taceo volvi carpenta nepotis,

Atque armillatos colla Molossa canes,

Qui dabit immundae venalia fata saginae,

Vincet ubi erasas barba pudenda genas.

Quum fieret nostro toties injuria lecto,

Mutato volui castra movere toro.

§ 18 S. AUREL. PROPERTII

Phyllis Aventinae quaedam est vicina Dianae,
Sobria grata parum : quum bibit, omne decet.

30

Altera Tarpejos est inter Teia lucos,
Candida; sed potae non satis unus erit.

His ego constitui noctem lenire vocatis,
Et Venere ignota furta novare mea.

Unus erat tribus in secreta lectulus herba.

Quaeris concubitus? inter utramque fui.

Lygdamus ad cyathos, vitrique aestiva supellex,
Et Methymnaci Graja saliva meri.

Nilotes tibicen erat, crotalistris Philis,
Et facilis spargi munda sine arte rosa.

40

Nanus et ipse suos breviter concretus in artus
Jactabat truncas ad cava buxa manus.

Sed neque suppletis constabat flamma lucernis,
Recidit inque suis mensa supina pedes.

Me quoque per talos Venerem quaerente secundos,
Semper damnosi subsiluere canes,

Cantabant surdo, nudabant pectora caeco.

Lanuvii ad portas heu mihi solus eram :

Quum subito rauci sonuerunt cardine postes,
Et levia ad primos murmura facta lares.

50

Nec mora, quum totas resupinat Cynthia valvas,
Non operosa comas, sed furibunda decens,

Pocula mi digitos inter cecidere remissos,
Palluerunt ipso labra soluta mero.

Fulminat illa oculis, et quantum femina saevit,
Spectaculum capta nec minus urbe fuit.

Phyllidos iratos in vultum conjicit ungues.
Territa vicinas Teia clamat aquas.

Lumina sopitos turbant elata Quirites :

Omnis et insana semita nocte sonat.

60

Illas direptisque comis, tunicisque solutis
Excipit obscurae prima taberna viae.

Cynthia gaudet in exuviis, victrixque recurrit,

Et mea perversa sauciat ora manu:
 Imponitque notam collo, morfuque cruentat:
 Praecipueque oculos, qui meruere, ferit.
 Atque ubi jam nostris lassavit brachia plagis,
 Lygdamus ad plutei fulcra sinistra latens
 Exuitur, geniumque meum prostratus adorat.
 † Lygdame, nil potui: tecum ego captus eram. 70
 Supplicibus palmis tum demum ad foedera veni,
 Quum vix tangendos praebuit illa pedes.
 Atque ait, Admissae si vis me ignoscere culpae,
 Accipe, quae nostrae formula legis erit.
 Tu neque Pompeja spatiabere cultus in umbra,
 Nec quum lascivum sternet arena forum.
 Colla cave insectas ad summum obliqua theatrum,
 Aut lectica tuae sidat operta morae.
 Lygdamus in primis omnis mihi causa querelae
 Veneat, et pedibus vincula bina trahat. 80
 Indixit leges; respondi, Ego legibus utar.
 Riserat imperio facta superba dato.
 Dein quemcumque locum externae tetigere puellae,
 Suffiit, et pura limina tergit aqua.
 Imperat et totas iterum mutare lacernas,
 Terque meum tetigit sulfuris igne caput.
 Atque ita mutato per singula pallia lecto,
 Et sponda et toto movimus arma toro.

IX.

AMPHITRYONIADES qua tempestate juvencos
 Egerat a stabulis o Erythea tuis,
 Venit ad invictos nemorosa Palatia montes,
 Et statuit fessos fessus et ipse boves,
 Qua Velabra suo stagnabant flumine, quaque
 Nauta per urbanas velificabat aquas.
 Sed non infido manserunt hospite Caco

Incolumes : furto polluit ille Jovem.
 Incola Cacus erat, metuendo raptor ab antro,
 Per tria partitos qui dabat ora focos. 10
 Hic, ne certa forent manifestae signa rapinae,
 Averfos cauda traxit in antra boves.
 Nec sine teste Deo ; furem sonuere juvenci :
 Furis et implacidas diruit ira fores.
 Maenalio jacuit pulsus tria tempora ramo
 Cacus: et Alcides sic ait, Ite boves,
 Herculis ite boves, nostrae labor ultime clavae,
 Bis mihi quaesitae, bis mea praeda boves :
 Arvaeque mugitu sancite boaria longo.
 Nobile erit Romae pascua vestra forum. 20
 Dixerat, et sicco torret sitis ora palato,
 Terraque non ullas foeta ministrat aquas.
 Sed procul inclusas audit ridere puellas.
 Lucus ab umbroso fecerat orbe nemus,
 Femineae loca clausa Deae, fontesque piandos,
 Impune et nullis sacra resecta viris.
 Devia puniceae velabant limina vittae ;
 Putris odorato luxerat igne casa,
 Populus et longis ornabat frondibus aedem :
 Multaque cantantes umbra tegebat aves. 30
 Huc ruit in siccam congesto pulvere barbam,
 Et jacit ante fores verba minora Deo :
 Vos precor o luci sacro quae luditis antro,
 Pandite defessis hospita fana viris.
 Fontis egens erro, circoque sonantia lymphis ;
 Et cava suscepto flumine palma sat est.
 Audistisne aliquem, tergo qui sustulit orbem ?
 Ille ego sum : Alciden terra recepta vocat.
 Quis facta Herculeae non audit fortia clavae ?
 Et numquam ad notas irrita tela feras ? 40
 Atque uni Stygias hominum luxisse tenebras ?

Quod si Junoni sacrum faceretis amarae,
Non clausisset aquas ipsa noverca suas.
Sin aliquam vultusque meus, setaeque leonis
Terrent, et Libyco sole perusta coma:
Idem ego Sidonia feci servilia palla
Officia, et Lyda pensa diurna colu.
Mollis et hirsutum cepit mihi fascia pectus,
Et manibus duris apta puella fui. 50
Talibus Alcides: at talibus alma sacerdos,
Puniceo canas stamine vineta comas:
Parce oculis, hospes, lucoque age cede verendo,
Cede agedum, et tuta limina linque fuga.
Interdicta viris metuenda lege piatur,
Quae se summota vindicat ara casa.
Magno Tiresias adspexit Pallada vates,
Fortia dum posita Gorgone membra lavat.
Dii tibi dent alios fontes: haec lympa puellis
Avia secreti limitis una fuit. 60
Sic anus: ille humeris postes concussit opacos,
Nec tulit iratam janua clausa sitim.
At postquam exhausto jam flumine vicerat aestum,
Ponit vix siccis tristia jura labris.
Angulus hic mundi nunc me mea fata trahentem
Accipit: haec fesso vix mihi terra patet.
Maxima quae gregibus devota est Ara repertis,
Ara per has, inquit, Maxima facta manus,
Haec nullis umquam pateat temeranda puellis,
Herculis eximii ne sit inulta sitis. 70
Sancte pater salve, cui jam favet aspera Juno:
Sancte, velis libro dexter inesse meo.
Nunc quoniam manibus purgatum sanxerat orbem,
Sic Sancum Tatij composuere Cures.

X.

NUNC Jovis incipiam causas aperire Feretri,
 Armaque de ducibus trina recepta tribus.
 Magnum iter adscendo, sed dat mihi gloria vires.
 Non juvat ex facili lesta corona jugo.
 Imbuis exemplum primae tu, Romule, palmae
 Hujus, et exuviis plenus ab hoste redis.
 Tempore quo portas Caeninum Acrontha petentem
 Victor in eversum cuspidis fundis equum.
 Acron Hercules Caenina ductor ab arce,
 Roma, tuis quondam finibus horror erat. 10
 Hic spolia ex humeris ausus sperare Quirinis
 Ipse dedit, sed non sanguine sicca suo.
 Hunc videt ante cavas vibrantem spicula turres
 Romulus, et votis occupat ante ratis.
 Jupiter, haec hodie tibi victima corruiet Acron.
 Voverat, et spoliū corruiet ille Jovi.
 Urbis, virtutisque parens sic vincere suavit,
 Qui tulit aprico frigida castra lare.
 Idem eques et frenis, idem fuit aptus aratris,
 Et galea hirsuta comta lupina juba. 20
 Picta nec inducto fulgebat parma pyropo:
 Praebabant caesi baltea lenta boves.
 Nec dum ultra Tiberim belli sonus: ultima praeda
 Nomentum, et captae jugera pauca Corae.
 Cossus at insequitur Vejentis caede Tolumni,
 Vincere quum Vejos posse laboris erat.
 Et Veji veteres et vos tum regna fuistis,
 Et vestro posita est aurea fella foro.
 Nunc intra muros pastoris buccina lenti
 Cantat, et in vestris ossibus arva metunt. 30
 Forte super portae dux Veius adstitit arcem,
 Colloquiumque sua fretus ab urbe dedit.

Dumque aries murum cornu pulsabat ahenò,
 Vineaque inductum longa tegebat opus,
 Cossus ait, Forti melius concurrere campo.
 Nec mora fit, plano sistit uterque gradum.
 Dii Latias juvere manus; defecta Tolumni
 Cervix Romanos sanguine lavit equos.
 Claudius Eridanum trajectos arcuit hostes,
 Belgica cui vasti parma relata ducis
 Viridumari; genus hic Rheno jactabat ab ipso,
 Nobilis e testis fundere gessa rotis.
 Illi virgatis jaculantis ab agmine braccis
 Torquis ab incisa decidit unca gula.
 Nunc spolia in templo tria condita; caussa Feretri,
 Omne quod certo dux ferit ense ducem.
 Seu quia victa suis humeris huc arma ferebant,
 Hinc Feretri dicta est ara superba Jovis.

XI.

DESINE, Paulle, meum lacrimis urgere sepulcrum,
 Panditur ad nullas janua nigra preces.
 Te licet orantem furvae Deus audiat aulae,
 Nempe tuas lacrimas litora surda bibent.
 Quum semel infernas intrarunt funera leges,
 Non exorato stant adamante viae,
 Vota movent superos; ubi portitor aera recepit,
 Obferat herbosos lurida porta rogos.
 Sic moestae cecinere tubae, quum subdita nostrum
 Detraheret lecto fax inimica caput.
 Quid mihi conjugium Paulli, quid currus avorum
 Profuit? aut famae pignora tanta meae?
 Num minus immites habui Cornelia Parcas?
 En sum quod digitis quinque levatur onus.
 Damnatae noctes, et vos vada lenta paludes,
 Et quaecumque meos implicat unda pedes,

324 S. AUREL. PROPERTII

Immatura licet, tamen huc non noxia veni.
 Det pater huic umbrae mollia jura meae.
 Aut si quis posita iudex sedet Aeacus urna,
 In mea sortita vindicet ossa pila. 20
 Assideant fratres; juxta Minoia sella, et
 Eumenidum intento turba severa foro.
 Sisyphæ mole vaces; taceant Ixionis orbes.
 Fallax Tantaleo corripere liquor.
 Cerberus et nullas hodie petat improbus umbras,
 Et jaceat tacita lapsa catena sera.
 Ipsa loquor pro me; si fallo, poena sororum
 Infelix humeros urgeat urna meos.
 Si cui fama fuit per avita tropæa decori,
 Afra Numantinos regna loquuntur avos. 30
 Altera maternos exæquat turba Eibones,
 Et domus est titulis utraque fulta suis.
 Mox ubi jam facibus cessit prætexta maritis,
 Vinxit et aspersas altera vitta comas:
 Jungor, Paulle, tuo, sic discessura, cubili.
 In lapide hoc uni nupta fuisse legar.
 Testor majorum cineres tibi, Roma, colendos,
 Sub quorum titulis Africa tonsa jaces:
 Et Persen proavi simulantem pectus Achillis,
 Quique tuas proavus fregit, Achille, domos: 40
 Me neque censurae legem moluisse, nec ulla
 Labe mea vestros erubuisse focos.
 Non erat exuviis tantis Cornelia damnum:
 Quin erat et magnæ pars imitanda domus.
 Nec mea mutata est ætas: sine crimine tota est:
 Viximus insignes inter utramque facem.
 Mi natura dedit leges a sanguine ductas:
 Nec possum melior iudicis esse metu.
 Quælibet austeras de me ferat urna tabellas;
 Turpior adfessu non erit ulla meo. 50
 Vel tu, quæ tardam movisti fune Cybebem,

Claudia, turritae cara ministra Deae.

Vel cui, commissos quum Vesta reposceret ignes,

Exhibuit vivos carbasus alba focos.

Nec te, dulce caput, mater Scribonia, laesi.

In me mutatum quid, nisi fata, velis?

Maternis laudor lacrimis, urbisque querelis:

Defensa et gemitu Caesaris ossa mea.

Ille sua nata dignam vixisse sororem

Increpat: et lacrimas vidimus ire Deo.

Et tamen emerui generosos vestis honores,

Nec mea de sterili facta rapina domo.

Tu, Lepide, et tu, Paulle, meum post fata levamen;

Condita sunt vestro lumina nostra sinu.

Vidimus et fratrem sellam geminasse curulem:

Consule quo facto tempore rapta soror.

Et bene habet; numquam mater lugubria sumi.

Venit in exsequias tota caterva meas.

Nunc tibi commendo communia pignora natos.

Haec cura et cineri spirat inusta meo.

Fungere maternis vicibus, pater; illa meorum

Omnis erit collo turba ferenda tuo.

Oscula quum dederis tua flentibus, adjice matris.

Tota domus coepit nunc opus esse tuum.

Et si quid doliturus eris, sine testibus illis.

Quum venient, siccis oscula falle genis.

Sat tibi sint noctes, quas de me, Paulle, fatiges:

Somniaque in faciem credita saepe meam.

Atque ubi secreto nostra ad simulacra loqueris,

Ut responsurae singula verba jace.

Seu tamen adversum mutarit janua lectum,

Sederit et nostro cauta noverca toro:

Conjugium, pueri, laudate et ferte paternum.

Capta dabit vestrīs moribus illa manus.

Nec matrem laudate nimis; collata priori

Vertet in offensas libera verba suas.

Seu memor ille mea contentus manserit umbra,
 Et tanti cineres duxerit esse meos :
 Discite venturam jam nunc sentire senectam,
 Coelibis ad curas nec vacet ulla via. 90
 Quod mihi detractum est, vestros accedat ad annos.
 Prole mea Paulum sic juvet esse senem.
 Filia tu specimen confusae nata paternae
 Fac teneas unum, nos imitata, virum,
 Et serie fulcite genus; mihi cymba volenti
 Solvitur aucturis tot mea fata malis.
 Haec est feminei merces extrema triumphî,
 Laudat ubi emeritum libera fama rogam,
 Causa perorata est; fontes me surgite testes,
 Dum precium vitae grata rependit humus. 100
 Moribus et coelum patuit: sim digna merendo,
 Cujus honoratis ossa vehantur avis.

F I N I S,

BOOKS printed and sold by ROBERT
and ANDREW FOULIS.

In pure Greek, on fine writing-paper, in 4to.

Homeri Ilias, 2 vols

Æschylus

Sophocles

Theocritus

With Latin translations in 4to.

Æschylus, 2 vols

Demetrius Phalereus de elocutione

In pocket volumes the following,

Homeri Ilias, 2 vols

Hippocratis Aphorismi

Xenophontis de Agesilao rege oratio

Pindari opera

Anacreon

Æschylus, 2 vols

Sophocles, 2 vols

Aristotelis poetica

Demetrius Phalereus

Xenophontis Hiero

Theophrasti characteres

Epictetus

M. Antoninus

Cebersis tabula

Longinus

Theocritus

In Folio.

C. Julii Caesaris et A. Hirtii de rebus a Caesare
gestis commentarii cum fragmentis. accesserunt
indices locorum, rerumque et verborum. omnia,
ex recensione Samuelis Clarke, fideliter expressa.

In quarto,

C. Julii et A. Hirtii commentarii.

C. Plinii Caecilii Secundi quae supersunt.

M. Minucii Felicis Octavius.

Boetius de Consolatione Philosophiae.

In pocket volumes the following Latin Authors.

Lucretius

Terentius

Horatius, editio altera

Phaedrus

Juvenalis et Persius

Ciceronis opera omnia, 20 vol.

C. Julii Caesaris et A. Hirtii commentarii. 3 tom.

C. Nepotis vitae excellentium imperatorum

M. Minucii Felicis Octavius

Boetius de consolatione Philosophiae

C. Plinii epistolarum libri decem, et Panegyricus

Trajano dictus, 2 vol.

Poetae Latini Minores.

The following books on the subject of Trade, in

12mo.

Proposals and Reasons for constituting a Council
of Trade in Scotland. By the celebrated John
Law.

A Treatise concerning Money and Trade. By the
same Author.

Sir Josiah Child's Treatise concerning Trade.
Joshua Gee on the Trade and Navigation of Great
Britain.

The Querist. By Dr. George Berkeley Bishop of
Cloyne.

Sir W. Petty's Political Arithmetic.